T074 BL IV 428(02) Tạp Sự-Nêu Dẫn Các Việc Phòng Xá Tạp Sự Ngũ Bách Kết Tập...Luật Tứ Phần

Tạng Luật (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) >1

PHAÀN 4: NEÂU DAÃN CAÙC SÖÏ VIEÄC: PHOØNG XAÙ, TAÏP SÖÏ, NGUÕ BAÙCH KEÁT TAÄP, THAÁT BAÙCH KEÁT TAÄP, ÑIEÀU ÑAÏT, TYØ NI TAÊNG NHAÁT

Chöông II: TAÏP SÖÏ

1. Baùt Theá Toân ôû taïi Ba-la-naïi, thì baáy giôø coù naêm Tyø-kheo ñeán choã Ñöùc Phaät, ñaàu dieän kính leã saùt chaân roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät chuùng con neân thoï trì loaïi baùt naøo? Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp thoï trì baùt ca-la, baùt xaù-la.55 Baáy giôø, coù Tyø-kheo vaøo trong Taêng thoï thöïc maø khoâng coù bình baùt. Ñöùc Phaät daïy: - Vò ngoài caïnh neân cho. Neáu trong Taêng coù hai loaïi baùt naøy thì neân cho möôïn. Baáy giôø, coù Tyø-kheo bò raén phun noïc ñoäc trong baùt, khoâng röûa maø duøng ñeå aên. AÊn xong bò beänh. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng neân khoâng röûa baùt maø ñöïng thöùc aên ñeå aên. Cho pheùp, röûa baùt roài môùi ñöïng ñoà aên. 2. Dao Caùc Tyø-kheo toùc daøi. Phaät cho pheùp caïo. Hoaëc töï caïo, hoaëc nhôø ngöôøi caïo. Caàn dao caïo, cho pheùp saém. Coù vò duøng vaät baùu laøm caùn dao. Ñöùc Phaät daïy, khoâng ñöôïc duøng vaät baùu. Cho pheùp, duøng ñoàng, thieác ñeå laøm. Coù vò ñeå dao traàn, khoù caát giöõ. Ñöùc Phaät cho pheùp laøm bao dao. Coù vò duøng vaät baùu ñeå laøm. Ñöùc Phaät daïy khoâng ñöôïc duøng vaät baùu ñeå laøm. Cho pheùp, duøng xöông, ngaø voi, ñoàng, saét, baïch laïp, chì, thieác, coû xaù-la, truùc, tre, caây ñeå laøm. Coù vò sôï khua ñoäng bao dao laøm hö löôõi dao, Phaät cho duøng vaät mòn ñeå ngaên, nhö loâng, nhö kíp boái, nhö da choù. Neáu sôï rôi, neân duøng sôïi daây buoäc dính laïi. Neáu caàm nôi tay, khoù giöõ; neân duøng caùi ñaõy ñeå ñöïng. Ñöïng trong ñaõy bò rôi ra, neân duøng caùi daây buoäc mieäng

55. Hai loaïi baùt: ca-la ; xaù-la . Nguõ phaàn 26 (T22n1421 tr.170a02): Cho pheùp ba loaïi baùt: Baùt saét , baùt saønh , baùt toâ-ma . Pali, Vin. iii. 24>, hai loaïi baùt: Baùt baùt saét vaø baùt saønh (dve pattā ayopatto mattikāpatto).

>2 BOÄ LUAÄT TAÄP 4

ñaõy laïi. Neáu caàm ñi, sôï rôi maát, neân duøng sôïi daây buoäc nôi vai. Baáy giôø, caùc Tyø-kheo duøng dao. Dao bò cuoán laïi. Cho pheùp maøi 56 treân tay. Neáu vaãn cuoán, thì neân maøi treân ñaù. Tay caàm ñaù, sôï maát; neân ñöïng trong tuùi dao. Neáu dao luït, neân goït.57 Hoaëc mình töï goït hay nhôø ngöôøi goït. Coù vò caàn dao ñeå goït.58 Ñöùc Phaät cho pheùp. 3. Raâu-Toùc-Moùng Tyø-kheo caïo toùc sôï toùc rôi treân y. Ñöùc Phaät cho pheùp saém ñoà ñeå höùng toùc. Caùc Tyø-kheo khoâng bieát laøm nhö theá naøo? Ñöùc Phaät cho pheùp beän baèng tre; hoaëc uoán goã laøm caùi vaønh roài caùng laù caây leân. Hoaëc duøng moät trong möôøi loaïi y ñeå laøm ñoà höùng toùc. Coù vò ñeå ñoà höùng toùc döôùi ñaát neân khi ñeå leân ñaàu goái ñeå

höùng, buøn, ñaát lang baån y. Phaät daïy, khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Cho pheùp duøng sôïi daây buoäc treân ñaàu caây truï. Tyø-kheo loâng muõi daøi. Phaät cho pheùp nhoå. Hoaëc töï mình nhoå hay nhôø ngöôøi nhoå. Coù vò caàn nhíp, Ñöùc Phaät cho pheùp saém. Coù vò duøng vaät baùu laøm. Phaät daïy, khoâng ñöôïc duøng vaät baùu laøm maø neân duøng xöông, ngaø voi, ñoàng, saét, baïch laïp, chì, thieác ñeå laøm. Ñaàu nhíp bò söùt, neân bao baèng saét. Caàm tay, khoù giöõ gìn, cho pheùp ñeå trong bao cuûa dao caïo toùc. Moùng tay cuûa caùc Tyø-kheo daøi. Phaät cho pheùp caét. Hoaëc töï mình caét hay nhôø ngöôøi caét. Coù vò caàn dao ñeå caét moùng tay, Phaät cho pheùp saém. Coù vò duøng vaät quyù baùu ñeå laøm. Phaät daïy, khoâng ñöôïc duøng vaät quyù baùu ñeå laøm. Cho pheùp duøng ñoàng hay saét ñeå laøm. Caàm nôi tay, kho giöõ. Phaät cho pheùp duøng oáng nhöïa ñeå ñöïng. Coù vò duøng vaät quyù baùu ñeå laøm oáng. Phaät daïy, khoâng ñöôïc duøng vaät quyù baùu ñeå laøm maø neân duøng ñoàng, saét, baïch laïp, chì, thieác, tre hay caây ñeå laøm. Sôï trong oáng rôi ra neân nheùt mieäng oáng laïi. Coù vò duøng ñoà quyù baùu ñeå nheùt. Phaät daïy, khoâng ñöôïc duøng ñoà quyù maø neân duøng ñoàng, thieác, baïch laïp, chì, keûm, tre, caây ñeå laøm. Neáu sôï ñeå rieâng moät choã bò rôi maát thì neân ñeå chung trong ñaõy cuûa dao. Baáy giôø, coù Tyø-kheo moùng tay daøi, ñeán nhaø baïch y. Tyø-kheo naøy töôùng maïo xinh ñeïp, phuï nöõ baïch y thaáy lieàn ñeå yù vaø noùi vôùi Tyø-kheo raèng, toâi cuøng thaày laøm vieäc nhö vaäy, nhö vaäy. Tyø-kheo noùi, ñaïi tyû ñöøng noùi nhö vaäy. Phaùp cuûa chuùng toâi khoâng coù vieäc aáy. Ngöôøi phuï nöõ noùi, neáu thaày khoâng laøm theo lôøi cuûa toâi, toâi seõ töï laáy moùng tay caøo nôi maét, nôi thaân coù thöông tích, roài khi choàng toâi veà toâi noùi laø thaày baûo toâi laøm

56. Ma ; maøi, ôû ñaây hieåu laø vuoát cho thaúng. 57. Quaùt , goït; ôû ñaây hieåu laø maøi. 58. Duøng hai dao - goït" nhau, lieác hay maøi vaøo nhau.

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) >3

vieäc nhö vaäy, nhö vaäy, toâi khoâng chòu laøm, thaày lieàn laáy moùng tay caøo nôi maët, nôi thaân toâi, thöông tích ñeán nhö vaäy. Tyø-kheo nghe noùi nhö vaäy lieàn hoaûng sôï, chaïy voäi vaøng ra khoûi nhaø. Trong khi Tyø-kheo vöøa chaïy ra khoûi nhaø thì ngöôøi choàng cuõng vöøa töø ngoaøi veà laïi nhaø. Ngöôøi phuï nöõ kia lieàn töï laáy moùng tay caøo vaøo thaân vaøo maët noùi vôùi ngöôøi choàng raèng Tyø-kheo baûo em laøm vieäc nhö vaäy, nhö vaäy, em khoâng ñoàng yù. Tyø-kheo lieàn caøo vaøo maët vaøo thaân em neân coù thöông tích nhö vaäy. Ngöôøi choàng lieàn ñuoåi theo baét Tyø-kheo vaø noùi: - OÂng muoán phaïm vôï toâi. Vôï toâi khoâng ñoàng yù, oâng caøo vaøo maët vaøo mình vôï toâi coù thöông tích, laø sao? Tyø-kheo traû lôøi: - Naøy cö só, oâng ñöøng noùi nhö vaäy. Phaùp cuûa chuùng toâi khoâng coù laøm vieäc aáy. Ngöôøi choàng lieàn noùi: - Taïi sao oâng baûo toâi ñöøng noùi nhö vaäy? Moùng tay cuûa oâng daøi nhö vaäy kia maø! Noùi xong, ngöôøi choàng lieàn ñaùnh Tyø-kheo gaàn cheát. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng neân ñeå moùng tay daøi. Nhoùm saùu Tyø-kheo caét moùng tay quaù saùt, khieán cho chaûy maùu. Phaät daïy, khoâng ñöôïc caét nhö vaäy. Coù vò caét moùng

tay nhö hình baùn nguyeät. Phaät daïy, khoâng ñöôïc caét nhö vaäy. Coù vò caét moùng tay nhoïn treân ñaàu. Phaät daïy, khoâng ñöôïc caét nhö vaäy. Coù vò maøi moùng tay cho saùng. Phaät daïy, khoâng ñöôïc maøi nhö vaäy. Coù vò nhuoäm moùng tay thaønh maøu saéc. Phaät daïy, khoâng ñöôïc nhuoäm nhö vaäy. Ñöùc Phaät laïi noùi vôùi caùc Tyø-kheo: - Caùc oâng laø nhöõng ngöôøi ngu si, traùnh nhöõng ñieàu ta cheá caám naøy, ñeå roài laøm bao nhieâu ñieàu khaùc. Cho pheùp caùc Tyø-kheo caét moùng tay vöøa gaàn ngoaøi da. Phaät noùi, daøi nhaát baèng haït luùa laø neân caét. Nhoùm saùu Tyø-kheo duøng keùo xeùn raâu toùc. Phaät daïy, khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò caïo toùc maø khoâng caïo raâu. Ñöùc Phaät daïy neân caïo caû raâu toùc. Coù vò caïo raâu maø khoâng caïo toùc. Ñöùc Phaät daïy neân caïo caû raâu toùc. Coù vò nhoå toùc, Phaät daïy, khoâng ñöôïc nhoå. Coù vò chöøa toùc. Phaät daïy, khoâng ñöôïc ñeå nhö vaäy. Coù vò vuoát raâu meùp cho cong leân. Phaät daïy, khoâng ñöôïc vuoát nhö vaäy. - Caùc oâng laø nhöõng ngöôøi ngu si, traùnh nhöõng ñieàu ta ñaõ cheá caám naøy, ñeå roài laøm bao nhieâu vieäc khaùc. Töø nay veà sau, raâu toùc neân caïo

>4 BOÄ LUAÄT TAÄP 4

heát. Caùc Tyø-kheo khoâng bieát toùc daøi bao nhieâu thì neân caïo. Ñöùc Phaät daïy daøi nhaát laø hai ngoùn tay, hoaëc hai thaùng caïo moät laàn, ñoù goïi laø daøi nhaát. Nhoùm saùu Tyø-kheo chaûi raâu toùc. Ñöùc Phaät daïy khoâng neân chaûi nhö vaäy. Coù vò duøng daàu thoa vaøo toùc. Phaät daïy, khoâng ñöôïc thoa nhö vaäy. Nhoùm saùu Tyø-kheo keû mí con maét. Caùc cö só thaáy, cô hieàm noùi, - Sa-moân Thích töû muoán nhieàu khoâng nhaøm chaùn, maø töï xöng mình bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp? Gioáng nhö ngöôøi baïch y! Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc keû mí maét nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo bò beänh maét, Ñöùc Phaät cho pheùp nhoû caùc loaïi thuoác. 4. Trang Söùc Nhoùm saùu Tyø-kheo duøng göông soi maët hoaëc soi maët döôùi nöôùc, hay duøng vaät maøi cho coù aùnh saùng ñeå soi maët. Caùc cö só thaáy cô hieàm, noùi: Sa-moân Thích töû nhieàu loøng ham muoán khoâng bieát nhaøm chaùn, maø töï xöng laø mình bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp, trong khi soi göông gioáng nhö ngöôøi baïch y? Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng neân laøm nhö vaäy. Coù Tyø-kheo bò moïc muït nôi maët, Ñöùc Phaät cho pheùp caùc Tyø-kheo khaùc xöùc thuoác giuøm. Neáu moät mình ôû trong phoøng, Ñöùc Phaät cho pheùp duøng kieáng soi maët ñeå xöùc thuoác. Coù Tyø-kheo trau chuoát thaân, trau chuoát toùc. Phaät daïy, khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù Tyø-kheo nhoå nöôùc boït vaøo mình roài chaø xaùt. Ñöùc Phaät daïy, khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò taém röûa nôi choã ñaát troáng, caùc cö só thaáy, cô hieàm noùi: Sa- moân Thích töû ham muoán nhieàu khoâng nhaøm chaùn, maø töï xöng laø mình bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp, trong khi taém röûa nôi choã ñaát troáng nhö baïch y! Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Phaät daïy, Khoâng ñöôïc taém nhö vaäy. Coù Tyø-kheo nghó, töï ñaám vaøo vai, vaøo caùnh tay, cho noù nôû to ñeïp. Phaät daïy, khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù Tyø-kheo boâi höông vaøo mình cho thôm. Phaät baûo, khoâng ñöôïc nhö vaäy. Tyø-kheo lo ngaïi thaân mình hoâi haùm vì moà hoâi, Ñöùc

Phaät cho pheùp duøng dao ñeå naïo moà hoâi. Coù vò duøng vaät baùu laøm. Phaät daïy, khoâng ñöôïc duøng vaät baùu ñeå laøm maø neân duøng xöông, ngaø voi, ñoàng, thieác, saét, keõm, coû xaù la, tre, caây ñeå laøm. Nhoùm

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) >5

saùu Tyø-kheo laøm dao naïo moà hoâi, caùi ñaàu gioáng nhö dao caïo toùc, khi naïo moà hoâi, loâng trong ngöôøi cuõng ñöùt luoân. Phaät daïy, khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy, cuõng khoâng neân caát chöùa dao nhö vaäy. Coù Tyø-kheo bò beänh gheû lôû, duøng thuoác boät thoâ ñeå röûa neân bò ñau. Ñöùc Phaät daïy, cho pheùp duøng thuoác boät thöù mòn, hoaëc laø buøn mòn, hoaëc luïa laø, hoaëc boâng hay traùi, tuyø theo söï thích hôïp vôùi thaân ngöôøi beänh, cho pheùp ngöôøi röûa gheû duøng ñeå trò caùc loaïi gheû, cho ñeán beänh hoâi moà hoâi. Nhoùm saùu Tyø-kheo ñeo hoa tai. Phaät daïy, khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Nhoùm saùu Tyø-kheo gaén haït chaâu treân vaønh tai. Phaät baûo, khoâng ñöôïc nhö vaäy. Nhoùm saùu Tyø-kheo ñeo khoen tai. Phaät baûo, khoâng ñöôïc nhö vaäy. Nhoùm saùu Tyø-kheo duøng laù ña-la, hoaëc chì hoaëc thieác laøm caùi voøng caêng lôùn loã tai. Phaät daïy, khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Nhoùm saùu Tyø- kheo quaán thuyø tai laïi. Phaät daïy, khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò laøm daây löng baèng chì. Phaät daïy, khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò ñeo anh laïc quanh coå. Phaät daïy, khoâng ñöôïc ñeo nhö vaäy. Coù vò ñeo xuyeán nôi tay chaân. Phaät daïy, khoâng ñöôïc ñeo nhö vaäy. Caùc vò kia ñeo khoen59 nôi ngoùn tay. Phaät daïy, khoâng ñöôïc ñeo nhö vaäy. Coù vò duøng chæ naêm maøu buoäc nôi naùch, nôi löng, nôi caùnh tay. Phaät daïy, khoâng ñöôïc buoäc nhö vaäy. Coù vò ñeo nhaãn.60 Phaät daïy, khoâng ñöôïc ñeo nhö vaäy. 5. Thaàn Bieán Thò Ñaïo Theá Toân ôû taïi thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Luïc sö ngoaïi ñaïo cuøng ñeä töû ôû chung vôùi nhau. Baát-lan Ca-dieáp61 cuøng chín vaïn ñeä töû. Maït-khö-la Cuø-xa-la62 cuøng taùm vaïn ñeä töû. Cöù nhö vaäy giaûm daàn cho ñeán Ni-kieàn Töû6> cuøng boán vaïn ngöôøi. Khi aáy taïi thaønh Vöông xaù, coù tröôûng giaû laø ñeä töû cuûa Luïc sö nhaän ñöôïc moät khuùc goã chieân ñaøn, duøng laøm caùi bình baùt ñöïng trong caùi ñaõy baèng vaät baùu, treo leân caây truï bieåu cao tröôùc saân, cuøng vôùi lôøi coâng boá: Neáu trong thaønh Vöông xaù naøy coù Sa-moân, Baø-la-moân laø A-la-haùn coù ñaïi thaàn löïc, thì cöù laáy chieác baùt naøy ñi. Khi aáy Phuù-lan64 Ca-dieáp ñeán choã oâng tröôûng giaû noùi:

59. Hoaøn , khoen hay khaâu, khaùc vôùi nhaãn. Xem döôùi. 60. Chæ aán; Pali angulimuddikā, nhö khaâu hay khoen ñeo nôi ngoùn tay, nhöng coù hình töôïng tröng laøm tín vaät. 61. Baát-lan Ca-dieáp. Xem Phaàn iii Ch. i & cht. 76. 62. Maït-khö-la Cuø-xa-la . Caùc ñoaïn tröôùc phieân aâm laø Maït-khö-leâ Cuø-xa-li. Xem Phaàn iii Ch. i & cht. 76. 6>. Danh saùch saùu toâng sö ngoaïi ñaïo. Xem Phaàn iii Ch. i & cht. 76. 64. Phuù-lan , treân kia aâm laø Baát-lan. Xem cht. 7.

40 BOÄ LUAÄT TAÄP 4

- Toâi laø A-la-haùn coù ñaïi thaàn löïc. Xöùng ñaùng thoï trì chieác baùt cuøng vôùi ñaõy. Haõy laáy cho toâi. OÂng tröôûng giaû noùi: - Neáu oâng laø A-la-haùn coù ñaïi

thaàn löïc thì toâi cho oâng. OÂng haõy leân maø laáy. Vò kia muoán laáy nhöng khoâng caùch naøo laáy ñöôïc. Baáy giôø, Maït- khö-la Cuø-xa-la, A-di-ñaàu Xí-xaù-khaâm-baø-la, Ba-cuø Ca-chieân-dieân, San-ñaâu Tyø-la-tra Töû, Ni-kieàn-ñaø Nhaõ-ñeà Töû, ñeàu ñeán choã tröôûng giaû noùi: - Toâi laø A-la-haùn coù ñaïi thaàn löïc. Xöùng ñang thoï trì chieác baùt cuøng vôùi ñaõy. Haõy laáy cho toâi. OÂng tröôûng giaû noùi: - Neáu oâng laø A-la-haùn coù ñaïi thaàn löïc thì toâi cho oâng. OÂng haõy leân maø laáy. Caùc vò kia muoán laáy maø khoâng caùch naøo laáy ñöôïc. Baáy giôø, Taân-ñaàu-loâ,65 Ñaïi Muïc-lieân, cuøng ngoài treân moät hoøn ñaù lôùn. Taân-ñaàu-loâ noùi vôùi Muïc-lieân: - Thaày laø A-la-haùn coù thaàn tuùc, ñaõ ñöôïc Ñöùc Theá Toân thoï kyù vaøo haïng nhaát. Thaày coù theå ñeán ñoù ñeå laáy. Muïc-lieân noùi: - Toâi chöa töøng hieän thaàn tuùc tröôùc ngöôøi baïch y. Thaày cuõng laø A- la-haùn coù ñaïi thaàn löïc, ñaõ ñöôïc Ñöùc Theá Toân thoï kyù cho laø sö töû hoáng vaøo haøng toái thöôïng baäc nhaát.66 Thaày coù theå ñeán ñoù laáy. Khi Taân-ñaàu-loâ nghe Muïc-lieân noùi roài, lieàn cuøng vôùi hoøn ñaù vuït mình leân hö khoâng, bay quanh thaønh Vöông-xaù baûy voøng. Ngöôøi trong nöôùc thaáy, sôï ñaù rôi neân laán nhau chaïy troán. Baáy giôø, oâng tröôûng giaû kia töø treân laàu gaùc, nhìn thaáy Taân-ñaàu-loâ ôû treân hö khoâng, lieàn chaép tay kính leã, thöa: - Laáy chieác baùt ñi, Taân-ñaàu-loâ! Taân-ñaàu-loâ lieàn laáy chieác baùt. OÂng tröôûng giaû laïi noùi: - Xin döøng laïi moät chuùt, Taân-ñaàu-loâ! Taân-ñaàu-loâ lieàn döøng laïi moät chuùt. OÂng tröôûng giaû töï tay laáy baùt vaø ñöïng ñaày thöùc aên ngon boå daâng cho Taân-ñaàu-loâ. Taân-ñaàu-loâ nhaän laïi chieác baùt, trôû laïi duøng thaàn tuùc löïc nöông nôi hö khoâng maø ñi. Caùc Tyø- kheo nghe chuyeän, trong ñoù coù vò thieåu duïc tri tuùc, soáng khoå haïnh, öa hoïc giôùi, bieát hoå theïn, hieàm traùch Taân-ñaàu-loâ: Sao laïi hieän thaàn thoâng

65. Taân-ñaàu-loâ ; Pali, Vin. ii. 111, Pittola-Bhāradvāja. 66. Cf. A. ii. 2>. Cf. A-la-haùn cuï ñöùc kinh, T02, tr. 8>1.

tröôùc ngöôøi baïch y? Caùc Tyø-kheo ñeán choã Ñöùc Theá Toân, ñaàu dieän kính leã saùt chaân roài ngoài lui qua moät beân, ñem nhaân duyeân naøy baïch ñaày ñuû leân Ñöùc Theá Toân. Ñöùc Theá Toân duøng nhaân duyeân naøy taäp hôïp Tyø-kheo Taêng, bieát maø vaãn hoûi Taân-ñaàu-loâ: - Thaày coù hieän thaàn tuùc tröôùc ngöôøi baïch y khoâng? - Kính baïch Ñöùc Theá Toân! thaät coù. Ñöùc Theá Toân duøng voâ soá phöông tieän quôû traùch Taân-ñaàu-loâ: - Thaày laøm vieäc sai quaáy, chaúng phaûi oai nghi, chaúng phaûi phaùp Sa-moân, chaúng phaûi tònh haïnh, chaúng phaûi haïnh tuøy thuaän, laøm ñieàu khoâng neân laøm. Taïi sao ñoái tröôùc ngöôøi baïch y maø hieän thaàn tuùc? Gioáng nhö daâm nöõ vì nöûa ñoàng tieàn maø trình dieän tröôùc moïi ngöôøi. Thaày cuõng nhö vaäy, vì chieác baùt baèng goã khoâng ñaùng gì maø ñoái tröôùc baïch y hieän thaàn tuùc. Phaät daïy: - Khoâng neân ñoái tröôùc baïch y hieän thaàn tuùc. Neáu hieän, phaïm Ñoät- kieát-la. Tyø-kheo khoâng neân chöùa caát baùt baèng chieân-ñaøn. Neáu chöùa thì seõ trò nhö phaùp.67 Neáu nhaän ñöôïc baùt ñaõ laøm thaønh thì neân phaù ra chia cho caùc Tyø-kheo laøm thuoác trò maét.

Baáy giôø, caùc ngoaïi ñaïo nghe Sa-moân Cuø-ñaøm caám caùc Tyø-kheo khoâng ñöôïc hieän thaàn tuùc tröôùc ngöôøi baïch y. Beøn nghó, - Ñieàu maø Sa- moân aáy caám cheá thì troïn ñôøi khoâng ai phaïm. Nay chuùng ta coù theå ñeán choã hoï noùi: "Naøy Sa-moân Cuø-ñaøm, caùc oâng töï xöng laø ñaéc A-la-haùn, chuùng toâi cuõng laø A-la-haùn. Caùc oâng töï xöng laø coù thaàn tuùc, chuùng toâi cuõng coù thaàn tuùc. Caùc oâng töï xöng laø ñaïi trí tueä, chuùng toâi cuõng coù ñaïi trí tueä. Nay chuùng ta coù theå cuøng hieän thaàn löïc, phaùp thöôïng nhaân. Neáu Sa-moân Cuø-ñaøm hieän moät phaùp thöôïng nhaân, thì chuùng toâi seõ hieän hai. Neáu hieän hai chuùng toâi seõ hieän boán. Sa-moân Cuø-ñaøm hieän boán phaùp thöôïng nhaân, thì chuùng toâi seõ hieän taùm. Neáu hieän taùm thì chuùng toâi seõ hieän möôøi saùu. Neáu hieän möôøi saùu chuùng toâi seõ hieän ba möôi hai. Neáu hieän ba möôi hai chuùng toâi seõ hieän saùu möôi boán. Neáu Sa-moân hieän taêng leân, chuùng toâi cuõng seõ hieän taêng gaáp ñoâi." Caùc ngoaïi ñaïo ñi khaép moïi nôi ôû trong thaønh, tuyeân truyeàn noùi: Sa-moân Cuø-ñaøm töï xöng laø coù thaàn löïc, thì chuùng toâi cuõng coù thaàn löïc. Töï xöng coù ñaïi trí tueä, thì chuùng toâi cuõng coù ñaïi trí tueä. Nay chuùng toâi muoán cuøng Sa-moân Cuø-ñaøm thi ñaáu hieän thaàn löïc, phaùp thöôïng nhaân. Neáu Sa- moân Cuø-ñaøm hieän moät, chuùng toâi seõ hieän hai, tuøy theo Sa-moân

67. Pali, Vin.ii. 112: Na...dārupatto dhāretabbo. Yo dhāreyya, āpatti dukkanassa, - khoâng ñöôïc thoï trì baùt goã. Ai thoï trì, phaïm Ñoät-kieát-la.

Cuø-ñaøm hieän nhieàu hay ít, chuùng toâi cuõng seõ hieän gaáp boäi.68 Trong thaønh Vöông xaù coù moät choã ñaát baèng phaúng vaø raát roäng. Caùc tröôûng giaû ñem nhieàu hoa höông, anh laïc, kyõ nhaïc, traøng phan, thöùc aên, y phuïc, thuoác men, ngoïa cuï ñeán cuùng döôøng cho Baø-giaø-baø69cuûa ngoaïi ñaïo taïi ñaây. Baáy giôø, coù tröôûng giaû noï muoán laáy hoa ñeå cuùng döôøng ngoaïi ñaïo, ñöa tay vaøo ñeå laáy thì laïi khoâng laáy ñöôïc. Muoán laáy höông anh laïc, traøng phan, kyõ nhaïc, aåm thöïc, y phuïc, thuoác men, ngoïa cuï ñeå cuùng, baøn tay vöøa ñöa vaøo ñeå laáy thì cuõng khoâng laáy ñöôïc. Trong khi aáy, coù vò tröôûng giaû kia muoán laáy hoa ñeå cuùng döôøng Phaät thì ñöa tay vaøo laáy khoâng coù gì trôû ngaïi. Nhö vaäy, tuøy yù oâng tröôûng giaû muoán laáy baát cöù thöù gì, cho ñeán thuoác men, ngoïa cuï ñeå cuùng cuõng ñeàu khoâng trôû ngaïi. OÂng tröôûng giaû lieàn khôûi yù nghó: Hy höõu thay! Theá Toân coù ñaïi thaàn löïc nhö vaäy. OÂng lieàn baïch Phaät: - Cuùi xin Ñöùc Theá Toân cuøng ñaïi Tyø-kheo Taêng nhaän lôøi môøi thoï thöïc cuûa con vaøo ngaøy mai. Ñöùc Theá Toân im laëng nhaän lôøi. OÂng tröôûng giaû bieát Ñöùc Theá Toân im laëng nhaän lôøi roài, lieàn ñeán tröôùc kính leã saùt chaân Phaät roài caùo lui. Veà ñeán nhaø, trong ñeâm, chuaån bò moïi thöùc aên ngon boå roài, saùng ngaøy oâng tröôûng giaû ñeán baùo giôø. Ñöùc Theá Toân ñaép y böng baùt cuøng ñaïi Tyø-kheo Taêng moät ngaøn hai traêm naêm möôi vò ñeán nhaø oâng tröôûng giaû. Khi Ñöùc Theá Toân böôùc ñi, nôi daáu chaân coù ñaïi thaàn löïc khieán chö thieân treân hö khoâng duøng hoa trôøi maïn-ñaø-la, höông chieân ñaøn, maït höông, hoa öu- baùt-la,

hoa baùt-ñaàu-ma, hoa caâu-maâu-ñaàu, hoa phaân-ñaø-lôïi raûi nôi daáu chaân Ñöùc Phaät vaø troåi kyõ nhaïc coõi trôøi ca tuïng taùn thaùn Phaät. Vò tröôûng giaû ñi theo sau Ñöùc Theá Toân vôùi yù nghó: AÂm thanh naøy laø töø döôùi ñaát phaùt ra hay töø treân trôøi ñöa laïi? Tröôûng giaû ngöûa nhìn leân hö khoâng, töø xa thaáy hoa trôøi maïn-ñaø-la cho ñeán hoa phaân-ñaø-lôïi, vaø kyõ nhaïc coõi trôøi cuõng töø trong hö khoâng beøn nghó: AÂm thanh naøy khoâng phaûi töø döôùi ñaát maø laø töø treân khoâng ñöa laïi. Ñöùc Theá Toân ñeán nhaø oâng tröôûng giaû, an toïa nôi choã ngoài. Baáy giôø, caùc ngoaïi ñaïo nghe vieäc naøy, lieàn nghó: OÂng tröôûng giaû naøy xöa nay thöôøng cuùng döôøng cho chuùng ta, nay taïi sao laïi thænh Phaät vaø Taêng ñeán cuùng döôøng? Chuùng ta coù theå ñeán khieán cho oâng ta khoâng ñuû choã vaø thöùc aên ñeå theát ñaõi! Nghó xong caùc ngoaïi ñaïo lieàn cuøng quyeán thuoäc ñeán nhaø oâng tröôûng giaû. Ngöôøi giöõ cöûa thaáy caùc ngoaïi ñaïo cuøng quyeán thuoäc ñeán, lieàn vaøo thöa vôùi oâng tröôûng giaû:

68. Xem Tröôøng A-haøm 11, kinh 15 - A-naäu-di" (T01, tr.67c). Cf. D. 24. Pānikasutta.
69. Baø-giaø-baø , phieân aâm (Pali: Bhagavā), Theá Toân.

- Thöa oâng chuû, caùc ngoaïi ñaïo cuøng quyeán thuoäc ñeán, cho vaøo hay khoâng? OÂng tröôûng giaû noùi: Ñöøng cho vaøo. Ñöùc Phaät baûo oâng tröôûng giaû: - Neân cho hoï vaøo. OÂng tröôûng giaû baïch Phaät: - Ngoaïi ñaïo ñoâng ngöôøi. Choã nôi chaät heïp, sôï khoâng dung heát. Ñöùc Phaät daïy: - Cöù môøi vaøo, nhöôøng nhau thì ñuû. OÂng tröôûng giaû laïi noùi: - Ngoaïi ñaïo ñoâng ngöôøi, choã ngoài coù haïn, thöùc aên coù haïn, chæ ñuû cuùng Phaät vaø moät ngaøn hai traêm naêm möôi vò Taêng, sôï khoâng ñuû. Ñöùc Phaät noùi vôùi oâng tröôûng giaû: - Cöù môøi vaøo. Nhöôøng nhau thì thöùc aên seõ ñuû. Ñöùc Theá Toân duøng thaàn tuùc löïc khieán cho maët ñaát trôû thaønh baèng phaúng, roäng lôùn. Nhìn veà phöông Ñoâng, voâ soá traêm ngaøn toøa cao töï nhieân xuaát hieän. Phöông Nam, Taây, Baéc cuõng laïi nhö vaäy. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân cuøng moät ngaøn hai traêm naêm möôi Tyø-kheo Taêng, cuøng caùc ngoaïi ñaïo ñeàu ñuû choã ngoài. OÂng tröôûng giaû tröng baøy caùc thöùc aên ngon boå cuùng döôøng Ñöùc Phaät, Tyø-kheo Taêng vaø caùc ngoaïi ñaïo, taát caû ñeàu ñaày ñuû. Phaät aên xong, caát baùt. OÂng tröôûng giaû laáy chieác gheá thaáp, ngoài tröôùc Ñöùc Phaät. Ñöùc Theá Toân vì oâng tröôûng giaû duøng voâ soá phöông tieän noùi phaùp, giaùo hoùa, khieán ñöôïc hoan hyû. Noùi phaùp xong, Ñöùc Phaät töø choã ngoài caùo lui. Baáy giôø caùc ngoaïi ñaïo cuøng quyeán thuoäc ñeàu ñeán choã vua Bình- sa, chaép tay treân ñaàu, noùi: - Caàu nguyeän cho vua thöôøng thaéng. Roài taâu: - Sa-moân Cuø-ñaøm töï noùi laø A-la-haùn, chuùng toâi cuõng laø A-la-haùn. Sa-moân Cuø-ñaøm töï noùi coù thaàn thoâng, chuùng toâi cuõng coù thaàn thoâng. Sa-moân Cuø-ñaøm töï xöng coù ñaïi trí tueä, chuùng toâi cuõng coù ñaïi trí tueä. Nay chuùng toâi muoán cuøng Sa-moân Cuø-ñaøm thi ñua veà thaàn löïc vaø phaùp thöôïng nhaân xem thöû ai hôn. Neáu Sa-moân Cuø Ñam hieän moät, chuùng toâi seõ hieän hai, cöù nhö vaäy tuøy Sa-moân Cuø-ñaøm hieän nhieàu hay ít, thì chuùng toâi seõ hieän gaáp boäi hoï. Thöa ñaïi

vöông, nay chuùng toâi muoán cuøng Sa- moân Cuø-ñaøm thi ñua veà hieän thaàn löïc vaø phaùp thöôïng nhaân. Baáy giôø, vua Bình-sa ñeán choã Ñöùc Phaät, ñaàu dieän kính leã saùt chaân roài ngoài lui qua moät beân, ñem söï vieäc vöøa roài baïch ñaày ñuû leân Ñöùc Theá

Toân vaø thöa: - Cuùi xin Ñöùc Theá Toân cuøng ngoaïi ñaïo thi ñua veà hieän thaàn löïc vaø phaùp thöôïng nhaân. Ñöùc Theá Toân noùi vôùi vua: - Thoâi, ñuû roài! Nhö lai töï bieát thôøi, Khi naøo caàn hieän thì seõ hieän. Haõy laøm theo ñieàu vua muoán. Saùng mai Nhö Lai seõ ra ñi. Saùng ngaøy, Ñöùc Theá Toân cuøng ñaïi Tyø-kheo chuùng töø thaønh Vöông- xaù ra ñi. Vua Bình-sa duøng naêm traêm coå xe chôû caùc thöùc aên ngon boå theo sau Ñöùc Theá Toân. Caùc ngoaïi ñaïo nghe Ñöùc Theá Toân saùng sôùm töø thaønh Vöông-xaù ra ñi, lieàn noùi: - Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù theå cuøng chuùng ta thi ñua thaàn thoâng neân ñaõ ra ñi. Vua Bình-sa duøng naêm traêm chieác xe chôû thöùc aên ngon boå laø cho chuùng ta chöù khoâng phaûi laø cho Sa-moân Cuø-ñaøm. Nay chuùng ta coù theå ñeán choã maø Cuø-ñaøm ñi ñeán ñeå noùi vôùi Cuø-ñaøm cuøng chuùng ta thi thoá thaàn löïc vaø phaùp thöôïng nhaân. Caùc ngoaïi ñaïo lieàn ñi theo sau Ñöùc Theá Toân. Vua Bình-sa nghe Ñöùc Phaät cuøng moät ngaøn hai traêm naêm möôi Tyø-kheo sôùm ñaõ töø thaønh Vöông-xaù ra ñi, vua cuøng taùm möôi boán ngaøn tuøy tuøng cuõng ñi theo sau Ñöùc Theá Toân. Phaïm Thieân Vöông, Thích Ñeà-hoaøn Nhaân, Töù thieân vöông, voâ soá chö thieân, traêm ngaøn ñaïi chuùng cuõng tuøy tuøng Ñöùc Theá Toân. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân ñeán thaønh Öu-thieàn. Vua thaønh Öu-thieàn teân laø Ba-la-thuø-ñeà.70 Caùc ngoaïi ñaïo nöôùc Ma-kieät, vaø caùc ngoaïi ñaïo thaønh Öu-thieàn, ñeàu cuøng ñeán choã vua Ba-la-thuø-ñeà, chaép tay leân ñaàu, noùi lôøi khen ngôïi: - Nguyeän vua thöôøng thaéng. Nguyeän xong noùi: - Sa-moân Cuø-ñaøm töï xöng mình laø A-la-haùn, chuùng toâi cuõng laø A- la-haùn; töï xöng coù thaàn löïc, chuùng toâi cuõng coù thaàn löïc; töï xöng coù ñaïi trí tueä, chuùng toâi cuõng coù ñaïi trí tueä. Chuùng toâi ôû trong thaønh Vöông-xaù yeâu caàu Cuø-ñaøm cuøng chuùng toâi bieåu dieãn thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi, maø Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng theå cuøng chuùng toâi thi thoá thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi. Nay chuùng toâi muoán cuøng Cuø-ñaøm thi thoá thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi. Neáu Sa-moân Cuø-ñaøm hieän moät, thì chuùng toâi seõ hieän hai. Cöù nhö vaäy tuøy Sa-moân Cuø-ñaøm hieän nhieàu hay ít, thì chuùng toâi ñeàu hieän gaáp boäi. Vua Ba-la-thuø-ñeà lieàn ñeán choã Ñöùc Phaät, ñaàu dieän kính leã saùt chaân roài ñem nhaân duyeân naøy baïch ñaày ñuû leân Ñöùc Theá Toân: - Laønh thay! Ñöùc Theá Toân coù theå cuøng caùc ngoaïi ñaïo hieän thaàn

70. Xem Phaàn iii Ch. iv: Y, truyeän Kyø-baø.

löïc vaø phaùp hôn ngöôøi? Ñöùc Theá Toân noùi vôùi vua Ba-la-thuø-ñeà: - Thoâi, ñuû roài! Nhö lai töï bieát thôøi, Khi naøo caàn hieän thì seõ hieän. Haõy laøm theo ñieàu

vua muoán. Saùng mai Nhö Lai seõ ra ñi. Saùng ngaøy, Ñöùc Theá Toân rôøi khoûi thaønh Öu-thieàn. Vua Ba-la- thuø-ñeà duøng naêm traêm coå xe chôû caùc thöùc aên ngon boå theo sau Ñöùc Theá Toân. Caùc ngoaïi ñaïo nghe Ñöùc Theá Toân ra ñi, tuyeân boá: Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng theå cuøng chuùng ta bieåu dieãn thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi neân môùi boû ñi. Vua duøng naêm traêm chieác xe ñeå chôû thöùc aên cho chuùng ta chöù khoâng phaûi cho Cuø-ñaøm. Chuùng ta seõ ñeán choã Cuø-ñaøm ñònh ñeán ñeå cuøng Cuø-ñaøm bieåu dieãn thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi. Hoï lieàn ñi theo sau Ñöùc Theá Toân. Baáy giôø, vua Bình-sa nghe Ñöùc Theá Toân ñaõ ñi, lieàn cuøng taùm möôi boán ngaøn ngöôøi, vua Ba-la-thuø-ñeà cuøng baûy möôi ngaøn ngöôøi, Thích, Phaïm, Töù thieân vöông, chö thieân, ñaïi chuùng voâ soá traêm ngaøn quyeán thuoäc vaây quanh tuøy tuøng Ñöùc Theá Toân. Ñöùc Theá Toân ñeán an truù trong vöôøn Cuø-sö-la, nöôùc Caâu-thieåm-di. Baáy giôø, Öu-ñaø-dieân laø vua. Caùc ngoaïi ñaïo nöôùc Ma-kieät, caùc ngoaïi ñaïo nöôùc Öu-thieàn, vaø caùc ngoaïi ñaïo Caâu-thieåm-di cuøng ñeán choã vua Öu-ñaø-dieân chaép tay tôùi ñaàu khen: - Nguyeän vua thöôøng thaéng. Nguyeän nhö vaäy roài noùi: - Sa-moân Cuø-ñaøm töï xöng laø A-la-haùn, chuùng toâi cuõng laø A-la- haùn; töï xöng laø coù ñaïi thaàn löïc, chuùng toâi cuõng coù thaàn löïc; töï xöng laø coù ñaïi trí tueä, chuùng toâi cuõng coù ñaïi trí tueä. Khi Cuø-ñaøm ôû nöôùc Ma- kieät, nöôùc Öu-thieàn, chuùng toâi coù yeâu caàu cuøng bieåu dieãn thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi, maø Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng theå cuøng chuùng toâi bieåu dieãn thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi neân boû ñi. Nay chuùng toâi muoán cuøng Sa-moân Cuø-ñaøm bieåu dieãn thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi. Neáu Sa-moân Cuø-ñaøm hieän moät, thì chuùng toâi seõ hieän hai, cöù nhö vaäy tuøy theo Sa-moân Cuø-ñaøm hieän nhieàu ít thì chuùng toâi cuõng hieän gaáp boäi. Vua Öu-ñaø-dieân ñeán choã Ñöùc Theá Toân, ñaàu dieän kính leã saùt chaân roài ngoài qua moät beân, ñem nhaân duyeân treân baïch ñaày ñuû leân Ñöùc Theá Toân: - Laønh thay! Ñöùc Theá Toân, haõy cuøng caùc ngoaïi ñaïo hieån hieän thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi. Ñöùc Theá Toân noùi vôùi vua: - Thoâi, ñuû roài! Nhö lai töï bieát thôøi. Khi naøo caàn hieän thì seõ hieän. Haõy laøm theo ñieàu vua muoán. Saùng mai Nhö Lai seõ ra ñi.

46 BOÄ LUAÄT TAÄP 4

Saùng sôùm hoâm sau Ñöùc Nhö Lai ra ñi. Baáy giôø, vua Öu-ñaø-dieân cuøng naêm traêm chieác xe chôû caùc thöùc aên ngon boå theo sau Ñöùc Theá Toân. Caùc ngoaïi ñaïo nghe Ñöùc Theá Toân ñi lieàn noùi: Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng theå cuøng chuùng ta bieåu dieãn thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi neân môùi boû ñi. Vua Öu-ñaø-dieân chôû thöùc aên ngon boå treân naêm möôi coå xe laø vì chuùng ta chöù khoâng phaûi vì Cuø-ñaøm. Nay chuùng ta coù theå ñeán choã maø Cuø-ñaøm seõ ñeán ñeå bieåu dieãn thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi. Hoï lieàn ñi theo sau Ñöùc Nhö Lai. Baáy giôø, vua Bình-sa cuøng taùm möôi boán ngaøn tuøy tuøng, vua Öu- thieàn cuøng baûy möôi ngaøn tuøy tuøng, vua Öu-ñaø-dieân cuøng saùu möôi ngaøn tuøy tuøng tieán böôùc sau Ñöùc Theá Toân, Thích, Phaïm, Töù thieân vöông, voâ soá traêm ngaøn chö thieân ñaïi chuùng tuøy tuøng sau Ñöùc Theá Toân. Ñöùc Theá Toân ñeán an truï trong vöôøn Ni-caâu-luaät, nöôùc Ca-duy-la-veä. Vua Phaïm Thí nöôùc

Ca-duy-la-veä laø em khaùc meï vôùi Ñöùc Phaät.71 Caùc ngoaïi ñaïo nöôùc Ma-kieät, caùc ngoaïi ñaïo nöôùc Öu-thieàn, caùc ngoaïi ñaïo nöôùc Caâu- thieåm-di, vaø caùc ngoaïi ñaïo nöôùc Ca-duy-la-veä cuøng ñeán choã vua Phaïm Thí, chaép tay leân ñaàu, nguyeän vua thöôøng thaéng, roài baïch vôùi vua Phaïm Thí: - Sa-moân Cuø-ñaøm töï xöng laø A-la-haùn, chuùng toâi cuõng laø A-la- haùn; töï xöng coù ñaïi thaàn löïc, chuùng toâi cuõng coù ñaïi thaàn löïc; töï xöng coù ñaïi trí tueä, chuùng toâi cuõng coù ñaïi trí tueä. Khi ôû nöôùc Ma-kieät, nöôùc Öu-thieàn, nöôùc Caâu-thieåm-di, chuùng toâi cuøng Sa-moân Cuø-ñaøm thi thoá thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi. Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng theå cuøng chuùng toâi thi thoá thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi neân boû ñi. Nay chuùng toâi muoán cuøng Sa-moân Cuø-ñaøm bieåu hieän thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi. Neáu Sa-moân Cuø-ñaøm bieåu hieän moät thì chuùng toâi seõ bieåu hieän hai. Cöù nhö theá tuøy theo Sa-moân Cuø-ñaøm bieåu hieän nhieàu hay ít thì chuùng toâi cuõng seõ bieåu hieän gaáp boäi. Vua Phaïm Thí ñeán choã Ñöùc Phaät, ñaàu dieän kính leã saùt chaân roài ngoài qua moät beân, baïch Phaät: - Cuùi xin Ñöùc Theá Toân bieåu hieän thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi. Ñöùc Phaät noùi vôùi vua: - Thoâi, ñuû roài! Nhö lai töï bieát thôøi, Khi naøo caàn hieän thì seõ hieän. Haõy laøm theo ñieàu vua muoán. Saùng mai Nhö Lai seõ ra ñi khoâi Ca-duy- la-veä. Saùng sôùm hoâm sau, Ñöùc Theá Toân ra ñi. Vua Phaïm Thí lieàn duøng naêm traêm coå xe chôû caùc thöùc aên ñi theo Ñöùc Theá Toân. Caùc ngoaïi ñaïo

71. Phaïm Thí . Khoâng thaáy choã naøo noùi OÂng naøy laø em khaùc meï cuûa Phaät .

nghe Ñöùc Theá Toân ra ñi, beøn noùi: Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng theå cuøng chuùng ta bieåu hieän thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi neân môùi boû chuùng ta ra ñi. Vua Phaïm Thí chôû naêm traêm chieác xe thöùc aên laø vì chuùng ta chöù khoâng phaûi vì Sa-moân Cuø-ñaøm. Nay chuùng ta neân ñeán choã Cuø-ñaøm seõ ñeán noùi vôùi Cuø-ñaøm cuøng chuùng ta bieåu hieän thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi. Caùc ngoaïi ñaïo lieàn cuøng quyeán thuoäc ñi theo sau Ñöùc Theá Toân. Vua Bình-sa nghe Ñöùc Phaät ñaõ ñi lieàn cuøng taùm möôi boán ngaøn tuøy tuøng, vua Ba-la-thuø-ñeà cuøng baûy möôi ngaøn tuøy tuøng, vua Öu-ñaø- dieân cuøng saùu möôi ngaøn tuøy tuøng, vua Phaïm Thí cuøng naêm traêm tuøy tuøng theo sau Ñöùc Theá Toân, Thích, Phaïm, Töù thieân vöông cuøng caùc quyeán thuoäc voâ soá traêm ngaøn ngöôøi theo sau Ñöùc Theá Toân. Ñöùc Theá Toân töø nöôùc Ca-duy-la-veä du haønh nhaân gian ñeán an truï trong vöôøn Kyø-hoaøn nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, vua nöôùc Xaù-veä laø Ba-tö-naëc. Caùc ngoaïi ñaïo nöôùc Ma-kieät-ñaø, caùc ngoaïi ñaïo nöôùc Öu-thieàn, caùc ngoaïi ñaïo Caâu-thieåm-di, caùc ngoaïi ñaïo Ca-duy-la-veä, vaø caùc ngoaïi ñaïo nöôùc Xaù-veä cuøng ñeán choã vua Ba-tö-naëc chaép tay leân ñaàu, baïch: - Caàu nguyeän vua thöôøng thaéng. Caàu nguyeän xong, noùi: - Sa-moân Cuø-ñaøm töï xöng laø A-la-haùn, chuùng toâi cuõng laø A-la- haùn; töï xöng laø coù ñaïi thaàn löïc, chuùng toâi cuõng coù ñaïi thaàn löïc; töï xöng coù ñaïi trí tueä, chuùng toâi cuõng coù ñaïi trí tueä. Khi Cuø-ñaøm ôû nöôùc Ma-kieät, thaønh Öu-thieàn, Caâu-thieåm-di, nöôùc

Ca-duy-la-veä chuùng toâi muoán cuøng Cuø-ñaøm bieåu hieän thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi, maø Cuø-ñaøm khoâng theå cuøng chuùng toâi bieåu hieän thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi neân boû ñi. Nay chuùng toâi muoán cuøng Sa-moân Cuø-ñaøm bieåu hieän thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi. Neáu Sa-moân Cuø-ñaøm bieåu hieän moät thì chuùng toâi bieåu hieän hai. Cöù nhö vaäy tuøy theo söï bieåu hieän nhieàu hay ít cuûa Sa-moân Cuø-ñaøm maø chuùng toâi bieåu hieän gaáp boäi. Vua Ba-tö-naëc ñeán choã Ñöùc Theá Toân, ñaàu dieän kính leã saùt chaân roài ngoài qua moät beân, ñem nhaân duyeân treân baïch ñaày ñuû vôùi Ñöùc Theá Toân: - Laønh thay, Ñöùc Theá Toân! Cuùi xin ngaøi bieåu hieän thaàn löïc vaø phaùp hôn ngöôøi. Ñöùc Phaät baûo vua: - Thoâi, ñuû roài! Nhö Lai töï bieát thôøi, Khi naøo caàn hieän thì seõ hieän. Vaøo thaùng chaïp, trong möôøi laêm ngaøy, töø moàng moät cho ñeán raèm, Nhö Lai seõ hieän thaàn löïc vaø phaùp thöôïng nhaân. Ñaïi vöông neáu muoán xem Nhö Lai hieän thaàn löïc vaø phaùp thöôïng nhaân thì ñeán xem.72

72. Chi tieát toaøn caâu chuyeän gaàn vôùi truyeän Yâmka-pānihāriya trong sôù giaûi Phaùp cuù, Pali, DhA. iii. 204; cuõng ñöôïc keå trong sôù giaûi Tröôøng boä DA. i. 57.

Baáy giôø, taïi nöôùc Xaù-veä coù moät khu ñaát ñaëc bieät baèng phaúng roäng raõi, Ñöùc Theá Toân ñeán ñoù traûi choã ngoài an toïa.7> Phaïm thieân vöông ñeå troáng vai beân phaûi, ñaàu goái beân phaûi chaám ñaát, chaép tay baïch Ñöùc Theá Toân: - Con seõ traûi moät toøa cao cho Theá Toân. Ñöùc Phaät baûo Phaïm vöông: - Thoâi, ñöôïc roài. Nhö Lai töï bieát thôøi. Trôøi Ñeá Thích, Töù thieân vöông, vua Bình-sa, vua Ba-la-thuø-ñeà, vua Öu-ñaø-dieân, vua Phaïm Thí, vua Ba-tö-naëc, Maït-lôïi phu nhaân, tröôûng giaû Leâ-sö-ñaït-ña, Phuù-la-na, taát caû ñeàu noùi: - Con seõ traûi moät toøa cao cho Theá Toân. Ñöùc Phaät baûo: - Thoâi, ñöôïc roài. Nhö Lai töï bieát thôøi. Baáy giôø, caùc cö só coù loøng tin ñoái vôùi ngoaïi ñaïo, vì ngoaïi ñaïo thieát laäp traêm ngaøn choã ngoài cao coù giaù trò. Nhöõng ngöôøi coù loøng tin öa, cung kính cuùng döôøng Ñöùc Theá Toân theo thöù töï, töø ngaøy moät cho ñeán ngaøy thöù möôøi laêm. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân xoay maët nhìn veà phöông Ñoâng, töùc thì coù voâ soá traêm ngaøn choã toøa cao töï nhieân xuaát hieän. Phöông Nam, phöông Taây, phöông Baéc cuõng laïi nhö vaäy. Ngay chính giöõa coù toøa sö töû cao baèng baûy baùu töï nhieân xuaát hieän. Nhö Lai an toïa treân ñoù. Baáy giôø caùc ñaïi chuùng ñeàu an toïa nôi choã ngoài. Theo thöù töï, vò ñaøn-vieät cuùng döôøng ngaøy hoâm aáy daâng caây döông chi leân Ñöùc Phaät. Theá Toân nhaän vaø xæa raêng xong, boû caây taêm phía sau löng lieàn thaønh caây ñaïi thoï,74 goác nhaùnh caønh laù sum sueâ. Ñaïi chuùng thaáy thaàn löïc cuûa Ñöùc Theá Toân nhö vaäy raát hoan hyû, ñöôïc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly phaùt sinh. Ñöùc Theá Toân bieát ñaïi chuùng ñöôïc phaùp vò taèng höõu, sinh taâm yeám ly lieàn vì hoï duøng voâ soá phöông tieän noùi caùc phaùp, khieán cho ñöôïc hoan hyû. Baáy giôø, ngay treân choã ngoài, traêm ngaøn ngöôøi xa lìa traàn caáu, ñaëng con maét phaùp trong saïch. Ñaây laø ngaøy ñaàu Ñöùc Theá Toân thò hieän thaàn löïc bieán hoùa. Ngaøy thöù hai, caây kia troå hoa, saéc höông ñaày ñuû. Hoa cuûa caây rôi xuoáng khaép nôi. Ñaïi chuùng

gom laïi cho ñeán ñaàu goái. Tyø-kheo, Tyø-kheo- ni, Öu-baø-taéc, Öu-baø-di vaø caû ñaïi chuùng ñeàu ngöôûi ñöôïc muøi höông cuûa hoa naøy. Ñaïi chuùng thaáy thaàn löïc bieán hoùa cuûa Theá Toân nhö vaäy ñeàu raát hoan hyû, ñöôïc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly phaùt sinh. Ñöùc Theá Toân

7>. Truyeän keå Pali: Goác xoaøi Gattamba taïi coång thaønh Xaù-veä. 74. Truyeän keå Pali: vì Phaät cho bieát tröôùc seõ ngoài döôùi goác xoaøi Gattamba, neân ngoaïi ñaïo ñaõ cho ñoán maát

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 49

bieát ñaïi chuùng ñöôïc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly phaùt sinh, lieàn vì hoï duøng voâ soá phöông tieän noùi caùc baøi phaùp khieán hoï ñöôïc hoan hyû. Baáy giôø, treân choã ngoài, voâ soá traêm ngaøn ngöôøi xa traàn caáu, ñaëng con maét phaùp trong saïch. Ñaây laø ngaøy thöù hai Ñöùc Theá Toân thò hieän thaàn löïc bieán hoùa. Ngaøy thöù ba, traùi cuûa caây chín vaø tieát ra muøi thôm. Traùi cuûa caây khoâng ñôïi rung, töï rôi xuoáng ñaát maø khoâng bò hö. Tyø-kheo, Tyø-kheo-ni, Öu-baø-taéc, Öu-baø-di vaø ñaïi chuùng ñeàu cuøng thoï thöïc. Daân chuùng thaáy thaàn löïc bieán hoùa cuûa Ñöùc Theá Toân nhö vaäy raát hoan hyû, ñöôïc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly phaùt sinh. Ñöùc Theá Toân quaùn saùt bieát ñaïi chuùng ñöôïc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly phaùt sinh, lieàn vì hoï noùi phaùp, cho ñeán ñaït ñöôïc con maét phaùp trong saïch nhö treân. Ñaây laø ngaøy thöù ba Ñöùc Theá Toân thò hieän thaàn löïc bieán hoùa. Baáy giôø coù ñaøn-vieät theo thöù töï cuùng döôøng, vaøo ngaøy thöù tö daâng nöôùc cho Ñöùc Theá Toân. Theá Toân laáy moät voác nöôùc ñoå xuoáng choã ñaát phía tröôùc. Do thaàn löïc cuûa Phaät, lieàn thaønh moät caùi ao lôùn. Nöôùc trong saïch khoâng coù bôïn nhô. Ngöôøi uoáng tröø ñöôïc beänh. Coù caùc taïp hoa öu- baùt-la, baùt-ñaàu-ma, caâu-maâu-ñaàu, phaân-ñaø-lôïi; caùc loaøi chim khaùc laï: chim le le, nhaïn, uyeân öông, caùc loaøi ba ba, ruøa, caù traïnh, caùc loaøi thuûy toäc laøm vaät trang nghieâm cho caùi ao lôùn aáy. Ñaïi chuùng thaáy thaàn löïc bieán hoùa cuûa Ñöùc Theá Toân nhö vaäy raát hoan hyû, ñöôïc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly phaùt sinh. Ñöùc Theá Toân quaùn saùt bieát ñaïi chuùng ñöôïc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly phaùt sinh, lieàn vì hoï noùi phaùp, cho ñeán ñöôïc con maét phaùp trong saïch nhö treân. Ñaây laø ngaøy thöù tö Ñöùc Nhö Lai thò hieän bieán hoùa nhö vaäy. Ñeán ngaøy thöù naêm, boán phía cuûa caùi ao ñeàu chaûy ra moät con soâng. Doøng nöôùc chaûy thaúng khoâng uoán cong, yeân laëng khoâng coù soùng. Caùc loaïi hoa kyø laï ñeàu trang nghieâm cho caùc con soâng. Doøng nöôùc cuûa boán con soâng taïo thaønh tieáng phaùp, taát caû caùc haønh ñeàu laø voâ thöôøng, khoå, khoâng, taát caû caùc phaùp ñeàu voâ ngaõ, Nieát-baøn tòch tónh. Ñaïi chuùng thaáy thaàn löïc bieán hoùa cuûa Ñöùc Theá Toân nhö vaäy raát hoan hyû, ñöôïc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly phaùt sinh. Ñöùc Theá Toân quan saùt bieát ñaïi chuùng nhaän ñöôïc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly phaùt sinh, lieàn vì hoï noùi phaùp, cho ñeán ñaït ñöôïc con maét phaùp trong saïch, nhö treân. Ñaây laø ngaøy thöù naêm Ñöùc Theá Toân thò hieän bieán hoùa thaàn löïc. Ngaøy thöù saùu, Ñöùc Theá Toân hoùa ñaïi chuùng ñeàu

nhö nhau khoâng coù söï sai khaùc. Ñaïi chuùng thaáy Ñöùc Theá Toân duøng thaàn löïc bieán hoùa nhö vaäy ñeàu raát hoan hyû, ñöôïc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly phaùt sinh. Ñöùc

Theá Toân quan saùt bieát ñaïi chuùng ñöôïc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly phaùt sinh lieàn vì hoï noùi phaùp, cho ñeán ñaït ñöôïc con maét phaùp trong saïch nhö treân. Ñaây laø ngaøy thöù saùu Ñöùc Theá Toân thò hieän bieán hoùa nhö vaäy. Ngaøy thöù baûy Ñöùc Theá Toân ôû treân khoâng trung vì ñaïi chuùng noùi phaùp, chæ nghe tieáng noùi cuûa Ñöùc Nhö Lai maø khoâng thaáy hình Nhö Lai. Ñaïi chuùng thaáy thaàn löïc bieán hoùa cuûa Ñöùc Theá Toân nhö vaäy raát hoan hyû, thaáy ñöôïc nhöõng vieäc chöa töøng coù, taâm yeåm ly phaùt sinh. Ñöùc Theá Toân quaùn saùt bieát ñaïi chuùng coi vieäc ñoù laø chöa töøng coù, taâm yeåm ly phaùt sinh, lieàn vì hoï noùi phaùp cho ñeán ñaït ñöôïc con maét phaùp trong saïch nhö treân. Ngaøy thöù taùm, caùc cö só tin theo ngoaïi ñaïo sai ngöôøi thöa vôùi caùc ngoaïi ñaïo: Caùc ngaøi coù bieát chaêng, Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ hieän thaàn löïc, nay ñaõ taùm ngaøy, sao caùc Ngaøi khoâng ñeán? Thaät söï hoï muoán ñeán maø khoâng ñeán ñöôïc. Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: - Giaû söû duøng sôïi daây da thaät beàn chaén buoäc thaân cuûa Baát-lan Ca- dieáp vaøo con boø cho noù keùo, khieán daây ñöùt, caû thaân theå raõ; neáu khoâng boû kieán giaûi cuûa mình maø coá chaáp luaän nghò, thì khoâng theå ñeán choã ta ñöôïc. Cho ñeán Ni-kieàn Töû v.v... cuõng nhö vaäy. Baáy giôø, Phaïm Thieân vöông baûo Thieân ñeá Thích: - Caùc ngoaïi ñaïo töï noùi hoï baèng vôùi Ñöùc Theá Toân, maø nay hoï khoâng theå ñeán ñeå cuøng Ñöùc Theá Toân giaùc ñaáu thaàn löïc ñöôïc. Chuùng ta haõy phaù caùc cao toøa kia. Thieân ñeá Thích baûo Töù thieân vöông: - Caùc ngoaïi ñaïo töï noùi hoï baèng vôùi Ñöùc Theá Toân, maø nay hoï khoâng theå ñeán ñeå cuøng Ñöùc Theá Toân giaùc ñaáu thaàn löïc ñöôïc. Chuùng ta haõy phaù caùc cao toøa kia. Töù Thieân vöông lieàn goïi thaàn gioù, thaàn laøm maây, thaàn laøm möa, thaàn saám seùt ñeán baûo: - Caùc ngoaïi ñaïo töï noùi hoï baèng vôùi Ñöùc Theá Toân, maø nay hoï khoâng theå ñeán ñeå cuøng Ñöùc Theá Toân giaùc ñaáu thaàn löïc ñöôïc. Chuùng ta haõy phaù caùc cao toøa kia, khieán cho tieâu tan, khoâng coøn daáu veát gì nöõa. Baáy giôø, thaàn gioù v.v... nghe Töù Thieân vöông daïy nhö vaäy roài, lieàn phaù caùc cao toøa cuûa ngoaïi ñaïo khieán khoâng coøn baát cöù daáu veát naøo. Baáy giôø caùc ngoaïi ñaïo bò möa to gioù lôùn thoåi öôùt daàm deà, lieàn troán vaøo trong hang ñoäng, caây coû röøng ruù. Coù ngoaïi ñaïo loõa hình, ngoaïi ñaïo Tö-ni,75 Ba-leâ Töû Ba-tö-baø-xaø-

75. Tö-ni . Chæ loõa hình Seniya ñöôïc ñeà caäp trong kinh Kukkuravatika, M. >87, Pali. Theo

giaø,76 laáy moät cuïc ñaù lôùn buoäc vaøo coå, töï traàm mình xuoáng hoá saâu. Ñaïi chuùng thaáy thaàn löïc bieán hoùa cuûa Ñöùc Theá Toân ñeàu raát vui möøng, ñaéc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly phaùt sinh. Ñöùc Theá Toân lieàn vì hoï noùi

phaùp, cho ñeán ñaït ñöôïc con maét phaùp trong saïch nhö truôùc. Ñaây laø ngaøy thöù taùm Ñöùc Theá Toân thò hieän bieán hoùa nhö vaäy. Ngaøy thöù chín Ñöùc Theá Toân ôû treân ñaûnh Tu-di vì ñaïi chuùng noùi phaùp maø chæ nghe tieáng chöù khoâng thaáy hình. Ñaïi chuùng thaáy söï bieán hoùa cuûa Ñöùc Theá Toân nhö vaäy raát hoan hyû, ñaéc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly cuûa hoï phaùt sinh. Ñöùc Theá Toân lieàn vì hoï noùi phaùp, cho ñeán ñaït ñöôïc con maét phaùp trong saïch nhö treân. Ñaây laø ngaøy thöù chín Ñöùc Theá Toân thò hieän bieán hoùa. Ngaøy thöù möôøi Ñöùc Theá Toân noùi phaùp ôû treân coõi Phaïm thieân, ñaïi chuùng chæ nghe tieáng noùi maø khoâng thaáy hình. Ñaïi chuùng thaáy Ñöùc Theá Toân bieán hoùa nhö vaäy ñeàu raát hoan hyû, ñaéc phaùp vò taèng höõu, taâm yeåm ly phaùt sinh. Ñöùc Theá Toân vì hoï noùi phaùp, cho ñeán ñaït ñöôïc con maét phaùp trong saïch, nhö treân. Ñaây laø ngaøy thöù möôøi Ñöùc Theá Toân thò hieän bieán hoùa. Ngaøy thöù möôøi moät, Ñöùc Theá Toân ôû trong ñaïi chuùng thò hieän thaàn tuùc bieán hoùa77 moät thaân thaønh nhieàu thaân, nhieàu thaân thaønh moät thaân, luùc thì ôû saùt beân, luùc thì ôû xa khoâng thaáy, hoaëc tuy chöôùng ngaïi do töôøng ñaù ngaên che ôû gaàn nuùi, nhöng thaân Phaät xuyeân qua khoâng coù gì trôû ngaïi; du haønh nôi khoâng trung nhö con chim lieäng quanh; ra vaøo nôi ñaát nhö nöôùc; ñi treân soùng nöôùc nhö ñi treân ñaát lieàn; thaân tuoân ra khoùi löûa boác chaùy nhö ñoáng löûa lôùn; tay sôø maët trôøi, maët traêng; thaân cao cho ñeán Phaïm Thieân.78 Ñaïi chuùng thaáy Ñöùc Theá Toân bieán hoùa nhö vaäy raát hoan hyû, ñaït ñöôïc phaùp chöa töøng coù, taâm yeåm ly phaùt sinh. Ñöùc Theá Toân lieàn vì hoï noùi phaùp, cho ñeán ñaït ñöôïc con maét phaùp trong saïch nhö treân. Ñaây laø ngaøy thöù möôøi moät Ñöùc Theá Toân thò hieän thaàn tuùc bieán hoùa nhö vaäy. Ngaøy thöù möôøi hai, Ñöùc Theá Toân ôû trong ñaïi chuùng taâm nieäm noùi phaùp: neân nghó nhö theá naøy, khoâng neân nghó nhö theá naøy; neân tö duy 79

ñoù, oâng naøy sau theo Phaät xuaát gia vaø chöùng quaû A-la-haùn. Haùn taïng khoâng coù kinh töông ñöong. 76. Ba-leâ Töû Ba-tö-baø-xaø-giaø . Coù leõ
phieân aâm töø Skt. parivrājaka (Pali: Paribbājaka), chæ ngoaïi ñaïo xuaát gia, hay ngoaïi ñaïo phoå haønh, du só ngoaïi ñaïo. 77. Ñaây chæ thaàn bieán thò ñaïo. Xem Phaàn iii Ch.i, truyeän Uaát-beä-la & cht. 107, 108. 78. Pali goïi ñaây laø yamaka-pānihāriya, thaàn bieán thò hieän song ñoái. Töùc hieän töøng caëp hieän töôïng ñoái laäp. Nhö vöøa boác löûc vöøa traøo nöôùc. Duy chæ Phaät, khoâng coù Ñaïi Thanh vaên naøo hieän ñöôïc thaàn bieán naøy. 79. ÔÛ ñaây Phaät hieän kyù taâm thò ñaïo. Xem Phaàn ii Ch.i truyeän Uaát-beä-la & cht. 107, 109 treân. Skt. ādeśanā (Pali: ādesanā): ñoïc yù nghó cuûa ngöôøi khaùc (Haùn: kyù taâm). Baûn Haùn hieåu laø - thuyeát phaùp.

theá naøy, khoâng neân tö duy nhö theá naøy; neân ñoaïn caùi naøy, neân tu haønh phaùp moân naøy. Ñaïi chuùng thaáy Ñöùc Theá Toân duøng thaàn tuùc bieán hoùa nhö vaäy, raát vui möøng, ñaït ñöôïc nhöõng vieäc chöa töøng coù, phaùt sinh taâm yeåm ly. Ñöùc Theá Toân lieàn vì hoï noùi phaùp, cho ñeán ñaït ñöôïc con maét phaùp

trong saïch nhö treân. Ñaây laø ngaøy thöù möôøi hai Ñöùc Phaät thò hieän thaàn tuùc bieán hoùa nhö vaäy. Ngaøy thöù möôøi ba, Ñöùc Theá Toân vì ñaïi chuùng noùi phaùp giaùo thoï. Ngaøi daïy:80 - Taát caû ñang bò boác chaùy. Caùi gì maø noùi laø taát caû ñang bò boác chaùy? Maét ñang bò boác chaùy. Saéc ñang bò boác chaùy. Thöùc cuûa maét ñang bò boác chaùy. Xuùc cuûa maét ñang bò boác chaùy. Caùc caûm thoï khoå, laïc, phi khoå phi laïc phaùt sinh do nhaân duyeân xuùc cuûa maét, ñang bò boác chaùy. Bò boác chaùy bôûi caùi gì? Bôûi löûa duïc, löûa nhueá, löûa si. Sao goïi laø ñang boác chaùy? Ñang boác chaùy vì sinh, giaø, beänh, cheát, saàu öu, khoå naõo ñeàu ñang boác chaùy. Ta noùi ñaây laø choã sinh ra khoå. Cho ñeán yù cuõng vaäy. Taát caû ñeàu ñang boác chaùy. Ñaïi chuùng nghe Ñöùc Theá Toân noùi phaùp giaùo hoùa nhö vaäy ñeàu raát hoan hyû, cho laø vieäc chöa töøng coù. Ñöùc Phaät lieàn vì hoï noùi phaùp cho ñeán ñaït ñöôïc con maét phaùp trong saïch, nhö treân. Ñaây laø ngaøy thöù möôøi ba Ñöùc Nhö Lai bieán hoùa nhö vaäy. Ngaøy thöù möôøi boán, theo thöù töï, ngöôøi ñaøn-vieät cuùng döôøng, ruùt moät ñoùa hoa daâng leân Ñöùc Theá Toân. Theá Toân ngöûi xong, neùm vaøo hö khoâng. Do thaàn löïc cuûa Ñöùc Phaät lieàn bieán thaønh moät vaïn boán ngaøn laàu caùc ñaøi hoa. Trong nhöõng laàu caùc ñaøi hoa naøy, taát caû ñeàu coù toøa Phaät ngoài, hai beân Ñöùc Phaät coù Thieân ñeá Thích vaø Phaïm thieân vöông chaép tay kính leã, noùi keä: Kính leã ñaáng Nhaân vöông81 Baäc ñaïi nhaân voâ thöôïng. Taát caû khoâng theå bieát Theá Toân truù thieàn naøo. Ñaïi chuùng thaáy thaàn löïc Ñöùc Theá Toân bieán hoùa nhö vaäy ñeàu raát vui möøng, ñöôïc phaùp chöa töøng coù. Ñöùc Theá Toân lieàn vì hoï noùi phaùp, cho ñeán ñaït ñöôïc con maét phaùp trong saïch nhö treân. Baáy giôø vua Bình-sa nöôùc Ma-kieät, theo thöù töï, ngaøy thöù möôøi laêm thieát leã cuùng döôøng. Trong ñeâm, söûa soaïn caùc thöùc aên. Saùng ngaøy, duøng caùc thöùc aên ngon boå cuùng döôøng Ñöùc Phaät vaø chuùng Taêng. Vua

80. Phaät hieän giaùo giôùi thò ñaïo, thöù ba trong ba thò ñaïo. Xem Phaàn iii Ch.i truyeän Uaát-beä-la & 107, 108, 109 treân. 81. Nguyeân Haùn: Tröôïng phu vöông .

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 5>

Ba-la-thuø-ñeà, Öu-ñaø-dieân, Phaïm Thí, Ba-tö-naëc, Maït-lôïi phu nhaân, tröôûng giaû Leâ-sö-ñaït-ña, Phuù-lan-na, taát caû ñaïi chuùng ñeàu cuùng döôøng ñaày ñuû. Phaät aên xong, caát baùt, xaû baùt. Vua Bình-sa laáy moät chieác gheá thaáp ngoài tröôùc Ñöùc Phaät. Khi Ñöùc Theá Toân buoâng baøn chaân ra khoâng ngoài kieát-giaø nöõa, chaân vöøa ñuïng nôi baøn thì quaû ñaát saùu laàn rung ñoäng vôùi möôøi taùm hieän töôïng rung ñoäng. Döôùi baøn chaân cuûa Ñöùc Theá Toân coù luaân töôùng xuaát hieän. Daáu baùnh xe nghìn caêm döôùi baøn chaân cuûa Theá Toân hieän leân, aùnh saùng chieáu soi, töø baùnh xe toûa ra aùnh saùng khaép ba ngaøn ñaïi thieân quoác ñoä. 6. Thieân Böùc Luaân Vua Ma-kieät thaáy daáu baùnh xe döôùi chaân Ñöùc Theá Toân nhö vaäy lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy ñeå troáng vai beân phaûi, chaân beân phaûi chaám ñaát, baïch Ñöùc Theá Toân: - Kính baïch Ñöùc Theá Toân, tröôùc kia laøm phöôùc ñöùc gì maø döôùi baøn chaân coù töôùng baùnh xe ngaøn caêm hoa, coù aùnh saùng chieáu soi khaép ba ngaøn ñaïi thieân quoác ñoä nhö vaäy? Ñöùc

Phaät baûo vua Bình-sa: Xa xöa veà ñôøi quaù khöù, coù vua teân laø Lôïi Ích Chuùng Sinh, laøm vua coõi Dieâm-phuø-ñeà. Baáy giôø, quoác ñoä Dieâm-phuø-ñeà phong phuù, nhaân daân no aám khoaùi laïc. Coù taùm möôi boán ngaøn thaønh aáp, xoùm laøng coù naêm möôi laêm öùc cô sôû. Vua Lôïi Ích Chuùng Sinh ngöï taïi thaønh teân laø Hueä Quang, Ñoâng Taây möôøi hai do-dieân, Nam Baéc baûy do dieân. Thaønh kia roäng lôùn, nhaân daân no aám, cuûa caûi doài daøo, trang söùc khoaùi laïc. Ñeä nhaát phu nhaân töï laø Hueä Söï, khoâng coù con. Vì ñeå caàu con, Phu nhaân kính leã caùc loaïi trôøi thaàn, thaàn soâng, thaàn ao, trôøi Maõn thieän, trôøi Baûo thieän, thaàn Maët trôøi, thaàn Maët traêng, Ñeá Thích, Phaïm Thieân vöông, thaàn ñaát, nöôùc, gioù, löûa, thaàn Ma-heâ-thuû-la thieân töû, thaàn vöôøn, thaàn röøng, thaàn ñöôøng saù, thaàn quyû töû maãu, caùc thaàn cuûa xoùm laøng. Cuùng döôøng khaép nôi ñeå caàu nguyeän cho coù con. Sau ñoù moät thôøi gian, Ñeä nhaát phu nhaân coù thai. Ngöôøi nöõ naøy khi mang thai coù ba moùn trí tueä: Bieát ngöôøi nam coù duïc yù, bieát ñöôïc khi coù thai, bieát töø ñaâu maø coù ñöôïc thoï thai. Khi aáy phu nhaân lieàn ñeán choã vua thöa: - Vua bieát chaêng, nay thieáp ñaõ coù thai. Vua noùi: - Toát laém! Vua lieàn cung caáp cho Phu nhaân theâm ñoà aên thöùc uoáng, y phuïc, thuoác men, ngoïa cuï thuoäc loaïi toái thöôïng, taát caû caùc thöù caàn duøng ñeàu gia taêng gaáp boäi. Möôøi thaùng troâi qua, phu nhaân sinh moät beù trai, töôùng

maïo xinh ñeïp. Ngaøy haøi nhi chaøo ñôøi, cuõng laø ngaøy taùm möôi boán ngaøn thaønh coù taùm möôi boán ngaøn moû quyù töï nhieân xuaát hieän. Nôi moû baïc thì caây baèng baïc xuaát hieän, goác nhaùnh caønh laù ñeàu baèng baïch ngaân. Choã naøo moû vaøng thì caây baèng vaøng xuaát hieän, goác nhaùnh caønh laù ñeàu baèng vaøng. Choã naøo moû löu ly, pha leâ, xích, chaân chaâu, maõ naõo, xa cöø cuõng ñeàu nhö vaäy. Baáy giôø theo phaùp luaät cuûa nöôùc, treû nít môùi sinh hoaëc cha meï ñaët teân, hoaëc Sa-moân, Baø-la-moân ñaët teân. Vua Lôïi ích Chuùng Sinh nghó: Khoûi phaûi nhôø Sa-moân, Baø-la-moân ñaët teân. Meï cuûa haøi nhi naøy teân laø Hueä Söï. Nay ta neân ñaët teân cho haøi nhi laø Hueä Ñaêng. Vua ñaët teân haøi nhi laø Hueä Ñaêng. Luùc naøy, vua giao haøi nhi cho boán baø meï chaêm nuoâi. Moät baø lo veà thaân theå, baø thöù hai lo veà taém giaët, baø thöù ba lo veà buù söõa, baø thöù boán lo veà vui chôi. Baø lo veà thaân theå laø lo vieäc chaêm nom hình voùc taát caû caùc vieäc. Baø lo veà taém giaët thì lo taém haøi nhi vaø giaët y phuïc cho haøi nhi. Baø lo veà vieäc buù söõa thì lo veà vieäc buù söõa, suù côm. Baø lo veà vieäc vui chôi thì vöông töû neáu ôû choã voi, ngöïa, xe coä du hyù hay hoa höông baûo vaät, caùc loaïi vui chôi phaûi phuïc vuï ñaày ñuû, caàm caây loäng khoảng töôùc ñi sau, giuùp vui cho Vöông töû, khieán cho ñöôïc khoaùi laïc. Ñöùc Theá Toân noùi keä: Taát caû phaûi tieâu vong ÔÛ cao, roài phaûi ruïng Ñaõ sinh taát phaûi cheát Coù maïng ñeàu voâ thöôøng. Chuùng sinh chìm coõi Höõu Taát caû ñeàu höõu vi Taát caû caùc theá gian Naøo ai khoâng giaø cheát. Ñaây leõ thöôøng ôû ñôøi Sinh, sinh, ñeàu phaûi cheát Tuøy theo nghieäp ñaõ taïo Toäi phöôùc coù quaû baùo. AÙc nghieäp ñoïa ñòa nguïc Thieän nghieäp sinh leân trôøi Cao haønh sinh thieän ñaïo Ñaëng voâ laäu Nieát-baøn. Khi vua Lôïi Ích Chuùng Sinh maïng chung, Vöông töû taùm, chín tuoåi.

Baø meï cho hoïc caùc kyõ ngheä, thö hoïa, toaùn soá, hyù tieáu, ca vuõ, kyõ nhaïc, côõi voi, ngöïa, xe coä, baén cung moät caùch duõng kieän, vaø mau choùng. Ñoái

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 55

vôùi taát caû caùc kyõ ngheä, Vöông töû ñeàu tinh thoâng laõo luyeän. Ñeán tuoåi möôøi boán, möôøi laêm, quaàn thaàn ñeán choã Vöông töû thöa: - Vöông töû coù bieát chaêng, vua ñaõ meänh chung. Nay Vöông töû neân ñaêng vöông vò, laøm vua, thi haønh giaùo leänh. Vöông töû traû lôøi: - Nay toâi khoâng theå laøm vua vaø thi haønh giaùo leänh cuûa vua ñöôïc. Taïi sao vaäy? Ñôøi tröôùc toâi ñaõ töøng laøm vua saùu naêm. Do nhaân duyeân aáy maø toâi ñaõ phaûi ñoïa vaøo ñòa nguïc saùu ngaøn naêm. Cho neân nay toâi khoâng theå laøm vua, vaø thi haønh giaùo leänh cuûa vua ñöôïc. Quaàn thaàn noùi: - Coù phöông tieän naøo ñeå Vöông töû coù theå laøm vua, thi haønh giaùo leänh cuûa vua hay khoâng? Vöông töû traû lôøi: - Coù. Quaàn thaàn hoûi, phöông tieän ñoù laø gì? Vöông töû noùi: - Neáu coù theå noùi vôùi keû nam ngöôøi nöõ trong coõi Dieâm-phuø-ñeà naøy phuïng haønh thaäp thieän khoâng saùt sinh, cho ñeán khoâng taø kieán, thì toâi coù theå laøm vua. Quaàn thaàn nghe Vöông töû daïy nhö vaäy roài, lieàn sai söù coâng boá rao truyeàn khaép boán phöông nhö sau: Nhaân daân bieát chaêng? vua Lôïi Ích Chuùng Sinh ñaõ meänh chung. Vöông töû Hueä Ñaêng theo thöù töï laø phaûi laøm vua. Nhöng Vöông töû noùi, Ta khoâng laøm vua. Cho ñeán khi naøo keû nam ngöôøi nöõ trong Dieâm-phuø-ñeà ñeàu phuïng haønh thaäp thieän khoâng saùt sinh, cho ñeán khoâng taø kieán, khi aáy ta seõ laøm vua. Quoác daân nghe coâng boá nhö vaäy, taát caû ñeàu tu haønh thaäp thieän khoâng saùt sinh, cho ñeán khoâng taø kieán. Quaàn thaàn lieàn ñeán choã vöông töû Hueä Ñaêng thöa: - Vöông töû bieát chaêng? Keû nam ngöôøi nöõ trong Dieâm-phuø-ñeà naøy hoï ñeàu töï noùi: Seõ phuïng haønh thaäp thieän khoâng saùt sinh, cho ñeán khoâng taø kieán. Nay Vöông töû coù theå ñaêng Vöông vò thi haønh giaùo leänh cuûa vua. Vöông töû noùi: - Laáy luïa ñem ñeán ñaây! Quaàn thaàn lieàn ñem luïa baïch toát nhaát ñeán. Vöông töû töï quaán treân ñaûnh vaø tuyeân boá: - Thôøi gian nhö vaäy, coù vò quoác chuû nhö vaäy, coù toát ñeïp khoâng? Quaàn thaàn traû lôøi: - Raát toát. Khi aáy quaàn thaàn taâu vôùi vua: - Khi vua môùi sinh, coù taùm möôi boán ngaøn moû quyù töï nhieân xuaát

56 BOÄ LUAÄT TAÄP 4

hieän. Nay haõy ñem nhaäp vaøo vaøo kho cuûa vua. Vua noùi: - Caàn gì phaûi nhaäp vaøo kho. Haõy ñem ñeán ñaàu caùc ngaõ tö maø boá thí cho Sa-moân, Baø-la-moân, ngöôøi ngheøo thieáu, coâ ñôn, giaø caû. Hoï caàn gì ñeàu boá thí cho moät caùch ñaày ñuû. Caùc ñaïi thaàn nghe vua Hueä Ñaêng daïy nhö vaäy roài, lieàn ngay nôi taùm möôi boán ngaøn thaønh, choã naøo coù moû quyù, ñeàu laáy mang ñeán caùc ñaàu ngaõ tö trong caùc cöûa thaønh, söï boá thí cho Sa-moân, Baø-la-moân, ngöôøi ngheøo khoå, coâ ñôn, giaø nua. Hoï caàn chi ñeàu boá thí cho ñaày ñuû. Baáy giôø, Thieân ñeá Thích coù yù nghó, vua Hueä Ñaêng ngay nôi taùm möôi boán ngaøn thaønh, choã naøo coù moû quyù, ñeàu laáy mang ñeán caùc ñaàu ngaõ tö trong caùc cöûa thaønh, söï boá thí cho Sa-moân, Baø-la-moân, ngöôøi ngheøo khoå, coâ ñôn, giaø nua. Hoï

caàn gì ñeàu boá thí cho ñaày ñuû. Coù theå vieäc laøm naøy seõ chieám ñoaït ngoâi vò cuûa ta. Nhöng nay ta coù theå ñeán thöû xem vua Hueä Ñaêng vì Voâ thöôïng ñaïo laøm vieäc boá thí coù thoái chuyeån hay khoâng? Thieân ñeá Thích lieàn hoùa laøm moät ngöôøi ñaøn oâng, noùi vôùi moïi ngöôøi: Vua Hueä Ñaêng daïy chuùng ta phuïng haønh thaäp aùc, saùt sinh cho ñeán taø kieán. Baáy giôø, caùc ñaïi thaàn lieàn ñeán choã vua thöa: - Söï thaät vua coù daïy quoác daân phuïng haønh thaäp aùc, saùt sinh cho ñeán taø kieán hay khoâng? Vua traû lôøi: - Khoâng! Taïi sao vaäy? Tröôùc ñaây ta ñaõ noùi, ta khoâng laøm vua neáu quoác daân khoâng phuïng haønh thaäp thieän, khoâng saùt sinh, cho ñeán khoâng taø kieán. Do ñoù nay ta ñaõ laøm vua thì ta ñaâu coù noùi nhöõng lôøi nhö vaäy. Nay caùc khanh caàn trang nghieâm xa giaù, ta muoán töï mình ñi giaùo hoùa quoác daân.82 Baáy giôø, Thieân ñeá Thích nghó: Ta khoâng neân ñeå vua ñi baèng chieác xe thöôøng cuûa theá gian. Beøn thaéng coã xe voi trôøi. Voi trôøi coù saùu ngaø. Ngaø naøo cuõng vaäm vôõ. Xe ñeå ngay beân ngoaøi cöûa. Vua Hueä Ñaêng thaáy xa giaù baèng voi nhö vaäy, hoûi caùc ñaïi thaàn: - Voi naøy cuûa ai? Caùc ñaïi thaàn thöa: - Khoâng bieát laø voi cuûa ai. Ñaây chaéc laø loaïi voi cuûa vua, chöù chaúng phaûi laø ngöôøi thöôøng coù ñöôïc. Vua coù theå xöû duïng. Vua lieàn xöû duïng. Vua baûo: - Haõy ñi chæ cho ta ngöôøi naøo noùi: Ta daïy nhaân daân phuïng haønh

82. Heát quyeån 51.

thaäp aùc. Ngöôøi kia lieàn chæ vua. Vua lieàn hoûi: - Vua Hueä Ñaêng coù daïy ngöôi haønh thaäp aùc khoâng? Ngöôøi aáy traû lôøi: - Coù. Vua laïi hoûi: - Coù phöông tieän naøo ñeå ngöôi haønh thaäp thieän khoâng? Ngöôøi kia noùi: - Coù. Vua hoûi: - Ñoù laø gì? Ngöôøi kia noùi: - Neáu coù ai ñaõ thaønh töïu Boà-taùt, cho toâi ñöôïc aên soáng ngöôùi aáy, aên thòt, uoáng maùu ngöôøi aáy; toâi môùi haønh thaäp thieän. Baáy giôø, vua Hueä Ñaêng khôûi yù nghó: - Töø ñôøi voâ thæ ñeán nay, ta ñaõ traûi qua caùc caùi khoå luaân chuyeån trong naêm ñöôøng; hoaëc bò chaët tay, chaët chaân, xeûo muõi tai, moùc maét, chaët ñaàu, roát cuoäc naøo coù lôïi ích gì? Nghó nhö vaäy xong, vua lieàn laáy dao beùn töï xeûo thòt nôi ñuøi veá mình, duøng ñoà ñöïng maùu ñöa cho ngöôøi kia vaø noùi: - Naøy nam töû, ngöôi haõy aên thòt vaø uoáng maùu naøy, roài phuïng haønh thaäp thieän. Ngöôøi ñaøn oâng kia khoâng kham noåi oai ñöùc cuûa vua Hueä Ñaêng, neân lieàn bieán maát, boãng nhieân Thieân ñeá Thích ñöùng tröôùc maët, hoûi vua: - Nay vua boá thí vì moät thieân haï, hay vì hai, ba boán thieân haï? Vì Maët Trôøi, Maët Traêng, Thieân ñeá Thích, Ma vöông, Phaïm vöông hay chaêng? Vua traû lôøi: - Toâi boá thí khoâng vì moät thieân haï, hay hai, ba, boán thieân haï, cho ñeán Ma, Phaïm vöông. Toâi laøm vieäc boá thí vôùi yù nghó nhö vaày: Muoán caàu Voâ thöôïng chaùnh chaân Nhaát thieát trí, ñoä ngöôøi chöa ñoä, giaûi thoaùt ngöôøi chöa giaûi thoaùt, ngöôøi chöa ñöôïc Nieát-baøn khieán ñöôïc Nieát-baøn, ñoä sinh, laõo, beänh, töû, öu bi, khoå naõo. Vì taát caû nhö vaäy. Baáy giôø, Thieân ñeá Thích lieàn nghó: Nay ta ñeå vua Hueä Ñaêng phaûi cheát vì veát thöông naøy thì thaät khoâng thích ñaùng. Thieân ñeá Thích lieàn duøng nöôùc cam

loà cuûa trôøi nhieåu vaøo nôi veát thöông. Veát thöông lieàn bình phuïc laïi nhö cuõ. Ñöùc Phaät baûo caùc Tyø-kheo: - Vua Lôïi Ích Chuùng Sinh ñaâu phaûi ai khaùc, maø laø Phuï vöông Baïch Tònh vaäy. Ñeä nhaát phu nhaân, nay laø meï Ma-da. Vua Hueä Ñaêng, chính

laø thaân Ta ñaây. Ñôøi tröôùc, Ta ñaõ giaùo hoùa voâ soá keû nam ngöôøi nöõ nôi coõi Dieâm-phuø-ñeà naøy phuïng haønh thaäp thieän, khoâng saùt sinh, cho ñeán khoâng taø kieán. Do nhaân duyeân nhö vaäy, cho neân döôùi baøn chaân cuûa ta coù daáu baùnh xe nghìn caêm, aùnh saùng chieáu soi ba ngaøn ñaïi thieân quoác ñoä. Ñaïi chuùng thaáy Ñöùc Theá Toân coù thaàn löïc bieán hoùa nhö vaäy, ñeàu raát vui möøng, ñöôïc phaùp chöa töøng coù, taâm yeåm ly phaùt sinh. Ñöùc Theá Toân quaùn saùt ñaïi chuùng ñeàu hoan hyû, taâm yeåm ly phaùt sinh, neân duøng voâ soá phöông tieän noùi phaùp, khieán cho traêm ngaøn ngöôøi, ngay nôi choã ngoài xa traàn caáu, ñaït ñöôïc con maét phaùp trong saïch. Ñaây laø ngaøy thöù möôøi laêm Ñöùc Theá Toân bieán hoùa. 7. Caùc Loaïi Baùt Caám Theá Toân ôû taïi thaønh Vöông xaù. Baáy giôø vua Bình-sa cho pheùp caùc Tyø-kheo töï do ra vaøo trong cung. Vua ñaët ngöôøi nôi choã khuaát ñeå nghe caùc Tyø-kheo coù noùi gì thì baåm baùo laïi. Nôi cung caùc kia duøng goã thi-xa- baø8> quyù giaù laøm caây truï. Caùc Tyø-kheo thaáy, noùi: - Goã quyù giaù naøy thay vì duøng laøm caây truï, neáu duøng laøm bình baùt cho Tyø-kheo thì hay bieát maáy. Cung nhaân ôû choã khuaát nghe nhö vaäy, lieàn ñeán taâu vôùi vua. Vua lieàn ra leänh thay caây truï môùi, laáy goã aáy laøm bình baùt, ñem cho caùc Tyø-kheo. Caùc Tyø-kheo khoâng daùm nhaän, noùi: Ñöùc Phaät chöa cho pheùp chuùng toâi nhaän bình baùt baèng goã thi-xa-baø. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc (952a1) chöùa bình baùt baèng goã. Ñaây laø phaùp cuûa ngoaïi ñaïo. Neáu chöùa, seõ nhö phaùp trò. Vua Bình-sa duøng bình baùt baèng ñaù, daâng cuùng caùc Tyø-kheo. Caùc Tyø-kheo khoâng nhaän vaø noùi: - Ñöùc Phaät chöa cho pheùp chuùng toâi duøng bính baùt baèng ñaù. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc duøng loaïi baùt naøy. Ñaây laø baùt theo phaùp cuûa Nhö Lai. Neáu duøng thì phaïm Thaâu-lan-giaù. Vua Bình-sa laøm baùt baèng vaøng cuùng cho Tyø-kheo. Tyø-kheo khoâng nhaän vaø noùi: - Ñöùc Theá Toân chöa cho chuùng toâi xöû duïng baùt baèng vaøng. Caùc vò aáy baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Tyø-kheo khoâng neân caát chöùa baùt baèng vaøng. Ñaây laø phaùp cuûa baïch y. Neáu caát chöùa seõ nhö phaùp trò.

8>. Thi-xa-baø . Pali: sisapā, cuõng phieân aâm laø thaân-thöù. Khoâng coù töø ñieån naøo chæ roõ laø caây gì. Caây thöôøng moïc thaønh röøng. Nhieàu kinh ñöôïc Phaät giaûng trong caùc röøng sisapā.

Vua Bình-sa laïi laøm bình baùt baèng baïc, baèng löu ly, baèng vaät baùu, baèng taïp baûo ñeå cuùng cho caùc Tyø-kheo. Caùc Tyø-kheo khoâng nhaän vaø noùi: - Ñöùc Phaät chöa cho chuùng toâi chöùa caát caùc loaïi bình baùt nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo

baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng neân chöùa caùc loaïi baùt ñoù. Ñaây laø phaùp cuûa baïch y. Neáu chöùa seõ trò phaït nhö phaùp. Theá Toân ôû taïi nöôùc Baø-giaø-ñeà. Tyø-kheo ngöôøi Baït-xaø ôû Tyø-xaùly duøng chieác bình baùt baèng vaøng. Ñöùc Phaät daïy: 84

- Khoâng ñöôïc duøng. Coù vò laïi duøng baùt baèng baïc, baèng löu ly, baèng vaät baùu, baèng taïp baûo. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc duøng. Ñöùc Phaät quôû: - Caùc oâng laø nhöõng ngöôøi ngu si, traùnh duøng caùi Ta cheá caám laïi duøng caùc thöù khaùc. Töø nay veà sau, taát caû caùc loaïi baùt laøm baèng vaät baùu khoâng neân duøng. Neáu duøng seõ nhö phaùp trò. Theá Toân ôû taïi Tyø-xaù-ly. Caùc Leâ-xa85 nhaän ñöôïc chieác baùt ma-ni raát coù giaù trò, duøng boät höông chieân ñaøn ñöïng ñaày baùt, ñem daâng cuùng Ñöùc Theá Toân thöa: - Baïch Ñaïi ñöùc, xin Ngaøi töø maãn nhaän chieác baùt ma-ni naøy. Ñöùc Phaät noùi vôùi caùc Leâ-xa: - Ta khoâng duøng chieác baùt naøy. Leâ-xa laïi baïch: - Cuùi xin Ngaøi töø maãn nhaän boät höông chieân ñaøn. Ñöùc Theá Toân thoï nhaän. Caùc Leâ-xa nghó: Neân ñem chieác baùt naøy cuùng cho ai? Coù ngöôøi noùi neân cho Baát-lan Ca-dieáp. Coù ngöôøi noùi neân cho Maït-khö-la Cuø-xaù- la, A-di-ñaàu Sí-xaù-khaâm-baø-la. Coù ngöôøi noùi neân cho Ba-höu Ca-chieân- dieân. Coù ngöôøi noùi neân cho San-nhaõ Tyø-la-tra Töû. Coù ngöôøi noùi neân cho

84. Tyø-xaù-ly Baït-xaø töû . Baït-xaø (Pali: Vajjī) ñöông thôøi laø moät boä toäc lôùn coù nhieàu nhaùnh, trong ñoù hai nhaùnh chính laø Li-xa (Pali: Licchavī) vaø Tyø-ñeà-ha (Pali: Vedehā) Tyø-xaù-ly (Pali: Vesāli) laø thuû phuû cuûa nhaùnh Licchavī. Trong taïng Pali, coù moät Tyø-kheo teân laø Vajjiputta (Baït-xaø Töû). Sau khi Phaät Nieát-baøn, chính nhôø nghe moät baøi keä töø Tyø-kheo naøy maø A-nan chöùng quaû A-la-haùn. 85. Leâ-xa , nhöõng ngöôøi Licchavī. Xem cht. 27 treân.

Ni-kieàn Na-da Töû.86 Coù ngöôøi noùi neân cho Taùt-giaù Ni-kieàn Töû.87 Vò kia lieàn ñem baùt cho Taùt-giaù Ni-kieàn Töû. Baáy giôø, Taùt-giaù Ni-kieàn Töû nghe, caùc Leâ-xa Tyø-xaù-ly ñem caùc baùt ma-ni raát quí giaù naøy cuùng cho Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng nhaän, sau ñoù môùi ñem cuùng cho mình, do loøng kieâu maïn, coáng cao, taät ñoá, giaän döõ khoâng vui, khoâng töï keàm cheá neân thoát leân lôøi hung döõ: - Giaû söû caùc ngöôi caét löôõi cuûa caùc Leâ-xa ñöïng ñaày baùt, roài seõ nhaän. Caùc Leâ-xa nghó: - Taùt-giaù Ni-kieàn Töû muoán laøm toån haïi ñeán doøng hoï chuùng ta. Hoï duøng moät cuïc ñaù ñaùnh cheát. Taùt-giaù muoán töï lieäu lyù ñeå ruùt laïi lôøi noùi döõ tröôùc ñoù, nhöng caùc Leâ-xa khoâng chòu nghe, vaãn ñaùnh cheát. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Neáu ñöôïc lôøi, thì söï vieäc ñöôïc côûi môû. Ñöùc Phaät daïy: - Coù naêm phaùp khieán cho lôøi noùi coù theå töï neâu roõ lyù, khoâng bò cheâ traùch, khieán cho ngöôøi kia hoan hyû, sau khoûi hoái haän. Naêm phaùp aáy laø gì? Noùi ñieàu thieän chöù khoâng noùi ñieàu baát thieän. Noùi nhö phaùp chöù khoâng noùi ñieàu khoâng nhö phaùp. Noùi lôøi eâm dòu chöù khoâng noùi lôøi khoâng eâm dòu. Noùi lôøi chaân thaät chöù khoâng noùi ñieàu hö doái. Noùi ñieàu lôïi ích chöù khoâng noùi ñieàu khoâng lôïi ích. Coù

naêm phaùp naøy thì khieán cho lôøi noùi coù theå töï neâu roõ lyù, khoâng bò cheâ traùch, khieán cho ngöôøi kia hoan hyû, sau khoûi hoái haän. Phaät lieàn noùi keä: Ai noùi thieän thì thaéng Noùi phaùp khoâng phi phaùp AÙi ngöõ; chaân thaät ngöõ Lôïi ích khoâng toån haïi. Ñoái vôùi ngöôøi kheùo noùi Khieán mình khoâng nhieät naõo Khoâng xaâm phaïm ngöôøi khaùc Nhö vaäy laø kheùo noùi. Kheùo noùi vôùi aùi ngöõ

86. Ni-kieàn Na-da Töû . Caùc ñoaïn treân cuõng phieân aâm laø Ni-kieàn(-ñaø) Nhaõ-ñeà Töû. Cuõng goïi laø Ni-kieàn Töû. 87. Taùt-giaù Ni-kieàn Töû . Teân moät ngöôøi theo phaùi Ni-kieàn Töû. Coù hai kinh quan troïng noùi veà voâ ngaõ Phaät giaûng cho oâng naøy. Xem, Trung A-haøm 5, kinh 110 - Taùt-giaù, Taêng Nhaát >0, No 125(>7.10), vaø moät kinh thuoäc Ñaïi thöøa, Ñaïi Taùt-giaù Ni-kieàn Töû sôû thuyeát kinh, No. 272. Pali, coù hai kinh, M. >5. Mahā-Saccaka-sutta, M. >4. Cūna-Saccaka-sutta.

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 61

Khoâng bò ngöôøi kia traùch Khi noùi, lôøi thaân thöông Caùc aùc khoâng taäp hôïp. Chí thaønh noùi cam loà Noùi thaät laø toái thöôïng Chaân thaät nhö Phaät phaùp Thì truï nôi Nieát-baøn. Phaùp do Ñöùc Phaät noùi An oån ñeán Nieát-baøn Döùt heát caùc goác khoå Kheùo noùi, ñaây laø nhaát. Vua Bình-sa cuùng baùt saét cho Tyø-kheo, Tyø-kheo khoâng nhaän vaø noùi: - Ñöùc Phaät chöa cho pheùp chuùng toâi duøng baùt baèng saét. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp duøng baùt baèng saét. 8. Xoâng Baùt-Nung Baùt 1. Baáy giôø, coù ngöôøi laøm ñoà saét xuaát gia, muoán laøm bình baùt cho caùc Tyø-kheo. Baïch Phaät. Phaät cho pheùp laøm. Ngöôøi aáy caàn loø, Ñöùc Phaät cho pheùp xaây loø. Ngöôøi aáy caàn buùa vaø keàm, Ñöùc Phaät cho pheùp. Ngöôøi aáy caàn oáng beä. Phaät cho pheùp. Ngöôøi ñoù caàn hoøn ñaù maøi, Phaät cho pheùp. Vò ñoù caàn con laên, Ñöùc Phaät cho pheùp. Sôï con laên, vaø caùc vaät duïng khaùc rôi rôùt, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm caùi ñaõy ñeå ñöïng, roài treo treân caây truï, treân caây long nha. Vò kia caát chöùa baùt khoâng xoâng neân bò baån vaø hoâi. Phaät cho pheùp xoâng. Vò ñoù khoâng bieát xoâng baèng caùch naøo. Phaät cho pheùp duøng caùi choõ, hay caùi gheø ñeå laøm loø. Duøng caùc loaïi buøn ñeå thoa. Duøng hoät haïnh nhaân, hoät gai thoa beân trong. Laáy tro traûi leân ñaát cho baèng, laøm choã xoâng baùt. Ñaët chaân choáng, roài ñeå baùt leân. Roài uùp loø leân baùt. Laáy tro phuû boán beân, laáy tay eùm cho chaéc. Laáy cuûi hoaëc phaân boø chaát xung quanh ñoát. Neân xoâng baùt nhö vaäy. 2. Theá Toân du haønh nhaân gian taïi nöôùc Toâ-ma.88 Khi aáy coù ngöôøi thôï loø goám coù loøng tin. Ñöùc Theá Toân chæ choã ñaát buøn vaø noùi: - Laáy ñaát choã naøy maø laøm. Nhoài nhö vaäy. Phôi nhö vaäy. Laøm buøn

88. Toâ-ma . Tröôøng A-haøm 15 noùi laø moät trong caùc doøng hoï lôùn. Trung A-haøm 55 lieät keâ vaøo moät trong 16 ñaïi quoác thôøi Phaät. Trong lieät keâ naøy, coù 2 nöôùc khoâng ñoàng nhaát vôùi Pali. Haùn: Baït-la vaø Toâ-ma. Pali: Gandhāra vaø Kamboja. Chöa coù taøi lieäu xaùc ñònh roõ vò trí cuûa Toâ- ma.

62 BOÄ LUAÄT TAÄP 4

nhö vaäy. Troän ñeàu nhö vaäy. Laøm thaønh caùi baùt nhö vaäy. Xoa chaø nhö vaäy. phôi khoâ nhö vaäy roài, laøm caùi loø cho chaéc, ñeå caùi baùt vaøo trong. Ñaäy naép laïi, thoa buøn phuû leân treân. Duøng caây khö-la-ñaø,89 hoaëc caây taùo, hoaëc duøng caây thi-xa-baø,90 caây a-ma-laëc,91 chaát xung quanh roài ñoát. Ngöôøi kia theo thöù töï laøm theo lôøi Phaät daïy, thaønh loaïi baùt Toâ-ma92 khaùc laï, quyù giaù, raát toát, ñem cuùng cho caùc Tyø-kheo. Caùc Tyø-kheo khoâng nhaän vaø noùi: - Ñöùc Phaät chöa cho pheùp chuùng toâi xöû duïng loaïi baùt nhö vaäy. Caùc vò aáy baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp chöùa duøng. 9. Trì Baùt 1. Theá Toân ôû taïi thoân Öu-giaø-la.9> Khi aáy coù caùc Tyø-kheo nhaän ñöôïc baùt Öu-giaø-la,94 khoâng daùm thoï trì vaø noùi: - Ñöùc Phaät chöa cho pheùp chuùng ta xöû duïng loaïi baùt nhö vaäy. Caùc vò aáy baïch Phaät. Ñöùc Phaät cho pheùp thoï trì. Theá Toân ôû taïi Öu-giaø-xa.95 Caùc Tyø-kheo nhaän ñöôïc loaïi baùt Öu- giaø-xa, khoâng daùm thoï trì vaø noùi: - Ñöùc Phaät chöa cho pheùp chuùng ta thoï trì loaïi baùt naøy. Baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp thoï trì. Theá Toân ôû taïi Tyø-xaù-ly. Caùc Tyø-kheo nhaän ñöôïc baùt ñen, khoâng daùm thoï trì vaø noùi: - Ñöùc Phaât chöa cho chuùng ta thoï trì loaïi baùt naøy. Baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp thoï trì. Theá Toân ôû taïi nöôùc Xaù-veä. Coù caùc Tyø-kheo nhaän ñöôïc loaïi baùt ñoû, khoâng daùm thoï trì, noùi: - Ñöùc Theá Toân chöa cho chuùng ta duøng loaïi baùt nhö vaäy. Caùc vò aáy baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp thoï trì. 2. Coù saùu loaïi baùt: Baùt baèng saét, baùt toâ-ma, baùt öu-giaø-la, baùt öu-

89. Khö-la-ñaø ; coù leõ phieâm aâm töø khadira (Pali, Skt.), moät loaïi caây cho goã cöùng (Âccia Catechu).. 90. Xem cht. 26 treân. 91. A-ma-laëc ; phieân aâm töø Skt. āmra (Pali: amba): caây xoaøi. 92. Toâ-ma baùt ; xem cht. 1 treân. 9>. Öu-giaø-la . Pali: Ugga (Skr. Ugra), thò traán trong nöôùc Kosala. 94. Öu-giaø-la baùt ; baùt saûn xuaát taïi Öu-giaø-la, xem cht. >6 treân. 95. Öu-giaø-xa ; chöa roõ ñòa danh naøy.

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 6>

giaø-xa, baùt ñen, baùt ñoû. Caùc thöù baùt naøy chia thaønh hai loaïi: Baùt baèng saét vaø baùt baèng saønh. Moät thöù ñöïng ñöôïc moät ñaáu röôõi, moät thöù ñöïng ba ñaáu. Hai loaïi baùt naøy neân thoï trì. >. Coù vò maùng baùt nôi vieân ngoùi saép rôi. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân ñeå nhö vaäy. Coù vò ñeå bình baùt treân hoøn ñaù saép rôi. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân ñeå nhö vaäy. Coù vò ñeå baùt treân daøn gaùc. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân ñeå nhö vaäy. Coù vò ñeå baùt giöõa ñöôøng. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân ñeå nhö vaäy. Coù vò ñeå baùt treân ñaù. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân ñeå nhö vaäy. Coù vò ñeå baùt döôùi goác caây coù traùi. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân ñeå nhö vaäy. Coù vò ñeå baùt nôi choã ñaát khoâng baèng, Ñöùc Phaät baûo: Khoâng neân ñeå nhö vaäy. Coù vò moät tay caàm hai caùi baùt. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân caàm nhö vaäy. Tröø phi ñeå ngoùn tay ôû giöõa. Coù vò moät tay caàm hai caùi baùt maø môû cöõa. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân nhö vaäy. Tröø coù duïng taâm. Coù vò ñeå baùt sau caùnh cöûa. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân ñeå nhö vaäy. Coù vò ñeå baùt tröôùc caùnh cöûa. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân ñeå nhö vaäy. Coù vò ñeå baùt ôû döôùi giöôøng daây, giöôøng caây. Ñöùc Phaät daïy:

Khoâng neân ñeå nhö vaäy. Coù vò ñeå baùt ôû giöõa caùc giöôøng caây, giöôøng giaây. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân ñeå nhö vaäy. Tröø tröôøng hôïp ñeå taïm trong choác laùt. Coù vò ñeå baùt ñaàu goùc giöôøng giaây, giöôøng caây. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân ñeå nhö vaäy, tröø ñeå taïm trong choác laùt. Coù vò ñöùng röûa baùt; baùt rôi vôõ. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân ñöùng röûa nhö vaäy. Coù vò coá yù laøm cho baùt bò vôõ ñeå xin baùt môùi. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân laøm nhö vaäy. Coù vò ñeå ñoà dö trong baùt. Ñöùc Phaät daïy: Trong baùt khoâng ñöôïc ñeå baát cöù vaät gì. Coù vò veõ giaây nho, hình boâng sen trong baùt. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân veõ nhö vaäy. Coù vò laøm chöõ vaïn96 trong baùt. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân laøm nhö

96. Vaïn töï .

vaäy. Coù vò vieát teân cuûa mình trong baùt. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân vieát nhö vaäy. Coù vò quaán boán phía baùt, chöøa mieäng. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân laøm nhö vaäy. Coù vò quaán heát caû caùi baùt. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân bao nhö vaäy. Neân bao quaán hai phaàn, chöøa laïi moät phaàn. Neáu coù luûng loã nhoû maø nhieàu choã thì neân bao heát. Coù vò ñeå baùt döôùi ñaát, bò hö xoâng. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng neân ñeå nhö vaäy, neân duøng nöôùc buøn röôùi ñaát roài môùi ñeå. Neáu vaãn bò hö xoâng, neân ñeå treân laù treân coû. Neáu vaãn bò hö xoâng, neân laøm caùi chaân baùt. Neáu vaãn bò hö xoâng,97 duøng vaät bao döôùi ñaùy. 98 Coù vò duøng vaät baùu bao döôùi ñaùy. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc duøng vaät quyù, maø neân duøng chì hay thieác ñeå laøm. Vò kia sôï baùt rôi ñoå. Ñöùc Phaät daïy: - Neáu sôï rôi ñoå, neân duøng nhöïa caây hay saùp (gaén vaøo ñeá). Coù vò khoâng röûa baùt maø ñem caát, Tyø-kheo khaùc thaáy gôùm. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng neân nhö vaäy. Neân röûa roài môùi caát. Coù vò khoâng duøng thaùo ñaäu ñeå röûa neân khoâng saïch. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng neân röûa nhö vaäy. Neân duøng thaùo ñaäu, hoaëc ñaát, hoaëc tro, hay phaân boø, hoaëc buøn ñeå röûa. Coù vò duøng phaân boø coù troän caùt ñeå röûa neân baùt bò hoûng. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng neân röûa nhö vaäy. Neân duøng ñoà ñöïng nöôùc ngaâm phaân boø, ñeå loùng caùt, roài duøng ñeå röûa. Hoaëc duøng boät mòn, buøn mòn, hoaëc laù, hoaëc boâng hay traùi ñeå röûa cho saïch. Neáu baùt coù loã, bò thöùc aên nheùt vaøo trong ñoù, thì neân caïy ra. Neáu caïy ra baùt bò vôõ. Choã naøo caïy ñöôïc thì caïy. Choã naøo khoâng caïy ñöôïc thì thoâi, khoâng sao. Coù vò röûa baùt chöa khoâ maø ñem caát, sinh ra caùu baån. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng neân nhö vaäy. Neân ñeå cho khoâ roài môùi caát. Caàm baùt nôi tay, khoù giöõ. Phaät cho pheùp may caùi ñaõy ñeå ñöïng. Mieäng ñaõy khoâng buoäc, baùt rôi ra. Phaät cho pheùp buoäc laïi. Xaùch ñaõy

97. Hoaïi huaân , bò ræ seùt, hay bò aên moøn. Vin.ii. 112: Pattamūla ghasiyati, ñaùy baùt bò aên moøn. 98. Pali, ibid., pattamattala, ñeá troøn cuûa baùt.

ñöïng baùt treân tay, khoù giöõ. Phaät baûo neân duøng caùi giaây ñai mang treân vai. Coù Tyø-kheo keïp baùt döôùi naùch, mieäng baùt quay vaøo hoâng. Treân ñöôøng ñi, gaëp möa, bò tröôït chaân teù xuoáng ñaát, bình baùt caán hoâng, bò ñau. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng neân mang baùt nhö vaäy. Neân ñeå mieäng baùt höôùng ra ngoaøi. Baùt Toâ-ma trong ñaõy, laáy ra ñeå voâ khoù khaên, bò vôõ. Ñöùc Phaät daïy: - Neân laøm caùi hoøm hay caùi röông ñeå ñöïng. Coù vò duøng vaät quyù baùu laøm caùi hoøm caùi röông. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc duøng vaät quyù baùu maø laøm. Neân duøng coû xaù-la, hoaëc caây tre ñeå laøm. Neáu baùt bò ñuïng nhau thì duøng coû hay laù caây, hoaëc moät trong möôøi loaïi y ñeå loùt. Neáu baùt rôi ra mieäng hoøm; Phaät baûo, neân laøm caùi naép ñaäy laïi. Coù vò, duøng vaät quyù baùu laøm caùi naép. Ñöùc Phaät daïy, Khoâng ñöôïc duøng vaät quyù baùu laøm naép. Neân duøng coû xaù-la, hoaëc tre hay caây maø laøm. Neáu nôi ñeå baùt khoâng chaéc thì neân duøng giaây ñai maùng vaøo moùc long nha.99 10. Tònh Quaû Theá Toân ôû taïi thaønh Vöông xaù. Vua Bình-sa cho pheùp caùc Tyø- kheo töï do ra vaøo trong vöôøn xoaøi.100 Nhoùm saùu Tyø-kheo ñeán choã ngöôøi giöõ vöôøn noùi: - Toâi caàn xoaøi. Ngöôøi giöõ vöôøn lieàn haùi xoaøi cho. Nhoùm saùu laïi ñoøi hoûi nöõa. Ngöôøi giöõ vöôøn laïi cuõng haùi xoaøi cho. Nhoùm saùu cöù ñoøi hoûi nhö vaäy cho ñeán vöôøn xoaøi heát caû traùi. Sau ñoù, vua caàn xoaøi, ra leänh quan taû höõu haùi xoaøi. Caùc quan thöøa leänh ñeán choã ngöôøi giöõ vöôøn baûo haùi xoaøi. Ngöôøi giöõ vöôøn baùo caùo laø xoaøi heát roài. Caùc quan hoûi taïi sao heát? Ngöôøi giöõ vöôøn thöa laø: - Sa-moân Thích töû aên heát. Ñaïi thaàn lieàn hieàm traùch: - Sa-moân Thích töû khoâng bieát yeåm tuùc, nhieàu ham muoán maø töï noùi mình bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp? Ngöôøi thí tuy khoâng nhaøm chaùn, ngöôøi nhaän phaûi bieát ñuû chöù. Taïi sao aên heát vöôøn xoaøi cuûa vua? Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy:

99. Long nha daëc ; Thaäp tuïng, Nghóa Tònh: Töôïng nha. Pali nāgadanta, raêng roàng, caùi moùc laøm baèng ngaø voi, gaén vaøo vaùch, ñeå treo ñoà. 100. Am-baø vieân .

- Khoâng neân aên xoaøi.101 Caùc Tyø-kheo khaát thöïc nhaän ñöôïc nöôùc xoaøi. Phaät cho pheùp duøng. Coù vò nhaän ñöôïc traùi xoaøi naáu chín, Phaät cho pheùp duøng. Coù vò nhaän ñöôïc nöôùc töông xoaøi,102 Ñöùc Phaät cho pheùp. Neáu chöa thaønh röôïu thì cho pheùp uoáng vaøo luùc phi thôøi. Thaønh röôïu roài, khoâng ñöôïc uoáng. Neáu uoáng seõ nhö phaùp trò. Sau ñoù moät thôøi gian, xoaøi chín muøi, Toân giaû A-nan muoán aên, ñeán choã Ñöùc Phaät, ñaàu dieän kính leã saùt chaân roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: - Xoaøi treân caây ñaõ chín muøi. Ñöùc Phaät duøng nhaân duyeân naøy taäp hôïp Tyø-kheo Taêng, vì caùc Tyø- kheo tuøy thuaän noùi phaùp, Ngaøi duøng voâ soá phöông tieän khen ngôïi haïnh ñaàu-ñaø ñoan nghieâm thieåu duïc tri tuùc, coù trí hueä vaø baûo caùc Tyø-kheo: - Töø nay veà sau cho pheùp aên xoaøi.10> 11. Caâu-Chaáp Theá Toân ôû taïi Caâu-thieåm-di, thì khi aáy Nhoùm saùu Tyø-kheo khoaùc traùi caâu-chaáp104 ñeå

doïa nhau, choïc gheïo nhau. Caùc cö só thaáy cô hieàm: Sa-moân Thích töû khoâng bieát yeåm tuùc, maø töï xöng laø toâi bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp, trong khi khoaùc traùi caâu-chaáp ñeå doïa nhau, choïc gheïo nhau, nhö ñaïi thaàn cuûa vua? Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc khoaùc loän traùi caâu-chaáp, cuõng khoâng ñöôïc doïa nhau105, choïc gheïo nhau. Tyø-kheo beänh, ñaép caâu-chaáp, maët coù loâng vaøo trong. Loâng beân trong dính nôi muït gheû, bò ñau. Phaät daïy: - Neân maëc caùi aùo loùt. Neáu sôï noùng thì neân loän traùi caâu-chaáp roài quaøng caø-sa phuû leân treân. 12. Khaâu Y Coù Tyø-kheo y bò raùch. Phaät baûo, neân vaù laïi. Vò aáy khoâng bieát vaù

101. Pali, Vin.ii. 109: Phaät noùi, caùc Tyø-kheo khoâng ñöôïc aên quaû xoaøi (amba). Ai aên, phaïm Ñoät- kieát-la. Sau ñoù quy ñònh theâm: chæ ñöôïc pheùp aên sau khi ñaõ taùc tònh baèng moät trong naêm caùch. Xem theân cht. 49 döôùi. 102. Am-baø quaû töông ; nöôùc töông xoaøi hay ngaâm xoaøi, ñeå laâu coù theå leân men thaønh röôïu. Pali: sūpe ambapesika, voû xoaøi boû trong nöôùc thòt (suùp thòt). 10>. Nguõ phaàn 26 (T22n1421 tr.171a12), Vin. ii. 109, aên ñöôïc sau khi ñaõ taùc tònh, moät trong naêm caùch. Xem, Phaàn iii, Ch. vii Thuoác, cht. 110. 104. Caâu chaáp . Nhuõ phaàn 26 (T22n1421 tr.171b16): caâu nhieáp . - Baït-nan-ñaø khoaùc loän traùi caâu-nhieáp, ñi 4 chaân trong toái, doïa caùc Tyø-kheo. Pali, Vin. i. 281, kojava aùo choaøng hay chaên baèng loâng deâ. 105. Tyø-kheo, Ba-daät-ñeà 55: khoâng ñöôïc doïa Tyø-kheo khaùc.

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 67

nhö theá naøo. Ñöùc Phaät daïy: Laáy chæ khaâu laïi, hay may chaäp laïi. Neáu coù loã, laáy ñoà ñaép leân. Loã raùch lôùn, mieáng ñaép nhoû, khieán y bò chuùm laïi. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân vaù nhö vaäy. Lôùn, nhoû, tuøy theo loã raùch, roäng ra hai ngoùn tay, roài vaù. Khi vaù sôï y bò chuùm laïi, neân duøng ñaù ñeø boán goùc. Neáu vaãn bò chuùm, caém coïc boán goùc ñeå caêng ra. Neáu noù vaãn co laïi thì neân laøm caùi khung ñeû caêng ra. Caùc vò aáy khoâng bieát caùch laøm. Ñöùc Phaät daïy: Neân duøng goã maø laøm. Coù vò caàn giaây ñeå caêng. Phaät cho pheùp duøng giaây caêng ra ñeå vaù. Caùc vò aáy khoâng bieát duøng caùi gì ñeå vaù. Phaät cho pheùp duøng loâng chim, hoaëc caùi traâm ñeå vaù. Neáu y moûng, nhuyeãn bò raùch thì duøng kim ñeå vaù. Coù vò duøng vaät quyù baùu laøm kim. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc duøng nhö vaäy. Neân duøng ñoàng hay theùp ñeå laøm. Khi vaù y, tay bò ñau, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm caùi ñeâ. Coù vò duøng vaät quyù baùu laøm ñeâ. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân laøm nhö vaäy. Neân duøng ñoàng, saét, xöông, ngaø, söøng, chì, thieác, baïch laïp, caây, hoà giao ñeå laøm. Khi vò kia vaù y, sôï cong, Phaät cho pheùp duøng giaây möïc khieán cho thaúng. Coù vò caàn chæ tô, Phaät cho pheùp duøng. Coù vò muoán nhuoäm chæ ñeå may y, caàn ñaù voâi, ñaát ñoû, ñaát traéng, maøu huyønh, taát caû ñeàu ñöôïc Phaät cho pheùp duøng. Neáu khoâng ñònh ñöôïc ñieåm giöõa, neân duøng thöôùc ñeå ño. Coù vò duøng vaät quyù baùu laøm thöôùc ño. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc duøng vaät quyù baùu ñeå laøm. Neân duøng ñoàng saét cho ñeán caây ñeå laøm. Coù vò tröông y chaám ñaát. Khi vaù, y dính buïi

baån. Phaät daïy: Cho pheùp duøng nöôùc töôùi ñaát cho heát buïi roài môùi tröông ra. Coù vò khi vaù y kim bò ñuïng ñaát, hö kim. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân laøm nhö vaäy. Coù vò traûi y treân coû xa-baø-la106 ñeå vaù, coû dính vaøo y. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân laøm nhö vaäy. Coù vò traûi y treân coû, treân laù ñeå vaù. Coû laù dính vaøo y. Ñöùc Phaät (954a1) daïy: Khoâng neân traûi nhö vaäy. Neân duøng moät trong möôøi loaïi y hoaëc y-leâ-ñieân-ñaø, maïo-la, maïo-maïo-la, maïo-laâu, traûi leân treân ñoù ñeå vaù. Tyø-kheo kia sôï giaây, chæ, kim, dao... caùc duïng cuï ñeå vaù y laïc maát, Phaät cho pheùp laøm caùi ñaõy ñeå ñöïng. Coù vò khoâng thaùo y ra khoûi caùi khung caêng, bò möa öôùt. Ñöùc Phaät daïy: Neân thaùo ra. Caùc vò aáy khoâng bieát thaùo ra roài ñeå khung ñaâu. Ñöùc Phaät daïy: Cho pheùp ñeå nôi nhaø kinh haønh hoaëc nôi nhaø aám, nhaø aên. Neáu ñem vaøo nhaø khoâng loït vì cöûa heïp thì ñeå beân ngoaøi, choã khoâng bò möa öôùt, bò gioù. Neân treo leân choã cao raùo.

106. Xa-baø-la thaûo .

Coù vò vaù y roài, thaùo ra, khoâng deïp doïn caây goã. Ñöùc Phaät daïy: Neân doïn deïp. Caùc vò aáy khoâng bieát doïn deïp ñeå vaøo choã naøo. Ñöùc Phaät daïy: Neân ñeå döôùi gaùc, hoaëc treân giöôøng. Coù vò khoâng doïn deïp giaây. Ñöùc Phaät daïy: Neân cuoán giaây laïi, ñeå treân choã khung caêng y. Caùc Tyø-kheo sôï kim rôi maát. Phaät cho pheùp laøm caùi mieáng baèng giaï ñeå ñeå ghim. Neáu vaãn sôï maát thì neân laøm caùi oáng ñeå ñöïng. Coù vò duøng vaät quyù baùu laøm caùi oáng. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc duøng vaät quyù baùu laøm. Neân duøng ñoàng, saét cho ñeán tre, caây ñeå laøm. Sôï kim rôi ra, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm naép ñaäy laïi. Coù vò duøng vaät quyù baùu ñeå laøm naép. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc duøng vaät quyù baùu laøm maø neân duøng ñoàng, saét, cho ñeán tre, caây ñeå laøm. Neáu kim bò ræ seùt thì neân ñeå trong boät mieán. Neáu vaãn sôï seùt, tuøy ñeå choã naøo khieán cho khoâng ræ seùt. Caùc Tyø-kheo lo ngaïi oáng ñöïng kim, dao con, chæ, vaø caùc vaät vuïn vaët bò laïc maát. Phaät cho pheùp ñöïng trong caùi ñaõy. Neáu caùc vaät aáy rôi ra, duøng giaây coät caùi mieäng ñaõy laïi. Neáu caàm tay, khoù giöõ gìn; neân buoäc treân vai. 13. Vaù Baùt Bình baùt baèng saét cuûa Tyø-kheo bò thuûng, Ñöùc Phaät cho pheùp vaù laïi, hoaëc traùm ñinh, hoaëc treùt buøn, hay daùn nhöïa caây. Baùt Toâ-ma bò luûng, Ñöùc Phaät cho pheùp duøng hoà giao nheùt, hoaëc duøng ñaù voâi, hoaëc duøng ñaát traéng. Baùt ca-la ñen107 bò thuûng neân duøi caùi loã, roài laáy kim chæ raøng laïi. Coù vò caàn caùi duøi khoan, Ñöùc Phaät cho pheùp. Coù vò duøng vaät quyù ñeå laøm. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc duøng vaät quyù ñeå laøm maø neân duøng ñoàng saét. Neáu sôï chæ baèng tô sôïi ñöùt thì neân duøng baèng sôïi giaây cöôùc, hoaëc duøng loâng ñuoâi cuûa boø, ngöïa. Neáu sôï truøng caén caùi giaây gaân thì neân duøng hoà giao treùt leân treân. Neáu sôï thöùc aên hay nöôùc thaám vaøo thì cuõng neân duøng hoà giao treùt leân treân. Neáu cuõng laïi sôï hö thì daùt laù saét daùn vaøo. 14. Laáy Löûa Theá Toân ôû taïi thaønh Vöông xaù. Caùc Tyø-kheo ôû nôi A-lan-nhaõ duøng hoûa chaâu ñeå laáy löûa, boïn giaëc thaáy ngoïc chaâu neân ñeán quaáy phaù Tyø- kheo. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät

daïy: ÔÛ nôi A-lan-nhaõ, khoâng neân duøng hoûa chaâu laáy löûa. Caùc Tyø-kheo caàn löûa, Ñöùc Phaät cho pheùp Tyø-kheo ôû nôi A-lan-

107. Ca-la haéc baùt ; ca-la, phieân aâm (Skt. Pali: kāla, ñen); haéc, dòch nghóa. Töø aâm nghóa hoãn hôïp.

nhaõ duøng thuaät laáy löûa. Caàn buøi nhuøi moài löûa,108 cho pheùp. Caàn duøi ñeå duøi löûa,109 cho pheùp. Caàn caùc thöù ñeå laøm giaây, ñeàu ñöôïc cho pheùp. Duïng cuï laáy löûa bò rôi rôùt. Phaät cho pheùp duøng caùi ñaõy ñeå ñöïng. Duïng cuï duøi löûa ñeå choã bò aåm, Phaät cho pheùp treo döôùi giöôøng hay treân moùc long nha. Coù vò khoâng bieát duøng caùi gì ñeå nhen löûa, Phaät baûo neân duøng coû, laù, hoaëc soâ-ma, hoaëc coû ma-sí-xa, hoaëc phaân boø, phaân ngöïa ñeå laáy löûa. Tyø-kheo thöôøng xuyeân duøi löûa, bò raùch tay, Ñöùc Phaät cho pheùp neân duøng hoûa chaâu choã khuaát ñeå laáy löûa. 15. Loïc Nöôùc Theá Toân ôû taïi nöôùc Xaù veä. Nhoùm saùu Tyø-kheo duøng nöôùc coù laãn truøng. Caùc cö só thaáy, cô hieàm noùi: Sa-moân Thích töû khoâng coù loøng töø, ñoaïn maïng chuùng sinh, maø töï xöng laø toâi bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp? Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc duøng nöôùc coù laãn truøng. Cho pheùp laøm caùi ñaõy loïc nöôùc. Caùc vò aáy khoâng bieát laøm caùch naøo. Ñöùc Phaät daïy: Laøm nhö caùi thìa, hoaëc ba goùc, hoaëc laøm nhö caùi toi, hoaëc laøm caùi bình loïc. Neáu sôï truøng nhoû loït qua thì cho caùt vaøo trong caùi ñaõy loïc. Coù vò ñoå loaïi caùt loïc laãn truøng nôi ñaát khoâ. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng neân ñoå nhö vaäy. Neân ñoå laïi döôùi nöôùc. Baáy giôø, coù hai Tyø-kheo caõi loän nhau, cuøng töø nöôùc Caâu-taùt-la du haønh. Moät Tyø-kheo coù mang ñaõy loïc nöôùc ñi, neân coù nöôùc uoáng. Vò kia khoâng ñem ñaõy loïc nöôùc theo. Hoûi möôïn vò kia, nhöng vò kia khoâng cho. Khoâng coù nöôùc ñeå uoáng, neân khaùt nöôùc quaù ñoä. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Tyø-kheo naøy phaûi cho Tyø-kheo kia möôïn. Khoâng neân khoâng coù ñaõy loïc nöôùc maø ñi, cho ñeán nöûa do tuaàn. Neáu khoâng coù ñaõy loïc nöôùc neân duøng caùi cheùo y Taêng-giaø-leâ ñeå loïc. 16. AÊn Nguû Chung 1. Theá Toân ôû taïi nöôùc Baø-kyø-ñeà.110 Hai Tyø-kheo Nhoùm saùu, naèm nguû chung moät giöôøng. Tyø-kheo khaùc thaáy, töôûng laø cuøng naèm vôùi ngöôøi nöõ. Sau khi hoï ñöùng daäy môùi bieát khoâng phaûi ngöôøi nöõ. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc hai ngöôøi naèm nguû chung moät giöôøng. Coù vò nghi khoâng daùm cuøng ngöôøi beänh naèm moät giöôøng, Ñöùc Phaät cho pheùp cuøng ngöôøi beänh naèm moät giöôøng111. Phaät ôû taïi nöôùc Baø-kyø-ñeà. Hai vò trong Nhoùm saùu Tyø-kheo ñoàng

108. Hoûa maãu moäc .

109. Toaøn hoûa töû .

110. Baø-kyø-ñeà . Caùc ñoaïn treân phieân aâm laø Baø-kyø-ñaø.

111. Xem Phaàn ii, Ch. iv, Tyø-kheo-ni, Ba-daät-ñeà 90.

ñaép chung moät caùi chaên. Tyø-kheo khaùc thaáy, töôûng laø cuøng vôùi ngöôøi nöõ naèm. Sau khi hoï ñöùng daäy môùi bieát chaúng phaûi laø ngöôøi nöõ. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc hai ngöôøi naèm ñaép chung moät caùi chaên.112 Caùc Tyø-kheo chæ coù moät caùi khaên traûi baèng coû hay baèng laù. Ñöùc Phaät cho pheùp treân khaên traûi naøy moãi ngöôøi rieâng moät caùi khaên traûi naèm baèng giaï. Khi thôøi tieát laïnh chæ coù moät caùi chaên, Phaät cho pheùp beân trong moãi ngöôøi neân maëc aùo loùt, beân ngoaøi ñaép chung moät caùi chaên. 2. Theá Toân ôû taïi nöôùc Xaù-veä. Nhoùm saùu Tyø-kheo aên chung moät chieác baùt. Caùc cö só thaáy ñeàu cô hieàm noùi: Sa-moân Thích töû khoâng bieát taøm quyù, maø töï xöng laø toâi bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp, trong khi hai ngöôøi aên chung moät caùi baùt, gioáng nhö Ñaïi thaàn cuûa vua? Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc hai ngöôøi aên chung moät baùt. Coù Tyø-kheo ñöïng côm chung moät caùi ñoà ñöïng ñeå aên. Ñöùc Phaät daïy: Neân chia ra vaø ñöïng rieâng ñeå aên. Neáu khoâng coù baùt rieâng thì neân aên phaân nöûa, coøn phaân nöûa ñeå laïi cho ngöôøi kia aên. Neáu gaàn quaù giöõa ngaøy thì neân laáy moät vaét ñeå aên roài ñöa cho ngöôøi kia aên. Thay nhau aên nhö vaäy cho kòp giôø. >. Nhoùm saùu Tyø-kheo naèm döïa goái vaøo baøn ñeå aên, caùc cö só thaáy cô hieàm noùi: Sa-moân Thích töû khoâng bieát hoå theïn, maø töï xöng laø ta bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp, trong khi naèm nghieâng döïa vaøo baøn ñeå aên gioáng nhö Ñaïi thaàn cuûa vua? Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc aên nhö vaäy. Baáy giôø coù caùc Thöôïng toïa giaø beänh khoâng theå töï tay böng baùt ñeå aên, Phaät cho pheùp buoäc nôi ñaàu goùc cuûa giöôøng giaây, giöôøng caây, hoaëc ñeå treân caùi bình. 4. Nhoùm saùu Tyø-kheo ñöùng treân giöôøng giaây, giöôøng caây, neân daây giöôøng bò ñöùt, khieán cho chaên ñaép bò raùch. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc ñöùng nhö vaäy. Neáu Tyø-kheo muoán ñöa caùi gì hay voùi nhaän caùi gì, thì cho pheùp ñöùng treân beä giöôøng. Baáy giôø, coù caùc ngoaïi ñaïo, ñem caùi giöôøng giaây lôùn laøm caùi giöôøng giaây nhoû ñeå chöùa duøng. Nhoùm saùu Tyø-kheo baét chöôùc ngoaïi ñaïo caát chöùa giöôøng giaây nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Ca-löu-ñaø-di, vì thaân hình lôùn, maø caùi giöôøng trong nhaø taém laïi nhoû neân ngoài khoâng vöøa, nghi khoâng daùm laáy caùi giöôøng lôùn beân ngoaøi

112. Xem, Tyø-kheo-ni, Ba-daät-ñeà 91.

ñeå ngoài taém, chæ ngoài caùi giöôøng nhoû. Ñöùc Phaät daïy: Trong nhaø taém neân ñeå caû giöôøng lôùn vaø giöôøng nhoû. Nhoùm saùu Tyø-kheo chöùa caát duïng cuï caøy böøa vaø ñoà moø laën cuûa baïch y. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc caát chöùa nhö vaäy. Coù vò caát chöùa caùi maâm caùi gaùo ñoà taém röûa quyù baùu. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc chöùa nhö vaäy. 5. Coù Tyø-kheo teân laø Da-ba-ñoà phuïng thôø caùc ngoaïi ñaïo, nhö löûa, nhö nhaät nguyeät, nhö ñaïo khoâng noùi, phaùp cuûa ngoaïi ñaïo. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc thôø caùc

phaùp cuûa ngoaïi ñaïo. 6. Coù Tyø-kheo ôû taïi A-lan-nhaõ aên xong öïa ra nhôi laïi. Tyø-kheo khaùc noùi: Thaày phaïm toäi aên phi thôøi. Vò kia noùi: Toâi khoâng phaïm toäi aên phi thôøi, toâi chæ öïa ra nhôi laïi thoâi. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Tyø-kheo naøy vöøa töø loaøi boø ñaàu thai, neáu khoâng öïa nhôi laïi thì khoâng theå soáng laâu ñöôïc. Neáu coù Tyø-kheo naøo coù beänh nhö vaäy, laøm nhö theá môùi deã chòu, thaân khoâng bònh. Thöùc aên chöa ra khoûi mieäng ñöôïc nuoát voâ laïi. 7. Trong Kyø-hoaøn coù quaï, coù keùc, keâu inh oûi, laøm loaïn caùc Tyø-kheo ngoài thieàn. Ñöùc Phaät daïy: Neân khua tieáng cho chuùng sôï bay ñi. Hoaëc giaû laøm tieáng cuûa giaây cung, hay ñaäp voã vaøo caây ñeå cho chuùng bay ñi. 8. Caùc Tyø-kheo ban ñeâm taäp hôïp ñeán choã boá-taùt, trôøi toái. Ñöùc Phaät cho pheùp caàm ñuoác. Neáu choã ngoài bò toái thì cho pheùp thaép ñeøn. Coù vò caàn ñoà ñoát ñeøn, Phaät cho pheùp saém; caàn daàu, caàn ñeøn, cuõng cho pheùp saém. Neáu ñeøn khoâng ñöôïc saùng thì keùo tim cao leân. Neáu bò daàu dính baån tay thì cho pheùp laøm ñuõa ñeå gaép. Neáu sôï chaùy ñuõa thì cho pheùp laøm ñuõa baèng saét. Neáu sôï caùi tim ñeøn naèm xuoáng thì chính giöõa neân ñeå caùi tim baèng saét. Neáu vaãn khoâng saùng, thì cho pheùp laøm caùi tim cho lôùn. Neáu vaãn coøn toái thì neân ñeå boán goùc nhaø boán caây ñeøn. Neáu laïi khoâng saùng thì neân laøm caây ñeøn xoay troøn. Neáu vaãn khoâng saùng thì trong nhaø, xung quanh ñeàu ñeå ñeøn, hoaëc ñeå ñeøn giaù ñöùng. Hoaëc laáy caùi bình, ñoå nöôùc vaøo roài ñoå daàu leân treân, laáy vaûi boïc haït caûi laøm caùi tim ñeå thaép. 9. Baáy giôø, Tyø-xaù-khö Voâ-di-la Maãu sai ngöôøi mang ñeán saùu thöù: Göôøng giaây moät ngöôøi, loø löûa, loàng ñeøn, choåi queùt, quaït, vaø caùi ñaáu11>. Caùc Tyø-kheo khoâng daùm nhaän, baïch Phaät. Ñöùc Phaät cho pheùp nhaän, ngoaïi tröø caùi ñaáu114 khoâng neân nhaän.

11>. Vin. ii. 129: Baø Visākhāâ sai mang ba thöù: Gheø nhoû (ghanaka), ñoà kyø chaân khi taém (kataka) vaø choãi (sammajja). 114. Ñaåu . Phaät khoâng cho nhaän kataka. Baûn Anh dòch laø - ñoà coï chaân baèng saønh” (earthen

72 BOÄ LUAÄT TAÄP 4

17. Chuyeån Theå Phaät Ngoân Coù Tyø-kheo Duõng Maõnh115 laø Baø-la-moân xuaát gia, ñeán choã Ñöùc Theá Toân, ñaàu dieän kính leã saùt chaân, roài ngoài qua moät beân baïch Ñöùc Theá Toân: - Baïch Ñaïi ñöùc! Caùc Tyø-kheo thuoäc nhieàu doøng hoï xuaát gia, teân goïi cuõng khaùc, phaù hoaïi nghóa cuûa kinh Phaät. Cuùi xin Ñöùc Theá Toân cho pheùp chuùng con vì Ñöùc Theá Toân duøng ngoân luaän hoaøn haûo cuûa theá gian tu lyù kinh Phaät.116 Ñöùc Phaät daïy: - Caùc oâng laø nhöõng ngöôøi ngu si. Ñoù laø söï huyû hoaïi baèng caùch ñem ngoân luaän cuûa ngoaïi ñaïo maø pha troän vaøo trong kinh Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp, tuøy theo ngoân ngöõ, phong tuïc cuûa töøng nöôùc maø giaûi thích, tuïng ñoïc kinh Phaät.117 18. Kín Ñaùo 1. Coù Tyø-kheo ôû nöôùc Caâu-taùt-la, treân ñöôøng ñi, ñeán choã khuaát ñaïi tieåu tieän. Baáy giôø, coù ngöôøi nöõ cuõng ñeán choã khuaát ñaïi tieåu tieän. Caùch ñoù khoâng xa coù moät caùi ao nöôùc, Tyø-kheo ñeán ao ñeå röûa, ngöôøi nöõ kia cuõng ñeán ao ñeå röûa. Caùc cö só thaáy Tyø-kheo naøy töø choã ñoù ñi ra röûa, ngöôøi nöõ

naøy cuõng vaäy. Hoï baûo chaéc Tyø-kheo naøy xaâm phaïm ngöôøi nöõ kia. Caùc Tyø-kheo nghe, baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng neân ñaïi tieåu tieän choã nhö vaäy, laøm cho ngöôøi ta sinh nghi. Cuõng khoâng neân ôû treân ao nöôùc maø röûa. 2. Baït-nan-ñaø Thích töû gaàn toái ñeán nhaø baïch y, ngoài trong nhaø giaây laùt roài ra ñi khoâng noùi vôùi chuû nhaø. Trong khi aáy coù boïn cöôùp suoát ngaøy rình nhaø kia. Chieàu hoâm ñoù gaëp luùc cöûa môû neân lieàn vaøo. Chuùng thu doïn ñoà ñaït taåu thoaùt. Ngöôøi chuû hoûi ai môû cöûa ñi ra maø khoâng ñoùng. Gia nhaân traû lôøi: Baït-nan-ñaø Thích töû. Caùc cö só cô hieàm noùi: Sa-moân Thích töû khoâng bieát xaáu hoå theïn, maø töï xöng laø mình bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp, trong khi cuøng boïn giaëc heïn nhau ñeå ñeán cöôùp ñoaït cuûa nhaø toâi? Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng neân ñeán nhaø baïch y luùc chieàu toái. Baáy giôø, coù caùc Tyø-kheo vì vieäc Phaät, vieäc Phaùp, vieäc Taêng, vieäc

ware foot-scrubber). 115. Duõng Maõnh . Vin. ii. 1>9: Yamenakekunā nāma bhikkhū dve bhātikā, hai Tyø-kheo anh em teân laø Yamena va Kekunā, gioûi ngoân ngöõ, aâm vaän. 116. Pali, ibid., bieân taäp laïi lôøi Phaät thaønh thô (buddhavana chandaso āropemā). Chandasa, ñöôïc hieåu laø chandasi maø Panini thöôøng duøng, chæ phöông ngöõ Veä-ñaø. Buddhaghosa giaûi thích, hai vò naøy nuoán chuyeån taûi thaønh ngoân ngöõ hoaøn chænh cuûa Veä-ñaø, töùc Sanskrit (sakkana-bhāsāya) 117. Nguõ phaàn 26 (tr. 174b20); chuyeån theå Phaät ngöõ sang ngoaïi thö ngöõ, phaïm Thaâu-lan-giaù.

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 7>

Thaùp, vieäc Tyø-kheo bònh, hoaëc ñaøn-vieät môøi vaøo luùc xaåm toái, Tyø-kheo nghi khoâng daùm ñeán. Ñöùc Phaät daïy: - Neáu coù nhöõng tröôøng hôïp nhö vaäy thì neân ñeán. >. Baït-nan-ñaø Thích töû vôùi yù duïc maø noùi phaùp cho ngöôøi nöõ. Ngöôøi nöõ kia quan saùt bieát, lieàn noùi: - Taïi sao Thaày khoâng noùi phaùp cho chính Thaày? Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng neân vì yù duïc maø noùi phaùp. Nhoùm saùu Tyø-kheo boùi toaùn cho ngöôøi nöõ. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Nhoùm saùu laïi ñi nhôø ngöôøi boùi toaùn. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. 4. Nhoùm saùu Tyø-kheo caù cöôïc118 vôùi ngöôøi khaùc. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Ngöôøi kia ñöôïc vaät lieàn laáy luoân. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. 5. Nhoùm saùu Tyø-kheo naém tay nhau ñi ngoaøi ñöôøng, laán ngöôøi khaùc teù xuoáng ñaát. Caùc cö só thaáy cô hieàm noùi: Sa-moân Thích töû khoâng coù yeåm tuùc, maø töï noùi ta bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp, trong khi cuøng naém tay nhau ñi ngoaøi ñöôøng nhö ñaïi thaàn cuûa vua? Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc ñi nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo ñi treân ñöôøng, coù ngöôøi cho ñoâi guoác, bình hoa ñöïng daàu. Tyø-kheo nghi khoâng daùm nhaän. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp nhaän. 6. Nhoùm saùu Tyø-kheo ñem ñoà vaät cho thueâ.119 Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc nhö vaäy . Nhoùm saùu Tyø-kheo giöõ vaät cho thueâ cuûa ngöôøi khaùc.120 Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. 7. Nhoùm saùu Tyø-kheo

gaây goã vôùi ngöôøi khaùc. Noùi chuyeän vôùi Thöôïng toaï maø laät ngöôïc y, y quaàn coå, y phuû ñaàu, y choaøng caû hai vai, mang guoác deùp. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Phaät daïy: Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Neân ñeå troáng vai beân phaûi, côûi boû giaøy deùp, ñeán

118. Nguyeân Haùn: quî vaät *. Khang hy, quïy *: ñoàng vôùi tö (giuùp voán), vôùi ñoã (baøi baïc). Coù baûn cheùp laø hoaù vaät . Tham chieáu Caên baûn Taïp söï 19 (T24n1451, tr. 296a14): Luïc quaàn Tyø-kheo moãi khi coù söï vieäc xaûy ra, beøn ñem y, baùt, giaây löng caùc thöù ra caù cöôïc (Haùn: ñoå quiî * , coù baûn cheùp laø ñoå hoaù). 119. Xuaát töùc vaät ; chöa roõ nghóa. Xem cht. 66 döôùi. 120. Tuøng tha cöû töùc vaät ; chöa roõ nghóa. Coù leõ moät hình thöùc caàm ñoà. Ñeå baûn: Tuøng tha . Toáng-Nguyeân-Minh: Tuøng ñòa.

tröôùc Thöôïng toïa, cuùi mình, chaép tay thöa: “Con coù vieäc caàn thöa vôùi Thöôïng toïa.” Vò thöôïng toïa neân noùi: “Nhö phaùp nhö luaät thì noùi.” 19. Duø-Gaäy-Quaït-Phaát Traàn 1. Baït-nan-ñaø ñi ñöôøng, caàm caây loïng troøn lôùn vaø ñeïp. Caùc cö só töø xa thaáy töôûng laø vua hay Ñaïi thaàn neân sôï seät traùnh ñöôøng. Khi ñeán gaàn, xem kyõ môùi bieát laø Baït-nan-ñaø, môùi cô hieàm noùi: Sa-moân Thích töû ham muoán nhieàu khoâng nhaøm chaùn, maø töï xöng toâi bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp, trong khi caàm caây loïng troøn lôùn vaø ñeïp ñi ngoaøi ñöôøng nhö Ñaïi thaàn cuûa vua, khieán cho chuùng toâi sôï phaûi traùnh ñöôøng? Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Tyø-kheo khoâng neân caàm caây loïng troøn ñi ngoaøi ñöôøng, cuõng khoâng ñöôïc caát chöùa. Khi trôøi möa, caùc Tyø-kheo ñeán nhaø aên, hoaëc ban ñeâm taäp hôïp, luùc Boá-taùt, y môùi nhuoäm bò öôùt hö maøu. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Vì baûo veä y, khi ôû trong chuøa, neân duøng voû caây, laù, hoaëc tre laøm duø ñeå che möa. Coù vò caàn caùn loïng, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm. Vò kia duøng vaät quyù baùu laøm. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc duøng vaät quyù baùu ñeå laøm. Neân duøng xöông, ngaø, baïch laïp, chì thieác, hay caây ñeå laøm. Coù vò caàn choùp loïng, Phaät cho pheùp laøm. Vò kia duøng vaät quyù baùu ñeå laøm. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc duøng vaät quyù baùu laøm. Cho pheùp duøng xöông, cho ñeán caây ñeå laøm. Coù vò caàn caây loïng roäng, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm. Vò kia duøng vaät quyù baùu ñeå laøm. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc duøng vaät quyù baùu ñeå laøm. Neân duøng xöông cho ñeán caây ñeå laøm. Coù vò muoán phuû taøn loïng. Phaät cho pheùp duøng laù caây ña-la, laù caây ma-laâu,121 voû caây ñeå phuû. Neáu sôï boán phía bò hö, cho pheùp phuû nhieàu lôùp. Coù vò caàn caùn loïng, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm. Vò kia duøng vaät quyù baùu laøm. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc duøng vaät quyù baùu ñeå laøm. Neân duøng xöông, ngaø, baïch laïp, chì thieác, hay caây ñeå laøm. Coù vò laøm caùi caùn loïng daøi, nhöng ñem voâ ñem ra cöûa khoâng loït. Ñöùc Phaät daïy: Neân thaùo ra. Neáu sôï caùn suùt ra, neân ñuïc caùi loã ñeå ñoùng vaøo. Neáu bò gaõy hay cong, cho pheùp laøm baèng saét, treân ñaàu laøm mieáng saét buoäc vaøo. 2. Baït-nan-ñaø Thích töû boû baùt vaøo trong ñaõy, xoû vaøo

ñaàu caây gaäy quaûy ñi. Caùc cö só thaáy töôûng laø gia nhaân cuûa vua neân sôï traùnh ñöôøng.

121. Ma-laâu ; Skt. mālu, moät loaïi man thaûo, giaây leo; ñaèng thaûo.

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 75

Khi ñeán gaàn môùi bieát laø Baït-nan-ñaø, neân cô hieàm noùi: Sa-moân Thích töû khoâng bieát hoå theïn, maø töï xöng toâi bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp? Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Cuõng khoâng neân caát chöùa caây gaäy ñeå quaûy baùt nhö vaäy. Baáy giôø, coù Tyø-kheo giaø beänh ñi ñöôøng bò teù. Ñöùc Phaät daïy: Giaø beänh cho pheùp caàm gaäy.122 Neáu sôï ñaàu döôùi caây gaäy bò cuøn, cho pheùp laøm caùi khaâu bòt laïi. Vò kia duøng vaät quyù giaù laøm caùi khaâu. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc duøng vaät quyù giaù laøm maø neân laøm baèng xöông, raêng, baïch laïp, chì thieác. Neáu treân ñaàu caây gaäy bò hö hoaïi, cuõng cho pheùp duøng vaät nhö vaäy ñeå laøm. Nhoùm saùu Tyø-kheo caát chöùa gaäy khoâng trung,12> caùc cö só cô hieàm noùi: Sa-moân Thích töû khoâng bieát yeåm tuùc, khoâng coù hoå theïn, maø töï xöng toâi bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp, trong khi caàm caây gaäy khoâng trung nhö ñaïi thaàn cuûa vua Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo ñi ñöôøng thaáy raén rít, boø caïp. Nhöõng Tyø-kheo chöa ly duïc sôï, baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Cho pheùp caàm caây tích tröôïng124 ñeå khua ñoäng. Hoaëc khua oáng ñoàng ñöïng ñaù vuïn, hoaëc ñaäp tre laøm cho coù tieáng ñeå chuùng noù traùnh ñi. >. Baáy giôø, Nhoùm saùu Tyø-kheo caàm caây quaït troøn lôùn. Caùc cö só thaáy cô hieàm noùi: Sa-moân Thích töû khoâng bieát yeåm tuùc, khoâng coù hoå theïn, maø töï xöng toâi bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp trong khi caàm caây quaït troøn lôùn nhö ñaïi thaàn cuûa vua? Caùc Tyø- kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc caàm nhö vaäy. Coù vò nhaän ñöôïc vaät ñaõ laøm thaønh, nghi khoâng daùm thoï trì, baïch Phaät. Phaät daïy: Cho pheùp nhaän cho thaùp. Tyø-kheo treân ñöôøng ñi bò noùng, baïch Phaät. Ñöùc Phaät cho pheùp duøng laù caây hoaëc nhaùnh caây hoaëc coû hay moät trong möôøi loaïi y laøm caây quaït ñeå quaït. Nhoùm saùu Tyø-kheo caàm caây quaït baèng da. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc duøng. Nhoùm saùu Tyø-kheo gheùp ngang doïc möôøi thanh goã roài phaát da leân treân ñeå laøm caây quaït. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Caây quaït cuûa Tyø-kheo bò hö, Ñöùc Phaät cho pheùp duøng voû caây hay laù caây vaù laïi. Neáu vaù baèng da maø bò hö hoûng

122. Tyø-kheo bònh caàn gaäy ñeå quaûy baùt ñi ñöôøng, phaûi ñöôïc Taêng yeát-ma cho pheùp. Xem ñoan sau. 12>. Khoâng trung tröôïng ; chöa roõ gaäy gì. Xem cht.
126 (muïc >6, Öu-ñaø-dieân) 124. Tích tröôïng. Skt. khakkara, gaäy aên maøy (Monier). Tham chieáu Thaäp tuïng 56 (T2>n14>5 tr.417a18), cheá phaùp veà gaäy; Caên baûn Taïp söï >4 (T24n1451 tr.>75a21). Xem theâm Nguõ phaàn 27 (T22n1421 tr.180b25), Tyø-kheo A-lan-nhaõ coøn theâm loaïi - gaäy phaù söông” (phaùc loä tröôïng)

thì neân duøng chæ may laïi. Neáu duøng chæ may bò ñöùt thì neân duøng giaây gaân ñeå may. Neáu beân leà bò hö thì neân duøng da ñeå buoäc. Khi caùc Tyø-kheo duøng böõa aên chính böõa aên phuï, hoaëc ban ñeâm nhoùm hôïp, hay luùc thuyeát giôùi bò noùng, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm caây quaït lôùn nhö coã xe baèng quaït coù cô quan chuyeån ñoäng. Caùc vò aáy khoâng bieát baûo ai ñaåy. Ñöùc Phaät daïy: Cho pheùp Tyø-kheo hay sa-di, hoaëc ngöôøi giöõ vöôøn, hay Öu-baø-taéc keùo. Nhoùm saùu Tyø-kheo deät caây quaït baèng loâng, gieát nhieàu loaïi truøng nhoû hay coû, caùc cö só thaáy cô hieàm noùi: Sa-moân thích töû khoâng bieát hoå theïn, haïi nhieàu sinh maïng maø töï xöng toâi bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp, trong khi xöû duïng caây quaït baèng loâng, laøm toån haïi nhieàu maïng chuùng sinh? Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc xöû duïng caây quaït baèng loâng nhö vaäy. 4. Caùc Tyø-kheo bò truøng nôi coû, hay buïi bay nhôùp thaân, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm caùi phaát traàn. Caùc vò aáy khoâng bieát caùch laøm. Ñöùc Phaät cho pheùp duøng coû, hoaëc voû caây laù caây duøng chæ may laïi, hoaëc duøng luïa vuïn caét may. Coù Tyø-kheo nhaän ñöôïc caùi ñuoâi suùc vaät ñeå phuûi buïi. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Phaät cho pheùp duøng. 20. Choã Ngoài 1. Theá Toân ôû taïi thaønh Vöông-xaù. Öu-ba-ly cuøng caùc Tyø-kheo baøn luaän phaùp luaät. Caùc Tyø-kheo cuøng ñeán nghe giôùi, choã ngoài chaät heïp khoâng ñuû dung chöùa. Ñöùc Phaät daïy: - Hôn keùm nhau ba tuoåi haï ngoài chung treân giöôøng caây.125 Hôn keùm nhau hai tuoåi haï ngoài chung treân giöôøng giaây nhoû. 2. Tyø-kheo-nieân thieáu taân hoïc chöa roõ vieäc, caùc con soá laãn loän nhau. Phaät cho pheùp duøng con toaùn ñeå ghi soá. Coù vò duøng vaät quyù baùu ñeå laøm. Phaät daïy: Khoâng ñöôïc duøng vaät quyù baùu laøm. Neân duøng xöông, nha, söøng, ñoàng, saét, chì, thieác, baïch laïp, caây ñeå laøm. Coù vò ñeå treân ñaát nhôùp tay. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc ñeå treân ñaát. Neân ñeå treân vaùn. Coù vò ñeå taám vaùn treân ñaát roài ñeå treân ñaàu goái, baån y. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc ñeå nhö vaäy. Neân laáy goùt chaân laøm caùi gheá. Coù vò sôï con toaùn rôi rôùt, Phaät cho pheùp may caùi ñaõy ñeå ñöïng. Mieäng ñaõy khoâng buoäc laïi, neân bò rôi ra. Phaät cho pheùp duøng giaây buoäc laïi, roài treo treân caây moùc long nha, hay treân caây nhoïn. 21. Toûi Theá Toân ôû taïi vöôøn Kyø-hoaøn, thuyeát phaùp cho voâ soá traêm ngaøn chuùng vaây quanh. Baáy giôø coù Tyø-kheo aên toûi neân ñöùng xa Ñöùc Phaät.

125. Xem Ch.i Phoûng xaù, Saûnh ñöôøng.

Ñöùc Theá Toân bieát maø vaãn hoûi Toân giaû A-nan: - Taïi sao Tyø-kheo kia ñöùng xa Nhö Lai? Toân giaû thöa: - Tyø-kheo aáy aên toûi. Ñöùc Phaät noùi vôùi Toân giaû A-nan: - Ñaâu coù theå vì tham aên muøi vò nhö vaäy maø khoâng nghe phaùp sao? Töø nay veà sau, taát caû khoâng neân aên toûi.126 Baáy giôø, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát bò chöùng thoáng phong,127 thaày thuoác baûo phaûi aên toûi, Ñöùc Phaät cho pheùp aên. 22. Khuaân Vaùc Coù Tyø-kheo vaùc ñoà treân löng maø ñi, cö só

thaáy cô hieàm: Sa-moân Thích töû gioáng nhö baïch y, vaùc ñoà treân löng maø ñi. Hoï sinh taâm khinh maïn. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Khoâng ñöôïc vaùc ñoà vaät treân löng ñi.128 Caùc Tyø-kheo caàn cuûi ñeå nhuoäm nhö coû, phaân boø, loâng, gai, töï mình vaùc ñi. Ñöùc Phaät daïy: Choã khoâng coù ngöôøi thì neân vaùc. Neáu thaáy baïch y thì neân ñeå xuoáng ñaát, hoaëc di chuyeån ñeå treân ñaàu hay treân vai. Coù Tyø-kheo Y-leâ-a-nhaõ quaán y quaù chaët.129 Cö só thaáy cô hieàm: Tyø-kheo nhö chuùng ta, quaán y khuaân vaùc.1>0 Hoï sinh taâm khinh maïn, baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc quaán y nhö vaäy cuõng khoâng neân vaùc nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo ôû trong chuøa, taäp trung ngoùi ñaù caây cuûi, e ngaïi khoâng daùm gaùnh vaùc doïn deïp, baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp ôû trong chuøa thì ñöôïc gaùnh vaùc. 23. Thaùp Thanh Vaên Sau khi Xaù-lôïi-phaát, Muïc-lieân nhaäp Baùt-nieát-baøn, coù ñaøn-vieät noùi: Neáu Ñöùc Theá Toân cho chuùng ta xaây thaùp thì chuùng ta seõ xaây. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät, ñöôïc Ñöùc Phaät cho pheùp. Vò kia khoâng bieát xaây nhö theá naøo. Ñöùc Phaät daïy:

126. Tyø-kheo-ni, Ba-daät-ñeà 70. 127. Beänh phong . Pali: udaravātābādho, ñau buïng gioù. Xem Ch. vii. Thuoác & cht. 14. 128. Tham chieáu Vin.ii. 1>7: Theá toân khoâng cho pheùp Tyø-kheo quaûy gaäy hai ñaàu (na ubhatokājam haratabbam). Cho pheùp gaäy quaûy moät ñaàu (ekatokāja), gaäy hai ngöôøi khieâng (ñeå ñoà ôû giöõa, Pali: antarākāja), ñoäi ñaàu (sīrasabhāra), vaùc treân vai (khandhabhāra), oâm beân hoâng (kanibhāra), ñeo sau löng (olambaka). 129. Haùn: Tröôùc y . Töø naøy töông ñöông vôùi 2 töø Pali neân khoù phaân bieät: Pārupati, khoaùc y, hay quaøng y; nivāseti: quaán y (noäi y). Ñoaïn naøy töông ñöông Pali, Vin.ii. 1>7: raèng: savelliyam nivāsenti... seyyathāpi rañño muttavattīti quaán (noäi y), quaán khoá, bò chæ trích gioáng nhö ngöôøi khuaân vaùc cuûa vua. 1>0. Haùn; tröôùc y ñaûm vaät . Xem cht. 65 treân.

- Xaây vuoâng hay troøn hoaëc baùt giaùc. Caùc vò aáy khoâng bieát xaây baèng thöù gì, Ñöùc Phaät baûo duøng ñaù, gaïch hoaëc caây ñeå xaây. Xaây roài neân treùt. Caùc vò aáy khoâng bieát duøng thöù gì ñeå treùt. Phaät cho pheùp duøng buøn ñen. Buøn tro, hoaëc buøn phaân boø, hay buøn traéng, hoaëc duøng ñaù voâi, hay ñaùt thoù. Coù vò muoán laøm neàn thaùp, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm. Coù vò muoán cuùng döôøng baèng höông hoa. Phaät cho pheùp cuùng döôøng baèng caùch xaây lan can xung quanh roài ñeå höông hoa leân treân. Coù vò muoán treo traøng phan baûo caùi. Phaät cho pheùp treo traøng phan baûo caùi. Coù vò leo treân thaùp, vò thaàn hoä thaùp giaän. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc leo. Neáu caàn leo ñeå laáy vaät gì thì cho leo. Coù vò leo leân treân lan can, vò thaàn hoä thaùp giaän. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc leo. Caàn laáy caùi gì thì cho pheùp leo. Coù vò leo leân moùc long nha, treân caây coïc. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc leo. Caàn laáy vaät gì thì neân leo. Coù vò leo leân treân töôïng ñeå treo baûo caùi cuùng döôøng. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc leo nhö vaäy, neân taïo phöông tieän, duøng gheá ñeå leo vaø treo. Thaùp kia ôû giöõa ñaát troáng, boâng hoa, ñeøn daàu, traøng phan baûo caùi, kyõ

nhaïc cuùng döôøng, bò möa, bò gioù, naéng, buïi baëm nhôùp nhuùa, chim quaï laøm baát tònh. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp laøm caùc loaïi nhaø ñeå che leân treân. Khi caát nhaø, caàn duøng thöù gì, ñeàu cho pheùp xöû duïng. Ñaát coù buïi neân treùt baèng buøn ñen, buøn phaân boø. Neáu caàn maøu traéng thì duøng ñaù voâi hay ñaát thoù. Coù vò caàn ñoà röûa chaân neân cho xöû duïng. Caàn ñaù loùt ñöôøng ñi, Ñöùc Phaät cho pheùp duøng. Coù vò caàn ñaát traûi, Phaät cho pheùp laøm. Baáy giôø, beân ngoaøi khoâng coù töôøng ñeå ngaên boø ngöïa ra voâ, Phaät cho pheùp xaây töôøng. Neáu caàn cöûa ngoõ cho pheùp laøm. Khi aáy, coù ñaøn-vieät nghó nhö sau ñoái vôùi Xaù-lôïi-phaát vaø Muïc-lieân: Hai vò naøy luùc coøn sinh tieàn ta thöôøng cuùng döôøng thöùc aên. Nay ñaõ Nieát- baøn, neáu Ñöùc Theá Toân cho pheùp chuùng ta seõ daâng cuùng. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp cuùng döôøng. Caùc vò aáy khoâng bieát duøng caùi gì ñöïng vaät cuùng döôøng. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp duøng caùi baùt baèng vaøng baïc, ñoà quyù baùu, ñoà taïp baûo. Caùc vò aáy khoâng bieát ñem ñi baèng caùch naøo. Ñöùc Phaät daïy:

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 79

- Cho pheùp duøng voi ngöïa, xe coä ñeå chôû, hoaëc ñoäi hay gaùnh. Caùc vò Tyø-kheo töï mình laøm kyõ nhaïc, hoaëc thoåi tuø vaø ñeå cuùng döôøng. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò e ngaïi khoâng daùm khieán baïch y laøm kyõ nhaïc cuùng döôøng. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp laøm. Coù vò khoâng bieát thöùc aên cuùng döôøng nôi thaùp roài, ai thoï duïng. Ñöùc Phaät daïy: - Tyø-kheo, sa-di, Öu-baø-taéc, hay ngöôøi xaây döïng aên thöùc aên cuùng döôøng aáy. Baáy giôø, coù ñaøn-vieät khôûi yù nieäm nhö sau ñoái vôùi Toân giaû Xaù-lôïi- phaát vaø Muïc-lieân: Neáu Ñöùc Phaät cho chuùng ta trang nghieâm cuùng döôøng thaùp cuûa hai Ngaøi thì chuùng ta seõ laøm. Ñöùc Phaät cho pheùp laøm. Coù vò caàn höông hoa, anh laïc, traøng phan, ñeøn daàu, ñaøi cao, xe. Phaät cho pheùp duøng. Coù vò muoán laøm hình töôïng, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm. Coù vò khoâng bieát an trí xaù lôïi trong thaùp baèng vaøng, trong thaùp baèng baïc, hoaëc baûo thaùp, hoaëc taïp baûo thaùp, hoaëc duøng luïa goùi laïi, hoaëc duøng y baùt-töù-ñam-lam-baø,1>1 hay duøng y ñaàu-ñaàu-la1>2 goùi laïi. Vò kia laïi khoâng bieát ñem ñi baèng caùch naøo, Ñöùc Phaät cho pheùp duøng voi ngöïa xe coä... chôû, hoaëc gaùnh, hoaëc ñoäi, ñeå ñem ñi. Neáu noù nghieâng ñoå thì neân vòn giöõ. Coù vò töï mình laøm kyõ nhaïc ñeå cuùng döôøng. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò laïi e ngaïi khoâng daùm khieán baïch y laøm kyõ nhaïc ñeå cuùng döôøng, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm. Coù vò muoán lau queùt thaùp Thanh vaên. Ñöùc Phaät daïy: - Neân duøng laù caây ña-la, laù caây ma-laâu,1>> hoaëc ñuoâi con coâng ñeå lau queùt. Coù vò coù nhieàu hoa, Phaät cho pheùp ñeå treân neàn thaùp, treân lan can, treân caây truï, treân moùc long nha, hoaëc ñeå beân trong, hoaëc duøng giaây xaâu laïi treo tröôùc maùi hieân nhaø. Neáu coù nhieàu buøn thôm, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm hình baøn tay, hình voøng troøn, hình ma-heâ-ñaø-la, hình buïi caây, hình giaây nho, hình boâng sen, neáu coøn dö thì treùt döôùi ñaát. 24. Caïo Toùc Theá Toân ôû taïi thaønh Vöông xaù. Vì cung kính Ñöùc Theá Toân neân khoâng vò naøo daùm caïo toùc cho Ñöùc Phaät. Chæ coù moät thieáu nhi vì coøn nhoû neân chöa bieát sôï, môùi caïo toùc cho Ñöùc Phaät.

Thieáu nhi teân laø Öu-ba-ly

1>1. Baùt-töù-ñam-lam-baø y . 1>2. Ñaàu-ñaàu-la y . 1>>. Ma-laâu thoï .
Xem cht. 67 treân.

80 BOÄ LUAÄT TAÄP 4

caïo toùc cho Ñöùc Phaät. Cha meï cuûa thieáu nhi chaép tay thöa vôùi Ñöùc Theá Toân: - Baïch Theá Toân, thieáu nhi Öu-ba-ly caïo toùc cho Theá Toân coù ñöôïc toát hay khoâng? Ñöùc Phaät daïy: - Toát, nhöng ñöùng cho thong thaû chöù ñöøng cuùi xuoáng quaù! Cha meï thieáu nhi laïi baïch Phaät: - Thieáu nhi theá phaùt coù toát khoâng? - Toát, nhöng ñöùng thaúng quaù! Cha meï lieàn baûo: - Con ñöøng ñöùng thaúng quaù, khieán Ñöùc Theá Toân khoâng an oån. Cha meï thieáu nhi baïch Phaät: - Chaùu theá phaùt coù ñöôïc toát khoâng? Ñöùc Phaät noùi: - Toát, nhöng thôû vaøo thoâ quaù! Cha meï Öu-ba-ly lieàn baûo: - Con thôû voâ maïnh quaù, Ñöùc Theá Toân khoâng an oån. Cha meï chaùu laïi baïch Phaät: - Öu-ba-ly theá phaùt coù ñöôïc toát khoâng? Ñöùc Phaät daïy: - Toát, nhöng thôû ra thoâ quaù! Cha meï Öu-ba-ly lieàn baûo: - Con ñöøng thôû ra maïnh quaù, khieán ñöôùc Theá Toân khoâng an oån. Baáy giôø, thieáu nhi Öu-ba-ly thôû ra thôû vaøo, roài khoâng thôû, vaøo ñeä töù thieàn.1>4 Luùc baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo A-nan: - Öu-ba-ly ñaõ vaøo ñeä töù thieàn. OÂng laáy con dao nôi tay cuûa thieáu nhi. A-nan vaâng lôøi Phaät daïy, lieàn laáy con dao. Khi aáy, A-nan laáy ñoà cuõ ñöïng toùc Ñöùc Theá Toân. Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc duøng ñoà cuõ ñöïng toùc Ñöùc Nhö Lai. Neân duøng ñoà môùi ñeå ñöïng, hay duøng y môùi, hoaëc tô luïa, hoaëc y baùt-töù-ñam-lam-baø, hoaëc y ñaàu-ñaàu-la ñeå goùi laïi. 25. Thaùp Phaät Baáy giôø, coù Cuø-ba-ly1>5 töôùng quaân muoán ñeán phöông taây ñeå chinh phaït, ñeán xin raâu toùc cuûa Ñöùc Theá Toân. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät ñoàng yù cho. Vò kia nhaän ñöôïc toùc roài, khoâng bieát cung trí choã naøo.

1>4. Ñeä töù thieàn khoâng coù hôi thôû. 1>5. Cuø-ba-ly .

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 81

Ñöùc Phaät cho pheùp ñeå trong thaùp baèng vaøng, thaùp baèng baïc, thaùp baèng vaät baùu, thaùp baèng taïp baûo, hay duøng tô luïa, hoaëc y baùt-töù-ñam-lam-baø, y ñaàu-ñaàu-la ñeå goùi laïi. Ngöôøi aáy khoâng bieát ñem ñi baèng caùch naøo, Ñöùc Phaät cho pheùp duøng voi ngöïa xe coä ñeå chôû, hoaëc ñoäi treân ñaàu hoaëc vaùc treân vai. Vöông töû ñem toùc cuûa Phaät ñeán choã chinh phaït, ñöôïc ñaéc thaéng. Khi Vöông töû kia trôû veà nöôùc vì Ñöùc Theá Toân xaây thaùp ñeå thôø toùc. Ñaây laø ngoâi thaùp cuûa Ñöùc Theá Toân luùc Ngaøi coøn taïi theá. Caùc Tyø-kheo thöa: - Neáu Ñöùc Theá Toân cho pheùp, chuùng ta gaùnh toùc1>6 Ñöùc Theá Toân ñi thì chuùng ta seõ gaùnh ñi. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät, ñöôïc Ñöùc Phaät cho pheùp. Caùc vò aáy khoâng bieát cung trí nôi choã naøo, Ñöùc Phaät cho pheùp cung trí nôi thaùp baèng vaøng, baèng baïc, thaùp baèng chaâu baùu, thaùp baèng taïp baûo, hay duøng y baùt-töù-ñam-lam baø, y ñaàu-ñaàu-la goùi laïi. Caùc vò aáy khoâng bieát mang ñi baèng phöông tieän naøo, Ñöùc Phaät cho pheùp chôû baèng voi, ngöïa, xe coä, hoaëc

vaùc treân vai hay ñoäi treân ñaàu. Coù vò keïp caùi thaùp Theá Toân döôùi naùch. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò laät ngöôïc y, y quaán coå, y truøm ñaàu, y choaøng caû hai vai hoaëc mang guoác eùp gaùnh thaùp cuûa Ñöùc Theá Toân. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Neân ñeå troáng vai beân phaûi, côûi boû giaøy deùp ñeå vaùc treân vai hay ñoäi treân ñaàu, thaùp Ñöùc Theá Toân maø ñi. Coù vò mang thaùp Ñöùc Theá Toân ñeán choã ñaïi tieåu tieän. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Neân ñeå choã thanh tònh. Coù vò khoâng röûa choã ñaïi tieåu tieän, böng thaùp Ñöùc Theá Toân. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Neân röûa cho saïch roài môùi böng. Coù vò cung trí thaùp Ñöùc Nhö Lai nôi phoøng khoâng toát, mình ôû phoøng toát. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Neân cung trí thaùp Ñöùc Nhö Lai nôi phoøng toát, mình ôû nôi phoøng khoâng toát. Coù vò cung trí thaùp Ñöùc Nhö Lai nôi phoøng döôùi, mình ôû phoøng treân. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Neân cung trí thaùp Ñöùc Nhö Lai nôi phoøng treân, mình ôû phoøng döôùi. Coù vò cuøng nguû moät nhaø vôùi thaùp Ñöùc Nhö Lai. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy.

1>6. Hieåu laø - thaùp thôø toùc.

Coù vò vì muoán giöõ gìn cho chaéc, nhöng e ngaïi khoâng daùm cuøng nguû, Ñöùc Phaät cho pheùp cung trí nôi ñaàu caây truï, hay ñaàu moùc raêng roàng, hoaëc moät beân ñaàu ñeå nguû. Caùc Öu-baø-taéc nghó nhö vaày: Neáu Ñöùc Theá Toân cho pheùp chuùng ta, ngay baây giôø, luùc Ñöùc Theá Toân coøn hieän taïi, xaây thaùp thôø Theâ Toân, thì chuùng ta seõ xaây. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm. Caùc vò aáy khoâng bieát laøm theá naøo. Ñöùc Phaät daïy: - Neân laøm vuoâng hay taùm caïnh hoaëc laøm troøn. Caùc vò aáy laïi khoâng bieát duøng vaät gì ñeå xaây. Ñöùc Phaät daïy: - Neân duøng gaïch ñaù hoaëc caây ñeå laøm. Taát caû nhö treân ñaõ noùi, cho ñeán caùch traûi döôùi ñaát cuõng nhö treân ñaõ noùi. Coù vò caàn traøng phan, Ñöùc Phaät cho pheùp laøm traøng phan, hoaëc traøng sö töû, hay traøng roàng, hoaëc traøng traâu röøng. Tröôøng hôïp xung quanh thaáp khoâng coù haøng raøo, neân traâu deâ ra vaøo, Phaät cho pheùp laøm haøng raøo ñeå ngaên, nhö treân. Baáy giôø, thaùp mieáu cuûa caùc ngoaïi ñaïo thöôøng duøng thöùc aên thöùc uoáng cuùng döôøng. Caùc Öu-baø-taéc nghó: Neáu Ñöùc Theá Toân cho pheùp chuùng ta daâng cuùng nhöõng thöùc aên haûo haïng thì chuùng ta seõ daâng. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät, Ñöùc Phaät cho pheùp, nhö treân. Caùc vò aáy khoâng bieát ai seõ thoï höôûng thöùc aên naøy. Ñöùc Phaät daïy: Vò laøm thaùp thoï höôûng. Khi aáy, thaùp mieáu cuûa caùc ngoaïi ñaïo, ñöôïc hoï trang nghieâm cuùng döôøng, caùc Öu-baø-taéc nghó: Neáu Ñöùc Theá Toân cho pheùp chuùng ta trang nghieâm cuùng döôøng thaùp cuûa Theá Toân thì chuùng ta seõ laøm. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät, ñöôïc Ñöùc Phaät cho pheùp laøm, nhö treân. Coù vò nguû trong thaùp Ñöùc Theá Toân. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nguû nhö vaäy.1>7 Coù vò vì baûo veä thaùp maø e ngaïi khoâng daùm nguû trong thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Vì thuû hoä thì cho pheùp nguû. Coù vò caát chöùa vaät trong thaùp Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc caát chöùa nhö

vaäy.1>8 Coù vò vì muoán baûo ñaûm neân caát chöùa vaät trong thaùp maø e ngaïi, khoâng daùm, nhöng ñöôïc Ñöùc Phaät cho pheùp.

1>7. Tyø-kheo, phaùp chuùng hoïc 60. 1>8. Tyø-kheo, phaùp chuùng hoïc 61.

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 8>

Coù vò mang giaøy deùp vaøo trong thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy.1>9 Coù vò xaùch giaøy deùp vaøo trong thaùp Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Coù vò mang phuù-la vaøo trong thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy.140 Coù vò xaùch phuù-la vaøo trong thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Coù vò e ngaïi khoâng daùm mang phuù-la di quanh (958a1) ngoaøi thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp mang. Coù vò aên döôùi thaùp laøm nhôùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc aên döôùi thaùp.141 Khi caùc Tyø-kheo ñi quanh nôi thaùp, khi ôû nôi phoøng xaù, khi taém nôi ao, taäp hôïp soá ñoâng Taêng, choã chaät khoâng ñuû dung, coù vò e ngaïi khoâng daùm ngoài döôùi thaùp ñeå aên, hoï baûo Ñöùc Theá Toân khoâng cho pheùp ngoài aên döôùi thaùp. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp aên döôùi thaùp. Nhöng ñöøng laøm nhô nhôùp khoâng saïch. Caùc Tyø-kheo khoâng bieát laøm caùch naøo cho khoûi nhôùp. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp, gom nhöõng thöù baát tònh gaàn beân chaân. Khi aên xong ñem ra ngoaøi boû. Coù vò khieâng töû thi ñi qua döôùi thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy.142 Coù vò choân thaây cheát döôùi thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc choân nhö vaäy.14> Coù vò ñoát töû thi döôùi thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc ñoát nhö vaäy. Coù vò ñoát töû thi tröôùc thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò ñoát töû thi xung quanh thaùp, khieán cho muøi hoâi bay vaøo thaùp, vò thaàn hoä thaùp giaän. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc ñoát töû thi xung quanh thaùp khieán muøi hoâi bay vaøo thaùp. Coù vò mang y, giöôøng naèm cuûa ngöôøi cheát ñi qua döôùi thaùp, khieán

1>9. Tyø-kheo, phaùp chuùng hoïc 62.

140. Tyø-kheo, phaùp chuùng hoïc 65.

141. Tyø-kheo, phaùp chuùng hoïc 67

142. Tyø-kheo, phaùp chuùng hoïc 68.

14>. Tyø-kheo, paùhp chuùng hoïc 69.

vò thaàn hoä thaùp giaän. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù Tyø-kheo maëc y phaán taûo, e ngaïi khoâng daùm mang y phaán taûo ñi qua döôùi thaùp vaø noùi Ñöùc Theá Toân coù daïy: - Khoâng cho pheùp mang y ngöôøi cheát ñi qua döôùi thaùp. Caùc Tyøkheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Neáu giaët nhuoäm cho saïch vaø xoâng muøi thôm thì ñöôïc mang ñi qua. Coù vò ñaïi tieåu tieän nôi thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò ñaïi tieåu tieän tröôùc thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Coù vò ñaïi tieåu tieän xung quanh thaùp, khieán muøi hoâi bay vaøo, vò thaàn hoä thaùp giaän. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò xæa raêng döôùi thaùp. Ñöùc Phaät daïy: -

Khoâng ñöôïc xæa nhö vaäy.144 Coù vò xæa raêng tröôùc thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Coù vò xæa raêng xung quanh thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò khaïc nhoå döôùi thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò hæ muõi tröôùc thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò ngoài duoãi chaân tröôùc thaùp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc duoãi chaân nhö vaäy.145 Neáu trong Taêng-giaø-lam ñaày caû thaùp, thì cho pheùp giöõa khoaûng caùch hai thaùp ngoài duoãi chaân. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân ôû taïi nöôùc Caâu-taùt-la, cuøng vôùi moät ngaøn hai traêm naêm möôi Tyø-kheo du haønh trong nhaân gian, ñeán nôi thoân Ñoâtöû Baø-la-moân, moät truù xöù noï, Ñöùc Theá Toân mæm cöôøi. Luùc ñoù, Toân giaû A-nan lieàn nghó: Do nhaân duyeân gì, hoâm nay Ñöùc Theá Toân mæm cöôøi? Khoâng bao giôø Ñöùc Theá Toân khoâng coù nhaân duyeân gì maø mæm cöôøi. Toân giaû lieàn ñeå troáng vai beân phaûi, côûi boû giaøy deùp, ñaàu goái beân phaûi chaám ñaát, chaáp tay thöa:

144. Tyø-kheo, phaùp chuùng hoïc 78 145. Tyø-kheo, phaùp chuùng hoïc 84.

- Baïch Ñöùc Theá Toân! Khoâng bao giôø Theá Toân khoâng coù nhaân duyeân maø mæm cöôøi. Vöøa roài, do nhaân duyeân gì maø Theá Toân mæm cöôøi? Chuùng con nguyeän muoán bieát ñieàu ñoù. Ñöùc Phaät baûo Toân giaû A nan: - Thuôû ñôøi quaù khöù, khi Ñöùc Phaät Ca-dieáp nieát-baøn roài. Baáy giôùi, vua nöôùc Sí-tyø-giaø-thi,146 taïi ñòa ñieåm naøy baûy naêm baûy thaùng baûy ngaøy, sau khi xaây döïng moät thaùp lôùn roài, baûy naêm, baûy thaùng baûy ngaøy thieát laäp ñaïi leã cuùng döôøng. Vua ngoài döôùi boùng maùt nôi hai boä Taêng cuùng böõa côm thöù nhaát. Baáy giôø caùch choã ñoù khoâng xa coù moät noâng phu ñang caøy ruoäng, Ñöùc Phaät ñeán nôi ñoù, laáy moät naém buøn ñem laïi, noùi keä: Daàu duøng traêm ngaøn anh laïc Ñeàu laø vaøng dieâm-phuø-ñaøn Khoâng baèng duøng moät naém buøn Vì Phaät xaây döïng baûo thaùp. Daàu duøng traêm ngaøn naém vaøng Ñeàu laø vaøng dieâm-phuø-ñaøn Khoâng baèng duøng moät naém buøn Vì Phaät xaây döïng baûo thaùp. Daàu duøng traêm ngaøn gaùnh vaøng Ñeàu laø vaøng dieâm-phuø-ñaøn Khoâng baèng duøng moät naém buøn Vì Phaät xaây döïng baûo thaùp. Daàu duøng traêm ngaøn oâm vaøng Ñeàu laø vaøng dieâm-phuø-ñaøn Khoâng baèng duøng moät naém buøn Vì Phaät xaây döïng baûo thaùp. Daàu duøng traêm ngaøn vaùch vaøng Ñeàu laø vaøng dieâm-phuø-ñaøn Khoâng baèng duøng moät naém buøn Vì Phaät xaây döïng baûo thaùp. Daàu duøng traêm ngaøn non (nuùi) vaøng Ñeàu laø vaøng dieâm-phuø-ñaøn Khoâng baèng duøng moät naém buøn Vì Phaät xaây döïng baûo thaùp. Daàu duøng traêm ngaøn nuùi vaøng Ñeàu laø vaøng dieâm-phuø-ñaøn Khoâng baèng duøng moät naém buøn

146. Sí-tyø-giaø-thi .

Vì Phaät xaây döïng baûo thaùp. Baáy giôø, caùc Tyø-kheo, Tyø-kheo-ni, Öu-baø-taéc, Öu-baø-di ñeàu duøng moät naém buøn ñeå nôi choã ñoù, lieàn thaønh moät baûo

thaùp lôùn. Khi aáy, caùc Tyø-kheo lo trong phoøng nhaø coù muøi hoâi. Ñöùc Phaät daïy: - Neân röôùi nöôùc queùt. Neáu vaãn coøn hoâi thì duøng boät höông thoa. Neáu vaãn coøn hoâi thì treo höông thôm boán goùc phoøng nhaø. 26. Taém Theá Toân ôû taïi Tyø-xaù-ly. Khi aáy, chuùng Taêng nhaän ñöôïc nhieàu thöùc aên cuùng döôøng. Caùc Tyø-kheo khoâng töï cheá neân sinh beänh, Ñöùc Phaät baûo neân uoáng thuoác. Coù vò caàn thoå haï thì neân cho thoå haï, coù vò caàn chaùo thì neân cho chaùo, caàn thòt chim röøng thì cho thòt chim röøng. Baáy giôø, Kyø-baø Ñoàng töû trò beänh cho chuùng Taêng, vì Phaät vaø Taêng laøm thuoác thoå haï, naáu chaùo vaø naáu canh thòt chim röøng, khoâng ñuû cung caáp, ñeán choã Ñöùc Theá Toân ñaàu dieän ñaûnh leã saùt chaân, roài ñöùng lui qua moät beân, baïch Ñöùc Phaät: - Kính baïch Ñaïi ñöùc, caùc Tyø-kheo maéc beänh. Neáu caùc vò aáy ñöôïc pheùp taém thì beänh tình seõ thuyeân giaûm. Ñöùc Theá Toân chaáp thuaän baèng caùch im laëng. Kyø-baø Ñoàng töû bieát Ñöùc Phaät cho pheùp roài lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, kính leã saùt chaân Ñöùc Phaät, nhieãu quanh vaø caùo lui. Ñöùc Theá Toân duøng nhaân duyeân naøy taäp hôïp Tyø-kheo Taêng, duøng phöông tieän tuøy thuaän thuyeát phaùp, khen ngôïi haïnh ñaàu-ñaø, ñoan ng- hieâm thieåu duïc tri tuùc, öa xuaát ly vaø baûo caùc Tyø-kheo: - Cho pheùp caùc Tyø-kheo laøm nhaø taém ñeå taém.147 27. UÙp Baùt Baáy giôø, Tyø-kheo Töø Ñòa148 ñeán nöôùc Tyø-xaù-ly. Töø Ñòa cuøng caùc Ly-xa149 laø thaân tình tri thöùc. Caùc Ñaïi Ly-xa150 nghe Tyø-kheo Töø Ñòa ñeán Tyø-xaù-ly, lieàn ñeán thaêm hoûi Tyø-kheo Töø Ñòa, nhöng Töø Ñòa khoâng traû lôøi. Caùc Ly-xa thaáy vaäy hoûi: - Thöa Tröôûng laõo, chuùng toâi coù ñieàu gì xuùc phaïm Ngaøi hay sao, maø Ngaøi khoâng öùng ñaùp nhöõng ñieàu chuùng toâi thaêm hoûi? Töø Ñòa noùi: - Toâi bò Ñaïp-baø-ma-la Töû khinh maïn quaáy nhieãu, maø caùc oâng

147. Heát quyeån 52. 148. Xem Phaàn i, Ch. ii. Taêng-giaø-baø-thi-sa 8 & 9. 149. Caùc ñoaïn tröôùc phieân aâm laø Leâ-xa. 150. Haùn: chö ñaïi Ly-xa ; baûn Haùn hieåu ñaïi laø danh töø chung. Nhöng, ñaïi cuõng coù theå coi laø dòch nghóa töông ñöông Pali Vattha: (thònh vöông, hay taêng tröôûng). Do ñoù, Ñaïi laø teân ngöôøi, moät ngöôøi Ly-xa teân laø Ñaïi, khoâng phaûi hình dung töø. Pali: Vattha-Licchavī.

khoâng hoã trôï cho toâi, thì laøm sao toâi öùng ñaùp nhöõng lôøi thaêm hoûi cuûa oâng ñöôïc. Caùc Ly-xa noùi: - Chuùng toâi yeåm trôï baèng caùch naøo ñeå Ñaïp-baø-ma-la Töû khoûi phaûi xuùc phaïm Ngaøi ? Töø Ñòa noùi: - Caùc oâng chôø khi naøo Phaät vaø chuùng Taêng taäp hôïp ñoâng ñuû, ñeán thöa nhö theá naøy: “Baïch Ñaïi ñöùc, coù vieäc nhö vaày, khoâng thieän, khoâng tuøy thuaän, chaúng phaûi oai nghi, khoâng thích thôøi. Chuùng toâi töôûng nôi ñaây laø thanh tònh an laïc khoâng coù söï khuûng boá, maø ngöôïc laïi nôi ñaây laïi sinh öu naõo, nhö nöôùc sinh ra löûa. Vì sao vaäy? Ñaïp-baø-ma-la Töû xaâm phaïm vôï chuùng toâi. Chuùng Taêng neân hoøa hôïp ñeå taãn xuaát.” Nhö vaäy seõ khoâng khoâng coøn quaáy nhieãu toâi nöõa. Caùc Ly-xa noùi: - Vieäc ñoù ñaâu coù gì khoù. Ñaïi Ly-xa naøy151 ñeán choã Ñöùc Phaät vaø ñaïi chuùng noùi nhö treân. Baáy giôø, Ñaïp-baø-ma-la Töû ngoài caùch Ñöùc Phaät khoâng xa. Ñöùc Phaät bieát maø vaãn hoûi Ñaïp-baø-ma-la Töû: -

Thaày coù nghe caùc Ly-xa naøy noùi khoâng? Thöa: - Baïch Theá Toân, con coù nghe. Theá Toân bieát roõ vieäc ñoù. Ñöùc Phaät noùi vôùi Ñaïp-baø-ma-la Töû: - Thaày khoâng neân traû lôøi nhö vaäy. Thaät thì noùi laø thaät. Doái thì noùi laø doái. Ñaïp-baø-ma-la Töû nghe Ñöùc Phaät noùi vaäy, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, ñeå troáng vai beân phaûi, ñaàu goái beân phaûi chaám ñaát, chaáp tay baïch Phaät: - Töø khi con sinh ra ñeán baây giôø, trong moäng cuõng chöa töøng phaïm daâm, huoáng nöõa laø khi thöùc. Ñöùc Phaät daïy: - Laønh thay! Laønh thay! Ñaïp-baø-ma-la Töû. Ñaây laø caâu traû lôøi hay. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: - Caùc thaày hoûi Ñaïi Ly-xa kia, phaûi chaêng ñaõ vu khoáng Tyø-kheo

151. Vin.ii. 124: Vattha, ngöôøi Licchavī, thaân tình cuûa caùc Tyø-kheo nhoùm Mettiya-bhūmajaka. Nguõ phaàn 26 (T22n1421 tr.174c05): Loâ-di Löïc só töû nghe lôøi Töø Ñòa vu khoáng Tyø- kheo Ñaø-baø .

thanh tònh Ñaïp-baø-ma-la Töû baèng phaùp baát tònh khoâng caên cöù?152 Duøng phaùp baát tònh khoâng cöù ñeå vu khoáng Tyø-kheo thanh tònh thì maéc toäi naëng lôùn. Caùc Tyø-kheo vaâng lôøi Theá Toân, lieàn gaïn hoûi Ñaïi Ly-xa: - OÂng coù theå noùi thaät, vieäc naøy laø theá naøo? Ñöøng duøng phaùp baát tònh khoâng caên cöù ñeå vu khoáng Ñaïp-baø-ma-la Töû. Duøng phaùp baát tònh khoâng caên cöù ñeå vu khoáng Tyø-kheo thanh tònh thì maéc toäi naëng lôùn. Caùc Ñaïi Ly-xa bò caùc Tyø-kheo caät vaán lieàn noùi nhö sau: - Ñaïp-baø-ma-la Töû thanh tònh khoâng coù söï baát tònh haïnh. Vieäc naøy do Tyø-kheo Töø Ñòa baûo toâi noùi nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo nghe, trong ñoù coù vò thieåu duïc tri tuùc, soáng khoå haïnh, öa hoïc giôùi, bieát hoå theïn, hieàm traùch Ñaïi Ly-xa: Ñaïp-baø-ma-la Töû thaät khoâng laøm baát tònh haïnh, taïi sao laïi duøng voâ caên baát tònh ñeå vu khoáng? Caùc Tyø-kheo ñeán choã Ñöùc Theá Toân, ñaàu maët kính leã saùt chaân, ñem nhaân duyeân naøy baïch ñaày ñuû leân Ñöùc Theá Toân. Ñöùc Theá Toân taäp hoïp Tyø-kheo Taêng duøng voâ soá phöông tieän quôû traùch Ñaïi Ly-xa: - OÂng laøm ñieàu sai quaáy, khoâng phaûi haïnh tuøy thuaän, chaúng phaûi haïnh thanh tònh.15> Taïi sao duøng phaùp voâ caên baát tònh ñeå vu khoáng Ñaïp- baø-ma-a Töû? Duøng voâ soá phöông tieän quôû traùch roài, Ñöùc Phaät baûo caùc Tyø- kheo: - Töø nay veà sau, keát cho Ñaïi Ly-xa phaùp phuùc baùt,154 khoâng tôùi lui noùi chuyeän, baèng phaùp baïch nhò yeát-ma. Nhaø baïch y coù naêm phaùp155 neân trao cho phaùp phuùc baùt: Khoâng hieáu thuaän cha, khoâng hieáu thuaän meï, khoâng kính Sa-moân, khoâng kính Baø-la-moân, khoâng cung söï Tyø-kheo. Neáu ai phaïm vaøo naêm phaùp nhö vaäy thì neân trao cho phaùp phuùc baùt. Vaø coù naêm phaùp khoâng neân trao cho phaùp phuùc baùt: Hieáu thuaän cha, hieáu thuaän meï, cung kính Sa-moân, cung kính Baø-la-moân, kính söï Tyø-kheo. Neáu ai coù naêm phaùp nhö vaäy thì khoâng trao cho phaùp phuùc baùt. 152. Voâ caên baát tònh phaùp ; ôû ñaây ñöôïc hieåu laø phaùp phi tònh haïnh khoâng caên cöù. Toäi danh chính xaùc laø - vu khoáng baèng Ba-la-di khoâng caên cöù. 15>. Vaên thuaät theo quaùn tính truyeàn khaåu. Khoâng theå khieån traùch cö syõ baèng nhöõng lôøi khoâng phuø hôïp nhö vaây. 154. Phuùc

baùt ; uùp baùt. Pali: Patta nikkujjatum. 155. Luaät Pali, Vin. ii. 125, coù taùm ñieàu: khieán Tyø-kheo maát lôïi döôõng (bhikkhūna alābhāya), khieán Tyø-kheo maát lôïi ích (anatthāya), khieán Tyø-kheo maát choã ôû (avāsāya), maéng chöôûi Tyø- kheo (bhukkhū akkosati paribhāsati)), gaây chia reõ Tyø-kheo (bhikkhū bhikkhūhi bhedeti), huyû baùng Phaät (buddhassa avañña bhāsati), huyû baùng Phaùp, huyû baùng Taêng.

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 89

Laïi coù möôøi phaùp chuùng Taêng neân trao cho phaùp phuùc baùt: Maéng chöûi Tyø-kheo, laøm cho Tyø-kheo bò toån giaûm, laøm cho khoâng lôïi ích, phöông tieän khieán cho khoâng coù truù xöù, gaây xaùo troän cho Tyø-kheo, tröôùc Tyø-kheo noùi xaáu Phaät-phaùp-taêng, duøng phaùp voâ caên baát tònh vu khoáng Tyø-kheo, phaïm Tyø-kheo-ni. Ai phaïm vaøo möôøi phaùp nhö vaäy, thì taêng neân trao cho phaùp phuùc baùt. Nhö vaäy, coù chín, taùm, baûy, saùu, naêm, boán, ba, hai, moät phaùp156 laø maéng chöûi Tyø-kheo, neáu phaïm vaøo moät trong möôøi phaùp, Taêng caàn phaûi taùc phaùp phuùc baùt. Theo theå thöùc sau: Trong chuùng neân sai moät vò coù khaû naêng taùc phaùp yeát-ma, döïa theo söï vieäc xaûy ra nhö treân maø taùc baïch. - Ñaïi ñöùc Taêng xin laéng nghe! Ñaïp-baø-ma-la Töû thanh tònh, maø Ñaïi Ly-xa duøng phaùp Ba-la-di khoâng caên cöù ñeå vu khoáng. Neáu thôøi gian thích hôïp ñoái vôùi Taêng, Taêng chaáp thuaän. Nay taêng vì Ñaïi Ly-xa taùc phaùp phuùc baùt, khoâng lui tôùi quan heä nöõa. Ñaây laø lôøi taùc baïch. - Ñaïi ñöùc Taêng xin laéng nghe! Ñaïp-baø-ma- la Töû thanh tònh, maø Ñaïi Ly-xa duøng phaùp Ba-la-di khoâng caên cöù ñeå vu khoáng. Nay Taêng taùc phaùp phuùc baùt, khoâng lui tôùi quan heä nöõa. Caùc Tröôûng laõo naøo ñoáng yù Taêng vì Ñaïi Ly-xa taùc phaùp phuùc baùt, khoâng quan heä nöõa, thì im laëng. Ai khoâng ñoàng yù xin noùi. - Taêng ñaõ ñoàng yù vì Ñaïi Ly-xa taùc yeát-ma phuùc baùt, khoâng lui tôùi quan heä nöõa.Taêng ñoàng yù neân im laëng. Vieäc naøy ñöôïc ghi nhaän nhö vaäy. Cho pheùp, sai söù giaû ñeán choã Ñaïi Ly-xa noùi: - Taêng vì oâng taùc phaùp phuùc baùt, khoâng tôùi lui quan heä,157 baèng phaùp baïch nhò yeát-ma roài. Ngöôøi coù ñuû taùm phaùp naøy neân sai ñeán: Coù khaû naêng nghe, coù khaû naêng noùi, töï mình hieåu roõ, coù khaû naêng khieán ngöôøi khaùc hieåu roõ, coù khaû naêng thoï giaùo, coù khaû naêng ghi nhôù, khoâng nhaàm laãn, phaân bieät ñöôïc nghóa toát xaáu. Ngöôøi naøo coù taùm phaùp nhö vaäy neân sai laøm söù giaû cho Taêng. Phaät noùi keä: Neáu ôû trong ñaïi chuùng Taâm khoâng coù khieáp nhöôïc Lôøi noùi cuõng khoâng theâm Thoï giaùo khoâng theâm bôùt.

156. Töø phaïm caû 10 ñieàu, cho ñeán chæ phaïm 1 ñieàu. 157. Pali: asabhogam sanghena, khoâng coäng söï vôùi Taêng.

90 BOÄ LUAÄT TAÄP 4

Noùi khoâng coù laãn loän Bò hoûi khoâng dao ñoäng: Tyø-kheo coù nhö vaäy Coù theå ñöôïc Taêng sai. Toân giaû A-nan coù taùm phaùp nhö vaäy. Cho pheùp baïch nhò yeát-ma Taêng sai laøm söù giaû, ñeán noùi vôùi Ñaïi Ly-xa: Nay ñaõ Taêng trao cho

oâng phaùp phuùc baùt, khoâng tôùi lui quan heä. Trong chuùng neân sai moät vò coù khaû naêng taùc phaùp yeát-ma, döïa theo söï vieäc treân taùc baïch: - Ñaïi ñöùc Taêng xin laéng nghe! Neáu thôøi gian thích hôïp ñoái vôùi Taêng, Taêng chaáp thuaän. Nay taêng sai A-nan vì Taêng laøm söù giaû, ñeán choã Ñaïi Ly-xa noùi: “Nay ñaõ Taêng trao cho oâng phaùp phuùc baùt, khoâng tôùi lui quan heä.” Ñaây laø lôøi taùc baïch. - Ñaïi ñöùc Taêng xin laéng nghe! Nay Taêng sai A-nan vì Taêng laøm söù giaû ñeán choã Ñaïi Ly-xa noùi: “Nay Taêng ñaõ trao cho oâng phaùp phuùc baùt, khoâng tôùi lui quan heä.” Caùc Tröôûng laõo naøo chaáp thuaän Taêng sai A- nan vì Taêng laøm söù giaû thì im laëng. Vò naøo khoâng ñoàng yù xin noùi. Taêng ñaõ ñoàng yù sai A-nan vì Taêng laøm söù giaû, ñeán choã Ñaïi Ly-xa noùi: “Nay Taêng ñaõ trao cho oâng phaùp phuùc baùt, khoâng tôùi lui quan heä.” Taêng ñoàng yù neân im laëng. Vieäc naøy ñöôïc ghi nhaän nhö vaäy. Baáy giôø, Toân giaû A-nan khoaùc y böng baùt ñeán nhaø Ñaïi Ly-xa. Khi aáy Ñaïi Ly-xa ñang ñöùng döôùi cöûa chaûi toùc. Töø xa oâng thaáy A-nan ñeán neân voäi vaøng thu doïn duïng cuï chaûi toùc, nghinh ñoùn A-nan, baïch: - Laønh thay Ñaïi ñöùc! Môøi Ñaïi ñöùc vaøo nhaø. Toân giaû A-nan traû lôøi: - Toâi khoâng ñöôïc vaøo nhaø oâng, nhaän choã ngoài vaø thöùc aên cuùng döôøng. Ly-xa thöa: - Taïi sao vaäy, thöa Ñaïi ñöùc A-nan? Ñaùp: - Taêng ñaõ vì oâng taùc phaùp phuùc baùt, khoâng tôùi lui quan heä. Ly-xa hoûi: - Vì lyù do gì? Toân giaû A-nan lieàn ñem söï vieäc trình baøy laïi. Ly-xa lieàn thoát leân: - Ñaïi ñöùc A-nan ôi, nhö vaäy laø gieát con roài! Ly-xa lieàn ngaát xæu, teù xuoáng ñaát. Moät hoài laâu môùi tænh laïi, laáy tay chuøi nöôùc maét, baïch vôùi Toân giaû A-nan: - Con phaûi laøm sao ñeå ñöôïc giaûi yeát-ma, ñöôïc tôùi lui quan heä? Toân giaû A-nan noùi: - OÂng neân ñeán saùm hoái chuùng Taêng.

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 91

Ñaïi Ly-xa tuøy thuaän chuùng Taêng, khoâng daùm traùi nghòch, ñeán Taêng xin giaûi yeát-ma phuùc baùt, ñeå ñöôïc tôùi lui. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Neáu Ñaïi Ly-xa ñaõ tuøy thuaän chuùng Taêng khoâng daùm traùi nghòch, ñeán taêng xin giaûi yeát-ma phuùc baùt, ñeå chö taêng tôùi lui quan heä, thì neân xaû baèng phaùp baïch nhò yeát-ma. Trong chuùng neân sai moät vò coù khaû naêng taùc yeát-ma, döïa theo söï vieäc treân taùc baïch: - Ñaïi ñöùc Taêng xin laéng nghe! Nay Taêng vì Ñaïi Ly-xa giaûi phaùp phuùc baùt khoâng tôùi lui quan heä, vì ñaõ tuøy thuaän chuùng Taêng khoâng daùm traùi nghòch, ñeán Taêng xin giaûi yeát-ma phuùc baùt khoâng tôùi lui quan heä. Ñaây laø lôøi taùc baïch. - Ñaïi ñöùc Taêng xin laéng nghe! Taêng ñaõ vì Ñaïi Ly-xa taùc yeát-ma phuùc baùt khoâng tôùi lui quan heä. Nay ngöôøi aáy ñaõ tuøy thuaän chuùng Taêng khoâng daùm traùi nghòch, ñeán Taêng xin giaûi yeát-ma phuùc baùt khoâng tôùi lui quan heä. Nay Taêng vì Ñaïi Ly-xa giaûi yeát-ma phuùc baùt ñeå tôùi lui quan heä. Caùc Tröôûng laõo naøo ñoàng yù, Taêng vì Ñaïi Ly-xa giaûi phaùp yeát-ma phuùc baùt ñeå tôùi lui quan heä thì im laëng. Vò naøo khoâng ñoàng yù xin noùi. - Taêng ñaõ chaáp thuaän vì Ñaïi Ly-xa giaûi yeát-ma phuùc baùt ñeå tôùi lui quan heä roài neân im laëng. Vieäc naøy ñöôïc ghi nhaän nhö vaäy. 28. Yeát-Ma Trì Gaäy Baáy giôø, Ca-löu-ñaø-di ôû taïi A-lan-nhaõ, ñoát coû nôi ñöôøng ñi, ngoïn löûa chaùy maïnh lan traøn chaùy luoân caû khu vöôøn Loäc uyeån

cuûa vua Ba- tö-naëc, khieán cö só cô hieàm: Sa-moân Thích töû khoâng bieát hoå theïn, ñoaïn maïng chuùng sinh, maø töï xöng toâi bieát chaùnh phaùp. Nhöng nhö vaäy coù gì laø chaùnh phaùp, trong khi ñoát vöôøn Loäc uyeån cuûa vua? Caùc Tyø-kheo ñeán baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc ñoát nhö vaäy. Baáy giôø, coù caùc Tyø-kheo treân ñöôøng ñi coù coû, caùc ngaøi ñeà phoøng vaø e ngaïi, Ñöùc Phaät cho pheùp duøng tre ñeø leân coû, hoaëc ñaù hay caây ñeø leân treân. Khi aáy, beân ngoaøi Kyø-hoaøn löûa chaùy röøng traøn lan. Caùc Tyø-kheo khoâng bieát laøm caùch naøo, lieàn baïch Phaät. Ñöùc Phaät cho pheùp doïn troáng moät khoaûng coû, hoaëc ñaøo haàm laøm cho giaùn ñoaïn, hay duøng ñaát daäp cho taét ngoïn löûa. Trong khi lo toan löûa ñoát coù moät Tyø-kheo giaø yeáu khoâng coù caây gaäy ñeå ñi, khoâng coù ñaõy ñöïng baùt, vò aáy töï nghó ta phaûi laøm theá naøo ñaây? Vò aáy lieàn baïch vôùi caùc Tyø-kheo. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: Cho pheùp Taêng vì Tyø-kheo giaø yeáu kia cho söû duïng gaäy vaø

ñaõy ñöïng baùt,158 baèng phaùp baïch nhò yeát-ma nhö sau: Trong chuùng neân sai moät vò coù khaû naêng taùc yeát-ma, döïa theo söï vieäc treân taùc baïch: - Ñaïi ñöùc taêng xin laéng nghe! Tyø-kheo naøy teân laø... giaø yeáu, khoâng theå ñi ñaâu neáu khoâng coù ñaõy ñöïng baùt, khoâng coù gaäy. Vò kia ñeán xin Taêng ñöôïc söû duïng gaäy vaø ñaõy ñöïng baùt. Neáu thôøi gian thích hôïp ñoái vôùi Taêng, Taêng chaáp thuaän cho pheùp Tyø-kheo giaø yeáu teân... naøy söû duïng gaäy vaø ñaõy ñöïng baùt. Ñaây laø lôøi taùc baïch. - Ñaïi ñöùc Taêng xin laéng nghe! Tyø-kheo naøy teân laø... giaø yeáu, khoâng theå khoâng ñi ñaâu neáu khoâng coù gaäy vaø ñaõy ñöïng baùt. Nay ñeán Taêng xin söû duïng gaäy vaø ñaõy ñöïng baùt. Nay Taêng cho Tyø-kheo naøy söû duïng gaäy vaø ñaõy ñöïng baùt. Caùc Tröôûng laõo naøo ñoàng yù Taêng cho Tyø-kheo giaø yeáu teân... söû duïng gaäy vaø ñaõy ñöïng baùt thì im laëng. Vò naøo khoâng ñoàng yù thì xin noùi. - Taêng ñaõ chaáp thuaän cho Tyû kheo... söû duïng gaäy vaø ñaõy ñöïng baùt roài. Taêng chaáp thuaän neân im laëng. Vieäc naøy ñöôïc ghi nhaän nhö vaäy. 29. Im Laëng Cho Qua Baáy giôø, Xaù-lôïi-phaát thaáy khi chuùng Taêng taùc phi phaùp yeát-ma, coù ngöôøi khoâng ñoàng yù, nhöng muoán im laëng ñeå cho qua. Ñöùc Phaät daïy: Cho pheùp im laëng. Coù naêm phaùp khoâng neân im laëng: Nhö phaùp yeát-ma maø khoâng ñoàng yù, im laëng cho qua. Coù baïn taùn thaønh söï ñoàng yù, cuõng im laëng cho qua. Thaáy toäi nhoû maø im laëng. Ngöôøi taùc bieät truï maø im laëng. Treân giôùi tröôøng maø im laëng. Naêm phaùp nhö vaäy maø im laëng laø phi phaùp. Coù naêm phaùp neân im laëng: Thaáy ngöôøi khaùc phi phaùp neân im laëng. Khoâng coù ñoàng baïn neân im laëng. Phaïm troïng neân im laëng. Ñoàng truù neân im laëng. Taïi phaïm vi ñoàng truù neân im laëng. Naêm phaùp nhö vaäy neân im laëng. Coù naêm phaùp neân hoøa hôïp: Neáu nhö phaùp neân hoøa hôïp. Neáu im laëng cho qua. Neáu giöõ duïc. Neáu nghe töø ngöôøi ñaùng tin caäy. Neáu tröôùc ñaõ ôû trong im laëng maø ngoài. Naêm vieäc nhö vaäy neân hoøa hôïp. 30. Chuùc Laønh - Theà Thoát 1. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân taïi Kyø-hoaøn ñang noùi phaùp cho voâ soá Tyø-kheo, boãng nhieân Ngaøi nhaûy muõi. Caùc Tyø-kheo lieàn chuù nguyeän: Caàu cho tröôøng thoï!159 Caùc Tyø-kheo,

Tyø-kheo-ni, Öu-baø-taéc, Öu-baø-di cuõng ñoàng noùi, -

158. Ñoaïn naøy lieân heä vôùi vieäc Baùt-nan-ñaø treo baùt vaøo gaäy roài quaûy ñi, ôû treân 159. Moät taäp quaùn meâ tín phoå bieán, khi coù chuyeän baát thöôøng, ngöôøi ta caàu nguyeän vaø chuùc laønh.

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 9>

Caàu cho tröôøng thoï! Ñaïi chuùng trôû thaønh naùo nhieät. Phaät noùi: - Khoâng ñöôïc chuùc nhö vaäy.160 Baáy giôø, coù cö só nhaûy muõi, caùc Tyø-kheo e ngaïi khoâng daùm chuùc laønh - soáng laâu. Caùc cö só ñeàu cô hieàm noùi: Chuùng toâi nhaûy muõi maø caùc Tyø-kheo khoâng chuù nguyeän cho soáng laâu. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp chuù nguyeän soáng laâu.161 Baáy giôø, caùc cö só kính leã Tyø-kheo. Tyø-kheo e ngaïi khoâng noùi lôøi chuùc laønh soáng laâu, vì Ñöùc Theá Toân khoâng cho pheùp Tyø-kheo chuù nguyeän. Caùc cö só cô hieàm noùi: Chuùng toâi kính leã Tyø-kheo, Tyø-kheo khoâng chuù nguyeän cho chuùng toâi soáng laâu. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp noùi leân lôøi chuù nguyeän soáng laâu. 2. Baáy giôø, Nhoùm saùu Tyø-kheo vì moät vieäc nhoû maø theà: Neáu toâi laøm nhö vaäy seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh; khoâng sinh trong Phaät phaùp. Neáu ngöôøi khaùc laøm nhö vaäy, cuõng seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh, khoâng sinh trong Phaät phaùp.162 Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc theà nhö vaäy. Cho pheùp noùi nhö vaày: Neáu toâi coù laøm vieäc nhö vaäy thì Nam-moâ Phaät. Neáu ngöôøi kia coù laøm vieäc nhö vaäy thì cuõng Nam-moâ Phaät. 31. Giaây Nòt Baáy giôø, nhoùm saùu Tyø-kheo chöùa caát giaây löng maø ôû ñaàu ñaët tai naám.16> Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Coù vò chöùa caát giaây giaøy. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Nhoùm saùu Tyø-kheo laïi chöùa caát giaây ñai xaø-ñeà-ra.164 Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Coù vò chöùa caát giaây ñai taùn dieân.165 Ñöùc Phaät daïy:

160. Cf. Vin.ii. 140: Phaät noùi, - Caùc ngöôi chuùc soáng laâu, coù ai cheát hay soáng vì vaäy chaêng? 161. Vin.ii. 140: Gihī bhikkhave magalikā, Naøy caùc Tyø-kheo, ñoù laø söï chuùc laønh cuûa ngöôøi theá tuïc. 162. Xem Tyø-kheo-ni, Ba-daät-ñeà 88. 16>. Cf. Vin. ii. 1>6, quy ñònh veà giaây thaét löng (kāyabandha): Tyø-kheo vaøo tuï laïc khaát thöïc maø khoâng coù thaét löng, phaïm Ñoät-kieát-la. Luïc quaàn Tyø-kheo laøm giaây nòt beän (kalbuka), coù hình ñaàu raén nöôùc (dettubhaka), coù hình caùi troáng (muraja), gaén caùc khoen tai. 164. Xaø-ñeà-na . Skt. janila: ñai beän? Xem cht.
112 döôùi 165. Taùn dieân : ñai coù tua reûo? Xem cht. 112 döôùi.

94 BOÄ LUAÄT TAÄP 4

- Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Caùc oâng laø nhöõng ngöôøi ngu si, traùnh nhöõng ñieàu ta caám cheá, laïi ñi laøm caùc vieäc khaùc. Töø nay veà sau, taát caû caùc loaïi giaây nhö vaäy khoâng ñöôïc söû duïng.166 Baáy giôø, nhoùm saùu Tyø-kheo laïi caát chöùa loaïi giaây vöøa daøi vöøa roäng. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy, cho pheùp laøm giaây löng roäng ba ngoùn tay, daøi ñuû quaán ba voøng vaøo löng. Nhoùm saùu

Tyø-kheo laïi nhuoäm giaây löng maøu thöïc. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Vò kia laøm giaây ñai gaám. Phaät noùi: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Coù vò laøm giaây löng maøu traéng. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Cho pheùp laøm giaây löng baèng maøu ca sa. 32. Goám Baáy giôø, coù ngöôøi thôï goám tin öa Phaät phaùp, laøm caùc thöù ñoà duøng cuùng cho caùc Tyø-kheo. Tyø-kheo khoâng daùm nhaän, baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp nhaän. Coù ba loaïi ñoà khoâng neân caát chöùa: Giöôøng ngoài baèng saønh, hoäc baèng saønh; thöng, ñaáu, haïp baèng saønh. Baáy giôø, Baït-nan-ñaø Thích töû ñeán nhaø thôï ñoà goám, ngoài treân ñoà saønh, bò tröôït teù, laøm vôõ ñoà, vaø naèm ngöûa loä hình. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc ngoài treân ñoà saønh. Cuõng khoâng neân ngoài gaáp ñuøi nôi nhaø baïch y. 33. Chuù Thuaät Baáy giôø, nhoùm saùu Tyø-kheo tuïng thö chuù, buøa kieát hung cuûa ngoaïi ñaïo ñeå an trí nhaø, chuù chi tieát, chuù saùt-lôïi, chuù thi-baø-la, chuù bieát ngöôøi soáng cheát toát xaáu, chuù hieåu roõ caùc thöù aâm thanh.167 Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Phaät baûo: - Khoâng ñöôïc tuïng nhö vaäy. Coù vò daïy ngöôøi khaùc. Phaät baûo: - Khoâng ñöôïc daïy nhö vaäy.

166. Tham chieáu, Pali, Vin.ii. 1>6: Phaät cho pheùp hai loaïi ñai, pattika: ñai baèng giaûi daøi; sūkaranta: ñai hình ñuoâi heo? Haùn dòch Nam truyeàn dòch laø bieân ñaùi : ñai beän. Baûn Anh, boû troáng, noùi laø khoâng dòch ñöôïc. 167. Xem, Tyø-kheo-ni, Ba-daät-ñeà 107 & 108.

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 95

Vò kia duøng ngheà naøy ñeå nuoâi soáng. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc soáng nhö vaäy.168 34. Raêng-Löôõi 1. Baáy giôø, caùc Tyø-kheo bò hoâi mieäng, Ñöùc Phaät baûo neân xæa raêng. Khoâng xæa raêng coù naêm ñieàu loãi: Mieäng hoâi, khoâng phaân bieät muøi vò, taêng theâm söùc noùng, khoâng daãn thöïc, maét khoâng saùng. Ñoù laø naêm ñieàu loãi cuûa khoâng xæa raêng. Xæa raêng coù naêm ñieàu lôïi ích: Mieäng khoâng hoâi, phaân bieät ñöôïc muøi vò, tieâu söùc noùng, daãn thöïc, maét saùng. Ñoù laø naêm ñieàu lôïi cuûa vieäc xæa raêng. Ñöùc Theá Toân cho pheùp xæa raêng. Vò kia duøng caây daøi xæa raêng. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy, daøi nhaát laø moät gang tay.169 Coù vò xæa baèng caây hieám coù.170 Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc xæa nhö vaäy. Coù vò xæa baèng loaïi laù taïp. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc xæa nhö vaäy. Coù vò xæa toaøn baèng voû. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Coù Tyø-kheo xæa baèng caây taêm ngaén, khi thaáy Ñöùc Phaät, vì cung kính neân nuoát vaøo, bò beänh. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Ngaén nhaát laø boán ngoùn tay. Coù vò xæa nôi choã nhieàu ngöôøi, hoaëc nôi nhaø maùt, nôi nhaø aên, nôi nhaø kinh haønh, caùc Tyø-kheo thaáy gôùm baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Coù ba vieäc neân laøm nôi choã khuaát: Ñaïi tieän, tieåu tieän vaø xæa raêng. Ba vieäc naøy neân laøm choã khuaát. 2. Baáy giôø, coù caùc Tyø-kheo treân löôõi coù nhieàu chaát baån, Ñöùc Phaät cho pheùp duøng caây naïo löôõi ñeå naïo. Coù vò duøng caây quí baùu laøm caây naïo löôõi. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy, cho pheùp duøng söøng, xöông, ñoàng, saét, baïch laïp, thieát, keõm, coû xaù la, tre, truùc, caây ñeå laøm. Coù vò

khoâng röûa maø naïo, Tyø-kheo khaùc thaáy gôùm. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Coù vò röûa roài khoâng ñeå khoâ, ñem duøng neân bò hö. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo khi aên, thöùc aên nheùt vaøo keõ raêng. Phaät cho pheùp

168. Xem, Tyø-kheo-ni, Ba-daät-ñeà 169 & 170. 169. Pali, Vin.ii. 1>8: daøi nhaát laø 8 ngoùn tay. Ngaén nhaát laø 4 ngoùn tay. 170. Töôùc döông chi kyø . Chöa roõ nghóa.

duøng vaät gì ñeå moùc ra. Coù vò duøng ñoà quí ñeå laøm. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc duøng vaät quí baùu ñeå laøm, neân duøng xöông, söøng cho ñeán tre, truùc caây ñeå laøm. Coù vò duøng roài maø khoâng röûa ñem caát, caùc Tyø- kheo thaáy gôùm. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Neân röûa roài môùi caát. Coù vò röûa roài khoâng ñeå khoâ, ñem caát bò hö. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Phaûi ñeå khoâ roài môùi caát. >. Caùc Tyø-kheo loã tai bò baån. Phaät cho pheùp duøng caùi moùc tai ñeå moùc. Coù vò duøng vaät quyù baùu ñeå laøm. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc laøm nhö vaäy. Neân duøng xöông, söøng, cho ñeán truùc, tre, caây ñeå laøm. Coù vò duøng roài khoâng röûa ñem caát, caùc Tyø-kheo khaùc thaáy gôùm. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy, neân röûa roài môùi caát. Coù vò khoâng ñeå khoâ maø ñem caát bò hö. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö vaäy. Neân ñeå khoâ roài môùi caát. 35. Nuoâi Caàm Thuù Phaät ôû taïi nöôùc Xaù-veä. Khi aáy, caùc Tyø-kheo nuoâi nhieàu chim, keùc, saùo; ñaàu ñeâm, cuoái ñeâm keâu la inh oûi, naùo loaïn caùc Tyø-kheo ngoài thieàn. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nuoâi caùc loaøi chim nhö vaäy. Theá Toân ôû taïi Caâu-thieåm-di. Baït-nan-ñaø Thích töû nuoâi choù. Thaáy caùc Tyø-kheo, noù suûa. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nuoâi. Theá Toân ôû taïi nöôùc Baø-kyø-ñeà. Tyø-kheo Tyø-xaù-ly Baø-xaø Töû171 nuoâi moät con gaáu. Noù xeù y, laøm beå baùt, raùch toïa cuï, hö oáng ñöïng kim, thaäm chí laøm cho Tyø-kheo bò thöông nôi thaân theå. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nuoâi. Theá Toân ôû taïi nöôùc Tyø-xaù-ly. Baáy giôø coù caùc Ly-xa côõi voi, ngöïa, xe coä, caàm ñao kieám ñeå ngoaøi cöûa chuøa, vaøo trong thaêm hoûi Ñöùc Theá Toân. Nhoùm saùu Tyø-kheo ra ngoaøi chuøa, côõi voi, ngöïa, xe coä vaø laáy göôm ñao cuûa hoï cuøng nhau vui ñuøa. Caùc cö só thaáy cô hieàm noùi: Sa- moân Thích töû khoâng bieát hoå theïn, khoâng bieát yeåm tuùc, neân môùi côõi voi, ngöïa, xe coä vaø caàm ñao kieám ñuøa giôõn nhö quoác vöông ñaïi thaàn. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Tyø-kheo khoâng ñöôïc côõi voi, ngöïa, xe coä ñeå ñuøa giôõn. Tyø-kheo cuõng khoâng ñöôïc caàm ñao kieám nhö vaäy.

171. Baø-xaø Töû . Treân kia, phieân aâm laø Baït-xaø-Töû.

Baáy giôø, coù caùc Tyø-kheo baäc thöôïng toïa giaø beänh khoâng theå töø truù xöù naøy ñeán truù xöù kia, nhöng vì e ngaïi khoâng daùm côõi ngöïa. Ñöùc Phaät daïy: -

Cho pheùp ñi baèng loaïi xe keùo, hoaëc do ñaøn oâng keùo hay do suùc sinh loaøi ñöïc keùo. Vò kia bò maïng naïn, phaïm haïnh naïn, e ngaïi khoâng daùm cöõi ngöïa chaïy troán. Ñöùc Phaät daïy: - Neáu coù nhöõng tröôøng hôïp nhö vaäy, cho pheùp cöõi voi, ngöïa ñeå troán. Baáy giôø, coù baïch y ñem ñao kieám ñeán gôûi nhôø caùc Tyø-kheo caát. Caùc Tyø-kheo e ngaïi khoâng daùm nhaän vì Ñöùc Theá Toân khoâng cho pheùp caàm ñao kieám, baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp, vì ñaøn-vieät caàn söï kieân coá neân nhaän caát. 36. Öu-Ñaø-Dieân Theá Toân ôû taïi nöôùc Caâu-thieåm-di. Baáy giôø vua Öu-ñaø-dieân172 laø baïn thaân quen vôùi Taân-ñaàu-loâ.17> Sôùm chieàu vua thöôøng hay ñeán thaêm vieáng. Baáy giôø, coù moät vò ñaïi thaàn Baø-la-moân baát tín, ñeán vua taâu: - Taïi sao Ñaïi vöông sôùm chieàu ñeán thaêm vieáng con ngöôøi laøm ngheà haï tieän aáy? Thaáy vua khoâng ñöùng daäy chaøo. Vua traû lôøi: - Saùng sôùm ngaøy mai ta seõ ñeán. Neáu vaãn khoâng ñöùng daäy, seõ gieát. Saùng sôùm ngaøy hoâm, sau vua ñeán choã Taân-ñaàu-loâ. Töø xa Taân- ñaàu-loâ thaáy vua ñeán, lieàn nghó: - Hoâm nay vua ñeán vôùi aùc taâm, neáu ta khoâng ñöùng daäy thì vua seõ gieát. Neáu ta ñöùng daäy thì vua seõ maát vöông vò. Khoâng ñöùng daäy, ta bò maát maïng, vua ñoïa ñòa nguïc. Ta coù neân laøm cho vua ñoïa vaøo ñòa nguïc chaêng? Ta chæ laøm cho vua maát cöông vò thoâi chaêng? Ta quyeát ñònh thaø laøm cho vua maát vöông vò, coøn hôn laø laøm cho vua phaûi ñoïa ñòa nguïc. Nghó xong, Taân-ñaàu-loâ lieàn ñöùng daäy, ra ngoaøi xa ñoùn chaøo vaø leân tieáng thaêm hoûi tröôùc: - Laønh thay, Ñaïi vöông! Vua lieàn hoûi: - Hoâm nay sao thaày laïi ñöùng daäy ñoùn chaøo?

172. Öu-ñaø-dieân . Pali: Udena, vua nöôùc Kosambī. Truyeän keå trong Phaùp cuù truyeän Pali, Dhp. 21 (Dhp.A.1. 161). 17>. Pali, Pittola-Bhāradvāja, con trai cuûa vò Baø-la-moân tö teá cuûa vua Udena.

Taân-ñaàu-loâ traû lôøi: - Toâi vì vua neân ñöùng daäy chaøo hoûi. Vua hoûi: - Hoâm qua, sao Thaày laïi khoâng ñöùng daäy chaøo? Taân-ñaàu-loâ traû lôøi: - Hoâm qua, toâi cuõng vì vua neân khoâng ñöùng daäy chaøo. Vua hoûi tieáp: - Taïi sao vì traãm? Taân-ñaàu-loâ noùi: - Hoâm qua, vua ñeán vôùi thieän taâm. Ngaøy nay, vua ñeán vôùi aùc taâm. Neáu toâi khoâng ñöùng daäy chaøo thì vua seõ gieát. Neáu vua gieát toâi thì vua chaéc chaén phaûi ñoïa vaøo ñòa nguïc. Toâi nghó: Vôùi aùc taâm, vua ñeán. Neáu toâi khoâng ñöùng daäy, vua seõ gieát toâi. Neáu toâi ñöùng daäy, vua aét maát vöông vò. Neáu ñeå cho vua gieát toâi thì aét vua ñoïa vaøo ñòa nguïc. Thaø ñeå vua maát vöông vò, chöù khoâng ñeå vua phaûi ñoïa ñòa nguïc. Toâi nghó nhö vaäy neân ñöùng daäy. Vua hoûi: Traãm seõ maát vöông vò phaûi khoâng? Taân-ñaàu-loâ traû lôøi: Vua seõ maát. Vua laïi hoûi: Bao laâu seõ maát? Ñaùp: Trong voøng baûy ngaøy seõ maát. Vua lieàn trôû veà Caâu-thieåm-di söûa chöõa thaønh trì, tích tröû löông thöïc, cuûi ñuoác; taäp trung binh töôùng, caûnh giaùc vaø ñeám töøng ngaøy. Noùi, - Nay laø ngaøy thöù nhaát. Nhö theá cho ñeán ngaøy thöù baûy. Vua noùi: Lôøi noùi cuûa Sa-moân hö doái roài! Vua lieàn cuøng caùc theå nöõ cöõi thuyeàn du hyù treân Haèng thuûy. Khi aáy, vöông quoác UÛy-thieàn174 baûy naêm khoâng möa. Vua nghe nöôùc

vua Bình-sa nöôùc Ma-kieät coù ngoïc xuaát thuûy. Neáu ngoïc aáy ñöôïc ñöa ra thì trôøi seõ möa lieàn. Vua nöôùc UÛy-thieàn lieàn khôûi boán boä binh ñeán bao vaây thaønh Vöông-xaù. Nhöng thaønh kia kieân coá, khoâng caùch naøo taán coâng ñöôïc, tröø khi gaïo nöôùc trong thaønh heát, môùi coù theå taán coâng ñöôïc. Baáy giôø, trong thaønh coù vò ñaïi thaàn coù nhieàu phöông tieän trí tueä, duøng coïng lau caém döôùi ao, ñaët caùc boâng sen vaøo treân oáng lau. Khi aáy vò ñaïi thaàn kia ñeán choã vua Bình-sa taâu: - Nay Ñaïi vöông coù bieát chaêng? Thaønh Vöông-xaù raát kieân coá, khoâng coù phöông tieän naøo coù theå taán coâng ñöôïc, chæ coù caùch chôø khi löông thöïc heát thì môùi coù theå taán coâng. Nay chuùng ta neân cho söù giaû noùi vôùi vua Ba la-thuø-ñeà: Hieän taïi, chuùng ta coù theå ñình chæ khoâng duøng ñeán

174. UÛy-thieàn . Pali: Ujjenī. Xem chuyeän Kyø-baø chöõa bònh vua UÛy-thieàn. Ch. vii. Y.

voi ngöïa, xe coä, ñao kieám ñeå ñaùnh nhau. Ngaøi coù theå duøng caùc loaïi hoa öu-baùt-la, baùt-ñaàu-a, caâu-ñaàu-ma, phaân-ñaø-lôïi ñeå giao ñaáu. Toâi cuõng seõ duøng caùc thöù hoa nhö vaäy ñeå giao ñaáu, phaân ñònh thaéng baïi. Ngaøi coù theå duøng vaét côm ñeå cuøng ñaáu tranh, toâi cuõng duøng vaét côm ñaùnh nhau. Vua chaáp thuaän vaø cho söù thaàn ñeán noùi vôùi vua Ba-la-thuø-ñeà nhö treân. Vua nghó: Thaønh Vöông-xaù kieân coá. Chæ coù khi naøo löông thöïc khoâ caïn thì môùi coù theå taán coâng. Maø trong thaønh löông thöïc heát söùc phong phuù. Vua kia lieàn traû lôøi vôùi xöù söù thaàn: - Ta khoâng vì chieám thaønh maø ñeán ñaây. Vì trong nöôùc ta, baûy naêm nay khoâng möa. Ta nghe noùi trong nöôùc cuûa oâng coù ngoïc thuûy chaâu, neáu ñöa ngoïc aáy ra thì trôøi lieàn möa, do vaäy cho neân ta ñeán ñaây. Söù thaàn noùi: - Sao ngay luùc ñaàu, Ñaïi vöông khoâng noùi caàn ngoïc chaâu? Neáu Ñaïi vöông noùi caàn ngoïc chaâu thì chuùng toâi trao cho lieàn. Nay vua coù theå ruùt binh. Chuùng toâi seõ ñöa ngoïc chaâu ñeán. Vua lieàn ruùt quaân höôùng veà nöôùc Caâu-thieåm-di. Treân ñöôøng vua kia nghe tieáng cöôøi giôõn cuûa vua Öu-ñaø-dieân cuøng theå nöõ, lieàn hoûi ngöôøi beân caïnh: - Tieáng vui ñuøa cuûa ai ñoù? Quan caän thaàn traû lôøi: - Ñaïi vöông bieát chaêng? Tieáng vui ñuøa ñoù laø cuûa vua Öu-ñaø-dieân cuøng theå nöõ vui chôi treân ghe thuyeàn nôi soâng Haèng thuûy. Vua lieàn ra leänh cho vò caän thaàn: - Ñöøng khua ñoäng! Thaû con voi ñeán bôø Haèng thuûy. Ngöôøi aáy lieàn thaû moät con baïch töôïng ñeä nhaát. Ngöôøi naøi nuùp theo voi. Vò ñaïi thaàn vua Öu-ñaø-dieân ra thaáy con baïch töôïng, taâu vôùi vua: - Coù moät con voi röøng. Vua lieàn ra leänh: - Ñöøng laøm khua ñoäng. Caëp thuyeàn vaøo bôø! Thuyeàn vöøa caëp saùt bôø, vua Öu-ñaø-dieân raønh veà ngheà huaán luyeän voi, lieàn tuïng chuù thuaät, gaûy ñaøn caàm, ñeán tröôùc con voi ñeå baét noù. Ngöôøi naøi lieàn baét vua. Vua raát hoaûng sôï. Ngöôøi kia hoûi vua: - Vua sôï laém phaûi khoâng? Vua ñaùp: Sôï. Ngöôøi kia noùi: - Vua chôù neân sôï. Vua Ba-la-thuø-ñeà caàn gaëp vua. Vua laïi caøng sôï: - Ba-la-thuø-ñeà seõ gieát ta vaø tuøy tuøng cuûa ta!

Vua lieàn bò troùi, ñöôïc hoä toáng ñeán choã vua Ba-la-thuø-ñeà. Vua ñöôïc hoûi: - Ngaøi coù sôï khoâng? Ñaùp: Sôï. Noùi: - Ngaøi chôù neân sôï! Ngaøi haõy daïy thuaät ñieàu phuïc voi cho con trai toâi laø Caâu-ba-la, vaø daïy ñaøn caàm cho con gaùi cuûa toâi. Vua ñöôïc ñöa veà nöôùc UÛy-thieàn, bò xích chaân trong thôøi gian baûy naêm. Baáy giôø, Baït-nan-ñaø Thích töû töø nöôùc Caâu-thieåm-di, choã cuûa Xaø-di-baït-ñeà175 Phu nhaân ñeán nöôùc UÛy-thieàn choã Öu-ñaø-dieân. Roài mang tin cuûa Öu-ñaø-dieân ñeán choã phu nhaân. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät. Ñöùc Phaät daïy: - Tyø-kheo khoâng neân laøm söù giaû cho ngöôøi baïch y. Neáu laøm thì phaïm Ñoät-kieát-la.176 Khi aáy, vua kia daïy ngheä thuaät ñieàu khieån voi cho con trai, vaø daïy ñaøn cho con gaùi cuûa vua. Sau ñoù moät thôøi gian vua kia laïi cuøng Vöông nöõ tö thoâng vôùi nhau. Vöông töû Caâu-ba-la bieát, nhöng laïi nghó: Neáu ta taâu vôùi vua cha thì chaéc chaén vua kia bò gieát. Vua kia laø thaày daïy ta moät caùch khoå cöïc. Ñaây laø vöông nöõ. Kia laø vua. Cuõng thích hôïp thoâi. Beøn che daáu khoâng neân cho ai bieát. Sau ñoù, vua Öu-ñaø-dieân muoán taåu thoaùt, neân töï trang bò cho mình moät con voi caùi chaïy nhanh nhaát. Caâu-ba-la cuõng bieát ñieàu ñoù, nhöng laïi nghó: Vua kia trang bò cho mình moät con voi chaïy nhanh nhaát laø muoán troán thoaùt. Neáu ta baùo caùo vôùi vua cha thì chaéc chaén vua naøy bò gieát. Vua kia laø Thaày daïy ta moät caùch khoå sôû. Beøn daáu khoâng cho ai bieát. Vua kia ñeå Vöông nöõ leân treân voi, vôùi thôøi gian nhanh nhaát, nhö thôøi gian cheùn löu ly treân löng voi rôi xuoáng chöa tôùi ñaát, ñaõ töø nöôùc UÛy- thieàn ñeán nöôùc Caâu-thieåm-di. Vua kia ñi thaúng ñeán choã Xa-di-baït-ñeà phu nhaân, noùi nhö sau: - Trong khi ta bò baét, coù nguyeän seõ cuùng döôøng cho taùm Baø-la-moân taát caû nhöõng thöù caàn duøng, moät caùch ñaày ñuû. Nay ta muoán laøm ñieàu ñoù. Phu nhaân haõy saém söõa cho ñuû. Phu nhaân traû lôøi: - Neáu nhö vaäy thì caû voi ngöïa, xe coä, vaøng baïc, baûy baùu cuûa vua

175. Xaø-di-baït-ñeà . Pali: Sāmāvati, con gai cuûa Ghosita, ngöôøi ñaõ cuùng tinh xaù Ghositārāma (Cuø-sö-la vieân). 176. Xem, Tyø-kheo, Taêng-giaø-baø-thi-sa 5.

vaø baûn thaân cuûa thaàn thieáp, taát caû ñeàu ñem daâng heát cho moät vò thoâi. Vò aáy thoï nhaän maø khoâng bao giôø thaáy ñuû. (Noùi chi ñeán taùm) Vua noùi: - Vaäy neân laøm theá theá naøo? Phu nhaân traû lôøi: - Ma-ha Ca-chieân-dieân177 naøy laø ñaïi Sa-moân. Nay ta coù theå thænh ngaøi vaø thænh theâm baûy vò Tyø-kheo nguyeân thuoäc doøng doõi Baø-la-moân, nhö vua ñaõ nguyeän ñeå cuùng döôøng. Phaùp cuûa taùm vò naøy laø khoâng thoï nhaän nhöõng thöù ñoù. Daâng cho, cuõng khoâng nhaän. Vua noùi: - Nhö vaäy laø ñöôïc. Vua Öu-ñaø-dieân lieàn ñeán choã Ca-chieân-dieân, ñaàu maët kính leã saùt chaân, roài ngoài lui qua moät beân. Ca-chieân-dieân duøng moïi phöông tieän vì vua noùi phaùp, khieán ñöôïc hoan hyû. Vua nghe phaùp hoan hyû roài, baïch: - Xin môøi Ngaøi vaø baûy vò nöõa nhaän lôøi môøi thoï thöïc cuûa toâi vaøo ngaøy mai. Ca-chieân-dieân im laëng nhaän lôøi. Vua bieát Ca-chieân-dieân nhaän lôøi baèng caùch im laëng roài, töø choã ngoài ñöùng daäy, ñaàu maët kính leã saùt chaân, hoan hyû caùo lui. Vua veà ñeán nhaø chuaån bò

caùc thöùc aên ngon boå, saùng sôùm ngaøy mai ñeán thænh Ca-chieân-dieân vaø baûy vò ñeán thoï thöïc. Saùng sôùm hoâm aáy, Ca-chieân-dieân khoaùc y, böng baùt vaø baûy vò kia ñeán cung cuûa vua Öu-ñaø-dieân, traûi choã ngoài an toïa. Vua Öu-ñaø-dieân töï tay baøo cheá caùc thöùc aên ngon boå cuùng döôøng caùc vò cho ñöôïc no ñuû roài, khi aên xong, caát baùt, laáy bình baèng vaøng ñöïng nöôùc daâng, ñem voi ra hieán. Ca-chieân-dieân noùi: - Thoâi, ñuû roài, Ñaïi vöông. Nhö theá laø ñaõ cuùng döôøng. Chuùng toâi khoâng thích hôïp ñeå thoï nhaän nhöõng vaät cuùng döôøng nhö vaäy. Vua laïi ñem xe, ngöïa, ngöôøi, huyønh kim, vaøng baïc, löu ly, pha leâ, chaân chaâu, xa cöø, maõ naõo, baûy baùu daâng cuùng. Ca-chieân-dieân noùi: - Thoâi, ñuû roài, Ñaïi vöông. Nhö theá laø ñaõ cuùng döôøng. Chuùng toâi khoâng thích hôïp ñeå thoï nhaän nhöõng vaät cuùng döôøng nhö vaäy. Vua Öu-ñaø-dieân lieàn ñaûnh leã Ca-chieân-dieân roài, laáy moät chieác gheá thaáp ñeå ngoài. Ca-chieân-dieân duøng moïi caùch vì vua noùi phaùp, khieán ñöôïc hoan hyû roài, töø choã ngoài ñöùng daäy ra veà. Khi veà ñeán chuøa, Ca-chieân-dieân baïch vôùi caùc Tyø-kheo. Caùc Tyø-

177. Ma-ha Ca-chieân-dieân . Pali: Mahā-Kaccāyana. Sinh quaùn tai Ujjena, con trai moät ngöôøi Baø-la-moân, ñaïi thaàn cuûa vua Ujjena. Ngaøi nhaän chæ giaùo cuûa Phaät, cuøng 7 Tyø-kheo, ñoàng laø baïn cuõ, veà hoaèng phaùp taïi baûn ñòa.

kheo baïch phaät. Ñöùc Phaät duøng nhaân duyeân naøy taäp hôïp Tyø-kheo Taêng, vì caùc Tyø-kheo noùi giôùi uaån, goám caùc ñieàu lôùn nhoû:178 - Nhö lai xuaát theá. Ngaøi laø vò ÖÙng cuùng, Chaùnh bieát tri, Minh haïnh tuùc, Thieän theä, Theá gian giaûi, Voâ thöôïng só, Ñieàu ngöï tröôïng phu, Thieân nhaân Sö, Phaät, Theá Toân. ÔÛ giöõa caùc chuùng hoäi goàm chö thieân, nhaân loaïi, Sa-moân, Baø-la-moân, Thieân ma, Phaïm vöông, Ngaøi ñaõ töï giaùc ngoä chöùng tri, vì ngöôøi noùi phaùp. Phaùp aáy, khoaûng ñaàu thieän, khoaûn giöõa thieän, khoaûn cuoái cuõng thieän; coù ñaày ñuû vaên nghóa, môû baøy tònh haïnh. - Neáu cö só hay con cö só nghe, hoaëc ngöôøi sinh trong chuûng taùnh khaùc, sau khi nghe chaùnh phaùp aáy, lieàn sinh tònh tín; do taâm tín laïc, ngöôøi aáy nghó nhö vaày: Nay, ta ôû nôi gia ñình vôï con troùi buoäc, khoâng theå thuaàn tu phaïm haïnh. Nay ta neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, do loøng tin, töø boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình. - Roài moät thôøi gian sau, ngöôøi aáy töø boû tieàn taøi, duø ít hay nhieàu; töø giaõ thaân thuoäc, duø ít hay nhieàu; caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, boû nhaø vaøo nôi khoâng nhaø. - Ngöôøi aáy, cuõng ñoàng vôùi nhöõng ngöôøi xuaát gia khaùc, xaû boû söï trang söùc toát ñeïp, cuøng caùc Tyø-kheo ñoàng giôùi, khoâng saùt sinh, buoâng boû dao gaäy, thöôøng coù hoå theïn, töø nieäm ñoái vôùi chuùng sinh. Ñoù goïi laø khoâng saùt sinh. Xaû boû troäm caép, cuûa cho thì laáy, khoâng cho khoâng laáy, taâm vò aáy thanh tònh, khoâng coù taâm yù troäm caép. Ñoù goïi laø khoâng troäm caép. Xaû boû daâm duïc, baát tònh haïnh, tu phaïm haïnh, sieâng naêng tinh taán, khoâng ñaém duïc aùi, soáng trong saïch höông khieát. Ñoù goïi laø xaû daâm duïc, baát tònh haïnh. Xaû boû noùi doái, noùi nhö thaät, khoâng khi traù ñoái vôùi ñôøi. Ñoù goïi laø khoâng

voïng ngöõ. Xaû boû hai löôõi, nghe lôøi noùi ngöôøi naøy khoâng chuyeån ñeán ngöôøi kia, nghe lôøi noùi ngöôøi kia khoâng chuyeån ñeán ngöôøi naøy, khoâng gaây chia reû. Vôùi nhöõng ai ly bieät thì kheùo laøm vieäc hoøa hôïp; nhöõng ai ñaõ hoøa hôïp thaân aùi thì thöôøng khieán cho hoan hyû, noùi ra lôøi hoøa hôïp, noùi ñuùng luùc. Ñoù goïi laø khoâng hai löôõi. Xa lìa lôøi thoâ aùc. Nhöõng lôøi noùi naøo laø thoâ coäc, gaây khoå naõo cho ngöôøi khaùc, khieán hoï sinh saân nhueá, khoâng hyû laïc; ngöôøi aáy tröø boû lôøi thoâ aùc nhö vaäy. Nhöõng lôøi noùi naøo maø nheï nhaøng, khoâng sinh oaùn haïi, hay laøm vieäc lôïi ích, moïi ngöôøi aùi laïc,

178. Ñaïi tieåu trì giôùi kieàn ñoä . Chi tieát quaù trình tu taäp giôùi cuûa Tyø-kheo, töø khi môùi xuaát gia cho ñeán khi chöùng quaû A-la-haùn. Taát caû nhöõng ñieàu naøy taäp hôïp laïi döôùi moät boä moân goïi laø giôùi thaân, giôùi uaån, hay giôùi kieàn ñoä, hay goïi laø Thaùnh giôùi tuï. Ñieån hình ñaày ñuû veà quaù trình tu taäp Thaùnh giôùi naøy, coù theå xem Trung A-haøm >6, kinh 146 - Töôïng tích duï. Töông ñöông Pali, M. 27. Cūna-Hatthipadopâm-sutta. Tham chieáu caùc kinh, Tröôøng A-haøm 14 (21. kinh Phaïm ñoäng, T01n1, tr.88b12), Pali, D.1 Brahmajaâla; Tröôøng A-haøm 17 (27. kinh Sa-moân quaû; T01n1, tr.107a20); Pali, D.2 Sāmaññaphala

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 10>

öa nghe; ngöôøi aáy thöôøng noùi ra lôøi kheùo noùi lôïi ích nhö vaäy. Ñoù goïi laø lôøi noùi khoâng thoâ aùc. Xa lìa lôøi noùi khoâng lôïi ích, bieát noùi ñuùng luùc, lôøi noùi thaät, lôøi noùi lôïi ích, lôøi noùi nhö phaùp, lôøi noùi nhö luaät, lôøi noùi chaám döùt tranh caõi, coù nhaân duyeân môùi noùi, noùi lôøi ñuùng luùc. Ñoù goïi laø xa lìa lôøi noùi khoâng lôïi ích. Khoâng uoáng röôïu, xa lìa choã phoùng daät. Khoâng ñaém höông hoa, anh laïc. Khoâng ca muùa xöôùng haùt, cuõng khoâng ñeán xem nghe. Khoâng ngoài treân giöôøng cao roäng. Khoâng aên phi thôøi; maø aên moät böûa. Khoâng caàn naém vaøng baïc baûy baùu. - Ngöôøi aáy khoâng nuoâi chöùa theâ thieáp, ñoàng nöõ; khoâng nuoâi chöùa toâi tôù, voi ngöïa, xe coä, gaø choù, heo deâ, ruoäng ñaát vöôøn töôïc, tích tröû doàn chöùa caùc vaät. Khoâng löôøng gaït, caân giaø caân non. Khoâng hoøa hôïp vaät aùc. Khoâng buoân baùn sinh lôïi, chaët tay chaân ngöôøi, gieát haïi maïng soáng, baét nhoát ngöôøi khaùc, xaâm phaïm tieàn taøi cuûa ngöôøi; laøm ngöôøi dòch söù, laøm caùc ngheà nghieâp, lôøi noùi hö traù, phaùt khôûi kieän tuïng, vaát boû ngöôøi khaùc. Ngöôøi aáy ñoaïn tröø caùc vieäc baát thieän nhö vaäy. - Ngöôøi aáy, khi ñi thì bieát ñuùng luùc. Chaúng phaûi luùc, thì khoâng ñi. AÊn vöøa ñuû no, maëc vöøa ñuû aám, bieát ñuû maø thoâi. Y baùt tuøy thaân. Nhö chim bay, mang theo hai caùnh; Tyø-kheo cuõng vaäy, ñi ñeán choã naøo, y baùt tuøy thaân. - Khoâng nhö Sa-moân, Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí, maø coøn mong caàu tích chöa ñuû caùc thöù, aåm thöïc, y phuïc, höông lieäu, myõ vò, xuùc chaïm, phaùp. Ngöôøi aáy xa lìa söï khoâng bieát chaùn ñuû nhö vaäy. - Khoâng nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc, tuy aên cuûa tín thí, maø vaãn tuï taäp caùc haït gioáng, troàng troït caây coái, gieo haït maàm soáng.179 Ngöôøi aáy traùnh xa nhöõng vieäc nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân, Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí,

maø coøn phöông tieän tìm caàu caùc lôïi döôõng, ngaø voi, taïp baûo, giöôøng cao roäng lôùn, caùc thöù chaên ñeäm theâu thuøa, vaø vaùc loaïi da thuù nhieàu maøu saéc. Ngöôøi aáy xa lìa caùc lôïi döôõng nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân, Baø-la-moân khaùc aên cuûa tín thí, maø coøn phöông tieän tìm caàu söï nghieâm söùc thaân mình, chaø xaùt thaân mình baèng daàu bô, taêm röûa baèng nöôùc thôm, xoa boät thôm vaøo mình, chaûi ñaàu thôm boùng, ñeo traøng hoa, nhuoäm con maét xanh, trang ñieåm ñaàu vaø maët baøng ñuû caùc thöù, buoäc giaây tô maøu vaøo caùnh tay, caàm gaäy,180 naém caàm ñao kieám, caây loïng khoång töôùc, duøng ngoïc chaâu laøm quaït, soi göông, mang

179. Nguyeân Haùn: quyû thaàn thoân . 180. Thoâng trung tröôïng ; treân kia dòch laø khoâng trung tröôïng (Xem ch.ii, muïc 19: veà gaäy quaït). Dòch töø datta(ka), Skt. & Pali: Gaäy, bieåu hieän quyeàn uy.

giaøy deùp nhieàu maøu, maëc y maøu traéng. Ngöôøi aáy xa lìa nhöõng söï trang söùc nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân, Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí, coøn chuyeân laøm nhöõng vieäc vui ñuøa, ñaùnh côø baïc, côø taùm ñöôøng, côø möôøi ñöôøng, caùc thöù aên thua vôùi nhau. Ngöôøi aáy ñoaïn tröø caùc thöù vui chôi nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân, Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí, maø coøn noùi nhöõng caâu chuyeän chöôùng ngaïi ñaïo phaùp,181 chuyeän vua chuùa, chuyeän giaëc cöôùp, chuyeän chieán traän quaân maõ, chuyeän ñaïi thaàn, chuyeän côõi ngöïa ñaùnh xe, chuyeän vöôøn caûnh, chuyeän naèm ngoài,182 chuyeän nam nöõ, chuyeän y phuïc aên uoáng, chuyeän thoân xoùm, chuyeän quoác ñoä, chuyeän nhôù thöông, chuyeän theá gian, chuyeän ñi bieån. Ngöôøi aáy ñoaïn tröø nhöõng caâu chuyeän chöôùng ngaïi ñaïo nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân, Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí, maø coøn duøng voâ soá phöông tieän nònh hoùt, chaûi chuoát myõ töø, hieän töôùng doái traù, khen cheâ deøm pha, laáy lôïi caàu lôïi. Ngöôøi aáy xaû boû nhöõng vieäc taø maïng sieåm khuùc nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí, coøn tranh caõi luaän nghò vôùi nhau, hoaëc ôû coâng vieân, hoaëc nôi ao taém, hoaëc taïi taïi giaûng ñöôøng; noùi raèng, “Toâi bieát phaùp luaät nhö vaäy. OÂng khoâng bieát gì. OÂng ñi theo taø ñaïo, toâi ñi veà chaùnh ñaïo. Lôøi noùi tröôùc thì oâng ñaët ra sau. Lôøi noùi sau thì oâng ñaët ra tröôùc. Toâi coù theå nhaãn. OÂng khoâng theå nhaãn. Toâi thaéng oâng. OÂng chæ noùi cuoàng maø thoâi. Cuøng oâng luaän nghò, nay toâi ñaéc thaéng. Hoûi ñöôïc thì cöù hoûi.” Ngöôøi aáy ñoaïn tröø taát caû nhöõng vieäc tranh caõi nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân, Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí, chæ taïo phöông tieän caàu laøm söù maïng cho vua, ñaïi thaàn cuûa vua, Baø-la-moân, cö só, ñöa tin töø choã naøy ñeán choã kia, töø choã kia laïi choã naøy, ñem tin ngöôøi naøy ñeán ngöôøi kia, ñem tin ngöôøi kia ñeán choã naøy, töï mình laøm hay baûo ngöôøi laøm. Vò aáy xa lìa nhöõng vieäc laøm söù maïng nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí, chæ laøm nhöõng vieäc ñaáu tranh hyù luaän, hoaëc ñaáu baèng cung, hoaëc ñaáu baèng ñao, hoaëc ñaáu baèng tröôïng, hoaëc ñaáu baèng gaø, hoaëc ñaáu baèng choù, hoaëc ñaáu baèng heo,

hoaëc ñaáu baèng deâ ñen, hoaëc ñaáu baèng deâ ñöïc, hoaëc ñaáu baèng nai, hoaëc ñaáu baèng voi, hoaëc ñaáu baèng ngöïa, hoaëc ñaáu baèng laïc ñaø, hoaëc

181. Nhöõng caâu chuyeän chöôùng ngaïi ñaïo, Pali: Tiracchāna-kathā, suùc sinh luaän, chæ nhöõng caâu chuyeän voâ ích, ngu si. 182. Ngoaï khôûi söï (?). Coù leõ Pali senā-katham, chuyeän töôùng quaân, nhöng baûn Haùn ñoïc laø senāsana-katham.

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 105

ñaáu baèng boø, hoaëc ñaáu baèng boø röøng, hoaëc ñaáu baèng traâu, hoaëc ñaáu baèng ngöôøi nöõ, hoaëc ñaáu baèng ngöôøi nam, hoaëc ñaáu baèng ñoàng töû, hoaëc ñaáu baèng ñoàng nöõ. Vò aáy ñoaïn tröø caùc vieäc ñaáu tranh vui ñuøa nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân, Baø-la-moân khaùc aên cuûa tín thí maø laøm nhöõng phaùp taø maïng trôû ngaïi ñaïo; töï mình xem töôùng nam nöõ toát xaáu, hay caùc loaøi suùc sinh, tìm caàu lôïi döôõng. Vò aáy ñoaïn tröø caùc phaùp trôû ngaïi ñaïo nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí maø laøm caùc phaùp taø maïng trôû ngaïi ñaïo, töï mình nuoâi soáng nhö trieäu taäp quyû thaàn, hoaëc sai khieán, thö yeám caùc loaïi. Vò aáy ñoaïn tröø caùc phaùp laøm trôû ngaïi ñaïo nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân, Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí maø laøm nhöõng phaùp taø maïng, trôû ngaïi ñaïo phaùp, soáng taø maïng, hoaëc vì ngöôøi caàu nguyeän bònh, hoaëc tuïng aùc thuaät, hoaëc tuïng chuù caàu nguyeän toát, hoaëc trò bònh ñau löng, hoaëc laøm cho xuaát moà hoâi, hoaëc trò bònh baèng chaâm cöùu, hoaëc trò bònh loã muõi, hoaëc trò beänh haï boä. Vò aáy ñoaïn tröø caùc thöù taø maïng trôû ngaïi ñaïo phaùp nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân, Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí, laøm nhöõng vieäc trôû ngaïi ñaïo, soáng taø maïng, laøm thuoác trò bònh, trò bònh thoå haï, bònh nam bònh nöõ. Vò aáy ñoaïn tröø caùc phaùp trôû ngaïi ñaïo phaùp nhö vaäy. - Khoâng nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí, laøm phaùp trôû ngaïi ñaïo, soáng taø maïng, hoaëc tuïng chuù löûa,18> hoaëc tuïng chuù tôùi lui, khieán cho toát vaø lôïi, hoaëc tuïng chuù saùt lôïi,184 hoaëc tuïng chuù chim, hoaëc tuïng chuù chi tieát, hoaëc tuïng chuù an trí nhaø cöûa, hoaëc tuïng chuù tröø chuoät caén, löûa chaùy caùc vaät, hoaëc tuïng saùch soáng cheát rieâng bieät, hoaëc tuïng saùch giaûi moäng, hoaëc coi töôùng tay, töôùng löng, hoaëc tuïng thieân nhaân vaán,185 hoaëc tuïng aâm thanh sai bieät cuûa loaïi caàm thuù chim quaï. Vò aáy ñoaïn tröø caùc phaùp trôû ngaïi ñaïo nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí, soáng taø maïng, coi töôùng thieân thôøi, hoaëc noùi seõ möa, hoaëc noùi khoâng möa, hoaëc noùi maát muøa, hoaëc noùi ñöôïc muøa, hoaëc noùi beänh nhieàu, hoaëc noùi beänh ít, hoaëc noùi khuûng boá, hoaëc noùi an oån, hoaëc noùi ñaát ñoäng, hoaëc noùi sao choåi hieän, hoaëc noùi nguyeät thöïc, hoaëc noùi khoâng nguyeät thöïc, hoaëc noùi nhaät thöïc, hoaëc noùi khoâng nhaät thöïc, hoaëc noùi tinh thöïc, hoaëc noùi tinh khoâng thöïc, 18>. Hoûa chuù . Pali: aggi-homa, thôø cuùng löûa. 184. Saùt-lôïi chuù . Pali: khatta-vijjā, chuù thuaät veà quyeàn löïc cuûa vua chuùa, töùc khoa hoïc chính trò. 185. Tuïng thieân nhaân vaán . Tham chieáu Pali, ñoaïn lieân heä (D. i. 9, 67): Pakkajjhāna (döï baùo vaän

maïng) saraparittānam (chuù thuaät phoøng ngöøag teân baén).

hoaëc noùi nguyeät thöïc coù baùo öùng toát nhö vaäy, coù baùo öùng xaáu nhö vaäy. Nhaät thöïc, tinh thöïc cuõng nhö vaäy. Vò aáy ñoaïn tröø caùc phaùp taø maïng nhö vaäy. - Khoâng nhö Sa-moân Baø-la-moân khaùc, aên cuûa tín thí, haønh phaùp trôû ngaïi ñaïo, soáng taø maïng, hoaëc noùi nöôùc naøy seõ thaéng, nöôùc kia thua, hoaëc noùi nöôùc kia thaéng, nöôùc naøy thua, hoaëc noùi ngöôøi naøy hôn, ngöôøi kia khoâng baèng, hoaëc noùi ngöôøi kia hôn, ngöôøi naøy khoâng baèng, xem coi nhöõng vieäc toát xaáu laønh döõ nhö vaäy. Vò aáy ñoaïn tröø caùc phaùp trôû ngaïi ñaïo nhö treân. - Vò aáy ôû trong ñaây maø tu taäp Thaùnh giôùi. Beân trong khoâng coù tham ñaém, töï taâm an laïc.186 - Maét187 tuy thaáy saéc maø khoâng thuû töôùng, khoâng bò nhaõn saéc cöôùp ñoaït.188 Vò aáy an truù vôùi nhaõn caên kieân coá, tòch nhieân; khoâng coù gì ñeå tham duïc, khoâng coù öu hoaïn, khoâng bò chaûy loït bôûi caùc phaùp aùc baát thieän, kieân trì giôùi phaåm, kheùo hoä trì caên con maét.189 Tai, muõi, löôõi, thaân, yù cuõng nhö vaäy. - Nhö vaäy, ôû nôi saùu xuùc xöù,190 vò aáy kheùo leùo hoïc hoä trì ñieàu phuïc, khieán ñaït ñeán tòch tónh. Cuõng nhö nôi ñaát baèng, choã ñaàu ñöôøng ngaõ tö, maø côõi voi, ngöïa, xe coä, ngöôøi kheùo ñieàu khieån, tay beân traùi caàm cöông, tay beân phaûi caàm roi, kheùo leùo hoïc hoä trì, kheùo leùo hoïc cheá ngöï, kheùo leùo hoïc tòch tónh. Tyø-kheo cuõng nhö vaäy, ôû nôi saùu xuùc xöù, kheùo leùo hoïc hoä trì ñieàu phuïc, khieán ñaït ñeán tòch tónh. - Vò aáy sau khi thaønh töïu Thaùnh giôùi, ñaéc Thaùnh nhaõn caên nhö vaäy, aên bieát vöøa ñuû,191 cuõng khoâng tham muøi vò; chæ ñeå nuoâi thaân, chöù

186. Keát luaän caùc ñoaïn treân, Tyø-kheo sau khi thaønh töïu Thaùnh giôùi uaån, ñoaïn tieáp theo noùi veà Tyø-kheo tu taäp phoøng hoä caên moân. Nhöng baûn Haùn ôû ñaây löôïc boû ñoaïn noùi veà vieäc Tyø- kheo thaønh töïu giôùi uaån baèng söï chaáp trì ba-la-ñeà-moäc-xoa. Tham chieáu Pali ñoaïn lieân heä, Sāmaññaphala-sutta, D. i. 70: so iminā ariyena sīlakkhandhena samannāgato ajjhatta anavajja- sukha patisavedeti. Eva kho... bhikkhu sīlasampanno hoti, - vò aáy do thaønh töïu Thaùnh giôùi uaån naøy maø noäi taâm caûm thoï söï an laïc khoâng caáu ueá. Nhö vaäy, Tyø-kheo thaønh töïu giôùi. Kinh Töôïng tích duï (Trung A-haøm 146), sau Thaùnh giôùi uaån laø tri tuùc. Tieáp sau ñoù, thuû hoä caên moân. 187. Töø ñaây trôû xuoáng, Tyø-kheo tu taäp baèng söï thuû hoä caên moân. Baûn Haùn löôïc boû ñoaïn giôùi thieäu. Tham chieáu ñoaïn Pali lieân heä: kathañ ca... bhikkhu indriyesu guttadvāro hoti? idha..., - Theá naøo laø Tyø-kheo thuû hoä caên moân? ÔÛ ñaây... 188. Tham chieáu Pali (D.i. 70): cakkhunā rūpa disvā na nimmittaggāhī hoti nānuvyañjanaggāhī, - sau khi maét thaáy saéc, vò aáy khoâng chaáp thuû toång töôùng, khoâng chaáp thuû bieät töôùng (cuûa saéc). 189. Tham chieáu ñoaïn Pali (nt.) lieân heä: yatvādhikaratam enam cakkhundriya asavuta viharan- tam abhijjhā-domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyu, tassa savarāya patipajjati... - Nguyeân nhaân gì maø vò aáy soáng vôùi caên con maét khoâng ñöôïc phoøng hoä khieán cho nhöõng tham vaø öu, cuøng nhöõng phaùp aùc baát thieän chaûy loït vaøo, vò aáy tu taäp ñeå cheá ngöï

nguyeân nhaân aáy.. 190. Nguyeân Haùn: Xuùc nhaäp . 191. Trôû xuoáng, Tyø-kheo soáng tri tuùc. Ñoaïn Pali (nt.) lieân heä, tieáp theo phoøng hoä caên moân laø

SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 107

khoâng vì coáng cao kieâu maïn; chæ aên vì muïc ñích duy trì thaân, khieán khoâng khoå hoaïn, ñeå coù theå tu tònh haïnh; khoå tröôùc ñöôïc tieâu tröø, khoå môùi khoâng phaùt sinh, khoâng coù taêng giaûm, coù ñuû söùc löïc, voâ söï, khieán thaân an laïc. Cuõng nhö con trai, con gaùi, trong thaân bò nhoït, duøng thuoác xoa trò, khieán cho nhoït ñaëng laønh. Tyø-kheo aên bieát tri tuùc, chæ coát thaân an, cuõng laïi nhö vaäy. Ví nhö coù ngöôøi duøng môû daàu boâi nôi chieác xe vì ñeå chuyeân chôû ñoà vaät ñeán choã naøo ñoù; Tyø-kheo khi aên bieát chæ tuùc, chæ ñeå nuoâi thaân, cuõng laïi nhö vaäy. - Tyø-kheo ñaõ coù Thaùnh giôùi, ñaëng caùc caên cuûa Thaùnh nhö vaäy, trong söï aên, bieát vöøa ñuû nhö vaäy, ñaàu ñeâm cuoái ñeâm, tinh taán tænh giaùc, hoaëc luùc ban ngaøy, khi ñi, khi ñöùng, thöôøng nhö vaäy nhaát taâm chuyeân nieäm, ñoaïn tröø caùc trieàn caùi. - Vò aáy, ñaàu ñeâm, khi ñi khi ngoài, thöôøng nhö vaäy nhaát tam chuyeân nieäm, ñoaïn tröø caùc trieàn caùi. Giöõa ñeâm, vò aáy naèm nghieâng beân phaûi, hai chaân choàng leân nhau, nghó töôûng seõ choãi daäy ngay, buoäc tö töôûng vaøo aùnh saùng, taâm khoâng roái loaïn. Cho ñeán cuoái ñeâm, vò aáy lieàn thöùc daäy tö duy, hoaëc ñi hoaëc ngoài, thöôøng nhö vaäy nhaát taâm chuyeân nieäm, ñoaïn tröø caùc trieàn caùi. - Tyø-kheo nhö vaäy thaønh töïu Thaùnh giôùi, thaønh töïu caùc caên cuûa Thaùnh, aên bieát chæ tuùc, ñaàu ñeâm cuoái ñeâm tinh taán tænh giaùc, thöôøng nhö vaäy nhaát taâm chuyeân nieäm, khoâng taùn loaïn. - Theá naøo laø Tyø-kheo chuyeân nieäm khoâng taùn loaïn? - Tyø-kheo tu taäp nieäm xöù quaùn thaân treân noäi thaân, tinh taán khoâng bieáng nhaùc, nieäm khoâng taùn loaïn, ñieàu phuïc xan tham, öu naõo cuûa theá gian. Tu taäp thaân nieäm xöù quaùn thaân treân ngoaïi thaân, tinh taán, khoâng bieáng nhaùc, nieäm khoâng taùn loaïn, ñieàu phuïc xan tham, öu naõo cuûa theá gian. Quaùn thaân nieäm xöù treân noäi ngoaïi thaân, tinh taán, khoâng bieáng nhaùc, nieäm khoâng taùn loaïn, ñieàu phuïc xan tham, öu naõo cuûa theá gian. Thoï, taâm, phaùp cuõng nhö vaäy. Ñoù laø Tyø-kheo chaùnh nieäm khoâng taùn loaïn. - Theá naøo laø Tyø-kheo nhaát taâm?192 - Ñi ñöùng ra vaøo, nhìn ngoù beân traùi beân phaûi, uoán mình cuùi ngöûa, chaáp trì y baùt, nhaän laáy thöùc aên, ñaïi tieåu tieän lôïi, nguû nghæ thöùc daäy,

Tyø-kheo tu taäp chaùnh nieän chaùnh tri (sati-sampajaññena). Baûn Haùn nhaûy qua ñoaïn naøy maø ñöa xuoáng sau. Töø ñaây trôû xuoáng, Tyø-kheo tu taäp chaùnh nieäm chaùnh tri. Thöù töï tu taäp trong baûn dòch naøy coù ñaûo loän. Trong caùc kinh, tu taäp boán nieäm xöù sau khi Tyø-kheo ñaõ coù chaùnh nieäm. 192. Ñaây neân hieåu laø chaùnh nieäm. Töø ñaây trôû xuoáng, Tyø-kheo tu taäp chaùnh nieäm chaùnh tri. Thöù töï tu taäp trong baûn dòch naøy coù ñaûo loän. Trong caùc kinh, boán nieäm xöù ñöôïc noùi sau chaùnh nieäm.

108 BOÄ LUAÄT TAÄP 4

khi ngoài luùc ñöùng, noùi naêng im laëng, taát caû nhö vaäy ñeàu thöôøng chuyeân nieäm nhaát taâm. Ñoù goïi laø nhaát taâm. Thí nhö coù ngöôøi cuøng ñaïi chuùng cuøng ñi, hoaëc tröôùc hoaëc sau hay chính giöõa, thöôøng ñöôïc an laïc, khoâng heà coù sôï seät. Tyø-kheo cuõng laïi nhö vaäy, ñi ñöùng ra vaøo, cho ñeán im laëng, thöôøng chuyeân nieäm nhaát taâm. - Tyø-kheo nhö vaäy thaønh töïu Thaùnh giôùi, ñaëng caên cuûa Thaùnh, aên bieát vöøa ñuû, ñaàu ñeâm sau ñeâm tinh taán tænh giaùc, thöôøng nhaát taâm chuyeân nieäm, khoâng coù taùn loaïn, vui thuù nôi A-lan-nhaõ, döôùi goác caây, trong hang nuùi, choã ñaát troáng, beân ñoáng phaân, taïi baõi tha ma, nôi bôø soâng meù nöôùc. Vò kia khaát thöïc roài, trôû veà, röûa chaân, an trí y baùt, kieát giaø phu toïa, ngay mình thaúng yù, buoäc nieäm tröôùc maët, ñoaïn tröø taâm xan tham, khoâng cuøng töông öng, ñoaïn tröø saân nhueá, khoâng coù oaùn haän taät ñoá, taâm an truï voâ saân, thanh tònh, khoâng nhueá, thöôøng coù loøng töø maãn, döùt boû nguû nghæ, khoâng cuøng töông öng, buoäc tö töôûng nôi aùnh saùng, chaùnh nieäm khoâng taùn loaïn, ñoaïn tröø traïo hoái, khoâng cuøng noù töông öng, noäi taâm tòch dieät, taâm traïo hoái ñaõ tònh, ñoaïn tröø nghi hoái, ñaõ vöôït qua nghi, taâm moä ôû trong phaùp thieän. - Thí nhö coù ngöôøi toâi tôù ñöôïc chuû nhaø ban cho toäc hoï,19> an oån thoaùt khoûi noâ leä. Ngöôøi tôù kia töï nghó: Tröôùc kia ta laø toâi tôù, nay ñöôïc giaûi thoaùt an oån, ñaõ ñöôïc töï taïi, khoâng coøn bò leä thuoäc ngöôøi. Do nhaân duyeân nhö vaäy neân ñöôïc hoan hyû, trong taâm an laïc. - Laïi nhö coù ngöôøi möôïn voán cuûa ngöôøi ñeå möu sinh, thu lôïi töùc traû laïi voán xong roài, laïi coøn dö ñuû ñeå nuoâi soáng vôï con. Ngöôøi kia töï nghó: Tröôùc ñaây ta möôïn voán cuûa ngöôøi ñeå möu sinh, thu lôïi töùc traû laïi voán xong roài, laïi coøn thöøa ñeå nuoâi vôï con. Nay ta ñöôïc töï taïi, khoâng sôï ai nöõa. Do nhaân duyeân aáy maø ñöôïc hoan hyû, taâm an laïc. - Nhö ngöôøi maéc beänh töø laâu, nay ñöôïc chöõa laønh, aên uoáng tieâu hoùa, cô theå hoàng haøo. Vò kia töï nghó: Tröôùc ñaây ta beänh, nay ñöôïc laønh roài, aên uoáng tieâu hoùa cô theå hoàng haøo. Do nhaân duyeân aáy ta ñöôïc hoan hyû, taâm an laïc. - Nhö coù ngöôøi bò tuø ñaøy laâu ngaøy, ñöôïc thoaùt khoûi lao nguïc. Ngöôøi kia töï nghó: Tröôùc ñaây ta bò troùi nhoát, nay ñöôïc giaûi thoaùt, khoâng coøn lo sôï. Do nhaân duyeân aáy ta ñöôïc hoan hyû, taâm an oån. - Laïi nhö coù ngöôøi mang nhieàu tieàn cuûa vöôït qua sa maïc khoâng bò giaëc cöôùp, an toaøn tôùi nôi. Vò kia nghó: Tröôùc ñaây ta mang nhieàu tieàn cuûa chaâu baùu vöôït qua sa maïc ñöôïc an toaøn nay khoâng coøn sôï seät. Do nhaân duyeân aáy ta ñöôïc hoan hyû, taâm an laïc.

19>. Döõ taùnh , cho trôû thaønh ngöôøi töï do trong boán giai caáp hay chuûng taùnh.

- Tyø-kheo coù naêm trieàn caùi cuõng laïi nhö vaäy, nhö keû toâi tôù, ngöôøi maéc nôï, keû beänh traàm kha, ngöôøi bò tuø ñaøy, keû qua sa maïc, töï thaáy mình chöa ñoaïn ñöôïc trieàn caùi, khieán taâm nhieãm oâ, hueä löïc khoâng saùng toû. Vò kia lieàn ly duïc, xaû phaùp aùc baát thieän, coù giaùc coù quaùn, thoï hyû laïc194, ñaéc Sô thieàn. Vò kia do hyû laïc thaám nhuaàn khaép thaân, moät caùch traøn ñaày,

khoâng choã naøo khoâng cuøng khaép. Nhö ngöôøi kheùo taém, duøng ñoà ñöïng ñaày nöôùc, boû thuoác boät mòn vaøo, ngaâm nöôùc cho hoøa tan, nöôùc aáy thaám nhuaàn, khoâng choã naøo khoâng thaém nhuaàn, cuõng khoâng bò rôi vaõi. Tyø-kheo chöùng nhaäp Sô thieàn cuõng laïi nhö vaäy; hyû laïc khaép caû ngöôøi, khoâng choã naøo troáng khoâng. Ñaây laø hieän phaùp laïc truù195 ñaàu tieân. Vì sao vaäy? Do taâm khoâng phoùng daät, tinh taán khoâng giaûi ñaõi, chuyeân nieäm khoâng taùn loaïn, öa ôû choã tòch tónh vaäy. - Vò kia xaû giaùc quaùn, phaùt sinh noäi tín,196 taâm chuyeân nhaát caûnh197, khoâng giaùc khoâng quaùn, taâm ñònh vôùi hyû laïc, nhaäp ñeä Nhò thieàn. Vò kia do taâm ñònh hyû laïc, thaám nhuaàn nôi thaân, traøn ñaày giaùp khaép, khoâng choã naøo khoâng bieán maõn, cuõng nhö suoái nöôùc töø treân ñænh cao tuoân ra, cuõng khoâng töø ñoâng taây nam baéc hay töø treân ñoå xuoáng, maø nöôùc phaùt xuaát töø chính trong ao naøy, trong saïch maùt meû, thaám nhuaàn caû ao, bieán maõn traøn ñaày, khoâng coù choã naøo troáng khoâng. Tyø-kheo chöùng nhaäp ñeä Nhò thieàn cuõng laïi nhö vaäy, taâm ñònh hyû laïc, bieán maõn traøn ñaày. Ñaây laø laàn thöù hai hieän phaùp laïc truù baäc thöù hai. - Vò kia xaû taâm hæ, an truù xaû,198 chaùnh nieäm, chaùnh trí, thaân thoï khoaùi laïc, nhö ñieàu maø Thaùnh noùi laø, xaû, nieäm khoaùi laïc,199 nhaäp ñeä Tam thieàn. Vò kia vôùi thaân khoâng hyû, maø laïc thaám nhuaàn traøn ñaày khaép caû, khoâng coù choã naøo khoâng coù. Thí nhö hoa öu-baùt-la, hoa caâu-ñaàu-ma, phaân-ñaø-lôïi, tuy sinh trong ao maø chöa ra khoûi nöôùc; goác, coäng, boâng, laù, lòm mình trong nöôùc, khoâng coù choã naøo khoâng thaám nöôùc. Tyø-kheo chöùng nhaäp ñeä Tam thieàn cuõng laïi nhö vaäy, lìa hyû an truù laïc, thaám nhuaàn caû thaân, khoâng choã naøo khoâng coù. Ñaây laø thaønh töïu hieän phaùp laïc truù vôùi ñeä Tam thieàn.

194. Haùn dòch thieáu nghóa: coù hyû laïc phaùt sinh do söï vieãn ly. 195. Nguyeân Haùn: Hieän thaân ñaéc laïc 196. Noäi tín . Huyeàn Trang: Noäi ñaúng tònh, traïng thaùi bình laëng, quaân bình cuûa noäi taâm khi nhaäp ñeä nhò thieàn. Pali: ajjhatta sampasādana. 197. Haùn: Taâm taïi nhaát xöù . Pali: cetaso ekodibhāva. 198. Truù hoä nieäm laïc . Haùn hieåu sai töø nguyeân cuûa Skt. upeka (Pali: upekkha) neân dòch laø - hoä" thay vì dòch laø - xaû" nhö La-thaäp hay Huyeàn Trang. Pali pītiyā ca virāgā ca upekkhako ca viharati, - vò aáy ly hyû, an truù xaû. 199. Haùn: Hoä nieäm khoaùi laïc . Xem cht. 144 treân. Pali: upekkhako satimā sukhaviharī, an truù laïc cuøng vôùi xaû vaø nieäm.

- Vò kia xaû boû khoå laïc, öu hyû ñaõ ñoaïn töø tröôùc, khoâng khoå khoâng laïc, xaû nieäm thanh tònh,200 chöùng nhaäp ñeä Töù thieàn, thaân taâm thanh tònh traøn ngaäp khaép caû, khoâng choã naøo khoâng coù. Cuõng nhö nam töû nöõ nhaân taém goäi saïch seõ, maëc aùo môùi baïch tònh, khoâng choã naøo khoâng bao truøm. Tyø-kheo vaøo ñeä Töù thieàn cuõng laïi nhö vaäy, taâm vò kia thanh tònh bieán maõn khaép caû thaân, khoâng choã naøo khoâng giaùp khaép. Vò kia vaøo ñeä Töù thieàn taâm khoâng traïo ñoäng, cuõng khoâng giaûi ñaõi, khoâng töông öng vôùi aùi nhueá, truï voâ ñoäng ñòa. Thí nhö ngoâi nhaø kín, trong ngoaøi ñeàu treùt buøn, ñoùng cöûa

kyõ, gioù buïi khoâng vaøo ñöôïc, beân trong thaép ngoïn ñeøn, khoâng coù nhaân hay phi nhaân thoåi, hoaëc chim bay khua ñoäng thì ngoïn ñeøn kia chaùy thaúng, khoâng coù chao ñoäng, laëng leû chieáu soi. Tyø-kheo vaøo ñeä Töù thieàn cuõng laïi nhö vaäy, khoâng coù xao ñoäng, taâm khoâng giaûi ñaõi, khoâng cuøng aùi nhueá töông öng, truï voâ ñoäng ñòa. Ñaây laø söï thaønh töïu hieän phaùp laïc truù vôùi ñeä Töù thieàn. Vì sao vaäy? Do khoâng phoùng daät, tinh taán khoâng bieáng nhaùc, chuyeân nieäm khoâng thaùc loaïn, öa ôû choã tòch tónh. - Vò kia ñöôïc ñònh taâm thanh tònh, khoâng coù caáu ueá, nhu nhuyeán ñieàu phuïc, truï voâ ñoäng ñòa, chính trong thaân taâm sinh khôûi, coù theå bieán hoùa laøm thaân khaùc, ñaày ñuû tay chaân, caùc caên khoâng thieáu. Khi aáy quaùn saùt thaân saéc naøy, do boán ñaïi hieäp thaønh; thaân kia do söï bieán hoaù cuûa saéc maø coù. Saéc cuûa thaân do boán ñaïi naøy khaùc vôùi saéc goàm boán ñaïi cuûa thaân ñöôïc bieán hoaù kia. Töø trong saéc cuûa thaân do boán ñaïi naøy, ñöôïc bieán hoaù bôûi taâm, thaân kia ñaày ñuû caùc caên, cuøng vôùi tay chaân. - Thí nhö coù ngöôøi ruùt con dao töø trong bao dao ra, nghó: Ñaây laø caùi bao, ñaây laø dao; dao khaùc bao khaùc; töø bao dao ruùt ra con dao. Cuõng nhö coù ngöôøi töø trong gioû tre truùt ra moät con raén, nghó: Ñaây laø caùi gioû, ñaây laø con raén; gioû khaùc raén khaùc; töø nôi gioû naøy con raén chaïy ra. Thí nhö coù ngöôøi töø caùi hoøm maây laáy ra chieác aùo, nghó: Ñaây laø caùi hoøm, ñaây laø aùo; aùo khaùc hoøm khaùc; aùo töø hoøm laáy ra. Tyø-kheo laïi cuõng nhö vaäy. Ñaây laø thaéng phaùp toái sô cuûa Tyø-kheo. Vì sao vaäy? Do khoâng phoùng daät, tinh taán khoâng giaûi ñaõi, chuyeân nieäm khoâng thaùc loaïn, öa choã tòch tónh. - Vò kia do ñònh taâm thanh tònh, cho ñeán nhaäp baát ñoäng ñòa. Töø trong ñaïi thaân do bôûi saéc goàm boán ñaïi cuûa mình sinh khôûi taâm bieán hoùa thaønh moät hoùa thaân, ñaày ñuû taát caû caùc caên, cuøng vôùi tay chaân. Vò kia nghó: Thaân naøy laø boán ñaïi hieäp thaønh, thaân kia töø bieán hoùa maø coù. Thaân do bôûi saéc goàm boán ñaïi naøy khaùc vôùi thaân do bôûi saéc goàm boán ñaïi ñöôïc bieán hoaù kia. Taâm naøy ôû nôi thaân naøy, treân thaân naøy, ñöôïc buoäc

200. Haùn: Hoä nieäm thanh tònh . Pali: upekkha-sati-parisuddhi, xaû nieäm thanh tònh, traïng thaùi thuaàn tònh, trong suoát, do chæ coøn xaû vaø nieäm.

vaøo thaân naøy. Thí nhö haït chaâu ma-ni, löu ly, ñöôïc ñaùnh boùng, thaät trong saùng khoâng caáu ueá. Roài duøng moät giaây tô xanh vaøng ñoû xaâu qua. Coù nam töû vôùi ñoâi maét saùng, ñeå treân loøng baøn tay nhìn, thaáy roõ ñaây laø ngoïc, ñaây laø sôïi tô. Tô khaùc ngoïc khaùc, haït chaâu naøy ñöôïc xaâu bôûi giaây tô. Tyø-kheo cuõng nhö vaäy, Thaân naøy laø boán ñaïi hieäp thaønh, thaân kia töø bieán hoùa maø coù. Thaân do bôûi saéc goàm boán ñaïi naøy khaùc vôùi thaân do bôûi saéc goàm boán ñaïi ñöôïc bieán hoaù kia. Taâm naøy ôû nôi thaân naøy, treân thaân naøy, ñöôïc buoäc vaøo thaân naøy. Ñaây laø thaéng phaùp thöù hai cuûa Tyø-kheo. Taïi sao vaäy? Do khoâng phoùng daät, tinh taán khoâng bieáng nhaùc, chuyeân nieäm khoâng thaùc loaïn, öa ôû choã tòch tónh. - Vò kia do ñònh taâm thanh tònh, cho ñeán nhaäp voâ ñoäng ñòa, moät loøng tu taäp thaàn thoâng trí chöùng. Vò kia coù theå laøm caùc

thöù bieán hoùa, do moät thaân laøm thaønh voâ soá thaân, töø voâ soá thaân trôû laïi moät thaân; thaân coù theå bay ñi, xuyeân qua töôøng ñaù khoâng coù gì trôû ngaïi nhö ñi vaøo choã hö khoâng; ñi ñöùng trong hö khoâng nhö loaøi chim khoâng khaùc; ra vaøo trong ñaát, nhö nöôùc thaåm laäu; hoaëc thaønh khoùi hoaëc thaønh löûa, hay thaønh ñoáng löûa to; tay coù theå sôø chaïm maët trôøi maët traêng, thaân ñeán Phaïm thieân. Thí nhö ngöôøi thôï ñoà goám, kheùo ñieàu hoøa buøn ñaát, tuøy yù laøm ra ñoà duøng, taát caû ñeàu thaønh töïu, maø coù lôïi ích. Thí nhö ngöôøi thôï moäc, kheùo hay baøo mieáng goã, ñeå roài laøm caùc ñoà duøng theo yù mình, ñeàu thaønh töïu vaø lôïi ích. Thí nhö thôï ngaø voi kheùo hay trau chuoát ngaø voi theo yù muoán cuûa mình, ñeàu thaønh töïu vaø ñem laïi lôïi ích. Thí nhö ngöôøi thôï vaøng kheùo hay luyeän chaân kim ñeå roài laøm thaønh caùc duïng cuï theo yù muoán cuûa mình, ñeàu thaønh töïu, ñem laïi lôïi ích. Tyø-kheo cuõng nhö vaäy, ñònh taâm thanh tònh, ñeán voâ ñoäng ñòa, bieán hoùa theo yù muoán, cho ñeán Phaïm thieân. Ñaây laø thaéng phaùp thöù ba cuûa Tyø-kheo. - Vò kia do ñònh taâm thanh tònh, cho ñeán nhaäp voâ ñoäng ñòa, moät loøng tu taäp, chöùng thieân nhó trí. Thieân nhó cuûa vò kia thanh tònh vöôït haún loã tai cuûa ngöôøi thöôøng, nghe ñöôïc hai loaïi aâm thaânh cuûa nhaân vaø phi nhaân. Thí nhö trong thaønh ñoâ quoác aáp coù giaûng ñöôøng cao roäng khoaûng khoaùt, ngöôøi vôùi loã tai thoâng toû ôû taïi nôi ñoù, khoûi phaûi duøng söùc ñeå nghe moät caùch nhoïc meät maø coù theå nghe ñöôïc caùc thöù aâm thanh. Tyø-kheo cuõng nhö vaäy, do taâm ñònh neân thieân nhó thanh tònh, nghe ñöôïc tieáng noùi cuûa nhaân vaø phi nhaân. Ñaây laø thaéng phaùp thöù tö cuûa Tyø-kheo. - Vò kia do ñònh taâm thanh tònh, cho ñeán nhaäp voâ ñoäng ñòa, nhaát taâm tu taäp chöùng tha taâm trí. Vò kia bieát ñöôïc taâm cuûa chuùng sinh ngoaøi mình, taâm aáy coù duïc khoâng coù duïc, coù caáu khoâng coù caáu, coù si khoâng coù

si, taâm roäng hay taâm heïp, taâm nhoû hay taâm lôùn, taâm ñònh hay taâm loaïn, taâm bò troùi buoäc hay taâm ñöôïc giaûi thoaùt, taâm cao thöôïng hay taâm khoâng cao thöôïng, taát caû ñeàu bieát heát. Thí nhö keû nam ngöôøi nöõ töï caûm thaáy hoan hyû, duøng göông soi maët, ñaâu coù boä phaän naøo nôi maët maø khoâng thaáy. Tyø-kheo cuõng nhö vaäy, do ñònh taâm thanh tònh neân bieát ñöôïc yù nghó cuûa taát caû chuùng sinh beân ngoaøi. Ñaây laø thaéng phaùp thöù naêm. - Vò kia do ñònh taâm thanh tònh, cho ñeán nhaäp voâ ñoäng ñòa, moät loøng tu taäp chöùng tuùc maïng trí, beøn coù theå nhôù bieát voâ soá ñôøi soáng tröôùc, vôùi bao nhieâu söï vieäc; coù theå nhôù moät ñôøi, möôøi ñôøi, moät traêm ñôøi, moät ngaøn ñôøi, voâ soá moät traêm, moät ngaøn ñôøi, cho ñeán thôøi kieáp taän hoûa thieâu, quoác ñoä bò ñoát chaùy toaøn boä roài sinh trôû laïi. Ta sinh nôi ñaây teân hoï nhö vaäy, chuûng loaïi nhö vaäy, toäc taùnh nhö vaäy, aên uoáng nhö vaäy, thoï maïng nhö vaäy, ôû ñôøi nhö vaäy, tuoåi thoï heát nhö vaäy, thoï khoå vui nhö vaäy. Töø nôi kia maïng chung laïi sinh nôi kia, laàn löôït nhö vaäy thoï sinh. Nôi ñaây hình saéc töôùng maïo voâ soá caùc thöù sai khaùc nhö vaäy, ñeàu nhôù bieát roõ raøng. Thí nhö coù ngöôøi töø nôi thoân xoùm cuûa mình löu laïc ñeán nöôùc khaùc, thôøi gian ôû taïi ñoù, ñi

ñöùng noùi naêng im laëng nhö theá naøo; roài töø nöôùc ñoù laïi ñeán nöôùc khaùc, ñi ñöùng noùi naêng im laëng nhö theá naøo; laàn löôït trôû laïi nöôùc kia, khoûi phaûi duïng löïc moät caùch nhoïc nhaèn maø coù theå nhôù bieát haønh trình caùc nöôùc. Ta töø nöôùc naøy ñeán nöôùc kia, khi ôû nöôùc kia, ñi nhö vaäy, ñöùng nhö vaäy, noùi naêng nhö vaäy, im laëng nhö vaäy, töø nöôùc kia ñeán nöôùc keá tieáp, khi ôû nöôùc ñoù, ñi nhö vaäy, ñöùng nhö vaäy, noùi naêng nhö vaäy, im laëng nhö vaäy, laàn löôït trôû laïi boån quoác. Tyø-kheo cuõng nhö vaäy, coù theå duøng ñònh taâm thanh tònh, cho ñeán nhaäp voâ ñoäng ñòa, baèng trí tuùc maïng ñaõ chöùng coù theå nhôù voâ soá traêm ngaøn kieáp taát caû caùc söï vieäc. Ñaây laø Tyø-kheo chöùng ñaéc minh thö nhaát, voâ minh dieät, minh phaùp sinh, aùm tieâu maát, phaùp saùng toû hieän. Ñaây laø Tyø-kheo chöùng ñaéc tuùc maïng trí minh. Taïi sao vaäy? Do taâm khoâng phoùng daät, sieâng naêng khoâng bieáng nhaùc, taâm khoâng thaùc loaïn, öa ôû choã tòch tónh. - Vò kia do ñònh taâm thanh tònh, cho ñeán nhaäp voâ ñoäng ñòa, nhaát taâm tu taäp, chöùng sinh töû trí, trí chöùng thieân nhaõn kia thanh tònh, thaáy chuùng sinh cheát nôi ñaây sinh nôi kia, hình saéc toát xaáu, caùc ñöôøng thieän aùc, toân quyù ti tieän, tuøy theo nghieäp chuùng sinh taïo, taát caû nhaân duyeân nghieäp baùo ñeàu bieát heát. Nhö ngöôøi naøy, thaân taïo aùc haønh, khaåu taïo aùc haønh, taâm taïo aùc haønh, phæ baùng Hieàn Thaùnh, taø maïng. Do quaû baùo taø kieán, neân ñoïa vaøo ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh. Nhö chuùng sinh naøy thaân haønh thieän, khaåu haønh thieän, taâm nieäm thieän, khoâng phæ baùng Hieàn Thaùnh, chaùnh kieán, tu taäp chaùnh nghieäp, khi cheát ñöôïc sinh trong coõi

SOÁ 14>4 - TÖÙ PHAÀN TYØ KHEO NI YEÁT MA PHAÙP 5>1 SOÁ 1428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN (Phaàn 4) 13 11>

trôøi ngöôøi. Thieân nhaõn thanh tònh nhö vaäy, thaáy chuùng sinh cheát nôi ñaây sinh nôi kia, tuøy theo nghieäp ñaõ taïo, taát caû nghieäp nhaân ñeàu bieát. Thí nhö nôi choã ñaát baèng roäng lôùn taïi ñòa ñaàu ñöôøng ngaõ tö, coù moät choã ngoài nhaø cao vuùt, moät ngöôøi vôùi ñoâi maét saùng ôû nôi ñoù. Thaáy chuùng sinh töø phöông ñoâng ñeán phöông taây, töø phöông taây ñeán phöông ñoâng, töø phöông nam ñeán phöông baéc, töø phöông baéc ñeán phöông nam. Cuõng nhö vaäy, Tyø-kheo duøng ñònh taâm thanh tònh, cho ñeán voâ ñoäng ñòa, thaáy chuùng sinh cheát nôi ñaây sinh nôi kia, cho ñeán tuøy theo choã taïo nghieäp cuûa chuùng sinh, taát caû nhaân duyeân nghieäp baùo ñeàu bieát. Ñaây laø Tyø-kheo chöùng ñöôïc minh thöù hai, voâ minh ñoaïn, minh phaùp sinh, aùm tieâu maát, minh xuaát hieän. Ñaây laø chöùng sinh töû trí minh, thaáy chuùng sinh cheát nôi naøy sinh nôi kia. Taïi sao vaäy? Do khoâng phoùng daät, sieâng naêng khoâng bieáng nhaùc, taâm khoâng thaùc loaïn, öa soáng choã tòch tónh. - Vò kia do ñònh taâm thanh tònh, cho ñeán voâ ñoäng ñòa, nhaát taâm tu taäp chöùng voâ laäu trí. Vò kia nhö thaät bieát Khoå thaùnh ñeá, Taäp-Taän-Ñaïo ñeá; nhö thaät bieát höõu laäu, laäu taäp, laäu taän, nhö thaät bieát con ñöôøng ñöa ñeán laäu taän Ñaïo thaùnh ñeá. Vò kia bieát nhö vaäy, thaáy nhö vaäy, (966a1) taâm giaûi thoaùt khoûi duïc laäu, höõu laäu, voâ minh laäu; sau khi ñaõ giaûi thoaùt, bieát raèng, “Söï sinh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, vieäc caàn ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sinh.” Thí nhö trong ao nöôùc trong coù caây, ñaù, caù

traïnh, caùc loaøi thuûy toäc, ñoâng taây du haønh; ngöôøi coù maét saùng thaáy roõ caây, ñaù, caù traïnh: ñaây laø caây ñaù, ñaây laø caù traïnh du haønh ñaây ñoù. Tyø-kheo cuõng nhö vaäy, do ñònh taâm thanh tònh, cho ñeán voâ ñoäng ñòa, ñaëng voâ laäu trí chöùng, cho ñeán khoâng trôû laïi taïi sinh. Ñaây laø Tyø-kheo ñaëng minh thöù ba, voâ minh ñoaïn, minh phaùp sinh, aùm phaùp heát, aùnh saùng hieän, goïi laø voâ laäu trí minh. Taïi sao vaäy? Do khoâng phoùng daät, tinh taán khoâng bieáng nhaùc nieäm khoâng thaùc loaïn, öa ôû choã tòch tònh. 201

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.